

Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 5. omdrev 2020-2024
STATUS FOR VERNEVERDIGE KULTURMINNER I
UTVALGTE KOMMUNER
TROMSØ KOMMUNE 2021

Dato: 10.03.2022
Versjon: 03

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver:	Riksantikvaren
Tittel på rapport:	Omdrev 5 Miljøovervåking SEFRAK Nittedal
Oppdragsnavn:	Status for verneverdige kulturminner
Oppdragsnummer:	626915-02
Utarbeidet av:	Harald Tallaksen
Oppdragsleder:	Harald Tallaksen
Tilgjengelighet:	Åpen

Kort sammendrag

I denne rapporten beskrives tap, endringer og tilstand for SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn 1900 og listeførte kirker i Tromsø kommune i Troms og Finnmark fylkeskommune i perioden 2016-2021. Resultatene analyseres i forhold til samfunnssektor, sosial miljøsammenheng, bygningstyper og geografiske variasjoner. Undersøkelsen er del av Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner», som gjennomføres ved kontrollregistrering i felt hvert femte år i 18 utvalgte kommuner. I 2020 startet 5. omdrev med kontrollregistrering av kommunene Gjerstad, Nord-Aurdal, Fræna og Kautokeino. I 2021 er kommunene Tromsø og Nittedal kontrollregistrert.

Bygningene som inngår i undersøkelsen, består av to kategorier: Den ene er bygninger som ble SEFRAK-registrert i perioden 1975-1995, den andre er nye, kommunalt verneverdige eller statlig listeførte bygninger som ble lagt til i 4. og 5. omdrev.

Det opprinnelige, SEFRAK-registrerte undersøkelsesgrunnlaget i overvåkingsprogrammet for Tromsø var 1083 bygninger. I 2021 ble det registrert 19 bygninger som var revet, brent eller falt i ruin siden forrige registrering i 2016. Dette utgjør en tapsandel på 2 % i dette omdrevet, noe som gir en gjennomsnittlig, årlig tapsandel på 0,5 %. Akkumulert tap i Tromsø i perioden 2001-2021 var 310 bygninger, dvs. 29 % av det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget. 2 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene er sterkt truet, 7 % er truet og 66 % er endret.

I 4. omdrev ble det lagt til 159 nye kommunalt verneverdige eller statlig listeførte bygg. 3 av disse ble registrert tapt i 2021, mens ingen ble registrert som truet eller sterkt truet. 13 av bygningene var endret siden forrige omdrev.

I 5. omdrev ble det lagt til ytterligere 233 nye bygninger. En av disse var sterkt truet, og 12 truet. Grad av endringer blir ikke registrert før i neste omdrev.

03	10.03.22	Justert etter innspill fra Riksantikvaren	HT	
02	07.01.22	Ajournførte registreringsdata	HT	
01	17.12.21	Nytt dokument	HT	AES
VERSJON	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KS

Forord

Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram «*Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner*» skal svare på miljøforvaltningens kunnskapsbehov på kulturminnefeltet, og gi faktagrunnlag for målrettede tiltak i dagens og fremtidig forvaltning. Programmet gir oversikt over utviklingen av tap, endringer og fysisk tilstand for verneverdige bygninger i 18 kommuner. De innsamlede dataene brukes til å analysere årsaker til tap, og forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad.

Miljøovervåkingsprogrammet startet opp i år 2000 under navnet «Gamle hus da og nå». 18 kommuner har blitt registrert hvert femte år i perioden 2000 – 2014. I tredje omdrev (2015 – 2019) ble antallet kommuner redusert til 10. Nå i femte omdrev er antallet kommuner igjen økt til 18. Programmet omfattet ca. 14.500 bygninger ved oppstarten, men er nå i 5. omdrev redusert til ca. 11.000 på grunn forfall og tap. Fra og med 4. omdrev er det også lagt til nye, ikke tidligere kontrollregistrerte bygninger som enten er kommunalt verneverdige eller statlig listeførte.

I denne rapporten presenteres resultatene fra årets kontrollregistrering av til sammen 1184 verneverdige bygninger og kirker i Tromsø kommune. Feltarbeidet ble gjennomført i siste halvdel av august 2021

ASPLAN VIAK takker for velvilje og hjelp fra huseiere, lokalbefolkning og kommuneforvaltning i forbindelse med feltarbeidet, og for godt samarbeid med Riksantikvaren.

Kontaktperson hos Riksantikvaren har vært Lars Rogstad.

Arendal, 10.03.2022

Harald Tallaksen
Oppdragsleder

Astrid Storøy
Kvalitetssikrer

Innhold

1. SAMMENDRAG	6
1.1. Samlet resultat for SEFRAK-bygninger	6
1.2. Nøkkeltall for samlet resultat SEFRAK-bygninger i Tromsø.....	7
2. INNLEDNING	9
2.1. Nasjonale miljømål	9
2.2. Riksantikvaren og miljøovervåking	9
2.3. Kulturminner i overvåkingsprogrammet	9
2.3.1. SEFRAK-bygninger.....	10
2.3.2. Kommunalt verneverdige kulturminner	10
2.3.3. Statlig listeførte bygninger verneklasse 2	10
2.3.4. Listeførte kirker	11
3. METODE	13
3.1. Utvalgte kommuner.....	13
3.2. Tidsintervaller	14
3.3. Undersøkelsergrunnlag i 2021	15
3.3.1. SEFRAK-registrerte bygninger.....	15
3.4. Undersøkelserparametere	15
3.4.1. Grad av endring	15
3.4.2. Tilstand	16
3.5. Kvalitative kategorier.....	16
3.5.1. Bygningskategori	16
3.5.2. Samfunnssektor	16
3.5.3. Sosial miljøsammenheng.....	16
3.5.4. Geografiske variasjoner	16
3.6. Datainnhenting	17
3.6.1. Feltarbeid.....	17
3.7. Planstatus	17
3.8. Andre virkemidler for bevaring	18
3.9. Bearbeiding og lagring av data	18
3.9.1. Registreringsdata.....	18
3.9.2. Foto.....	18
3.9.3. Kart	18
3.9.4. Rapportering.....	18
3.10. Metodiske bemerkninger	19
3.10.1. Ulike tidsintervaller i 1. omdrev	19
3.10.2. Åtte kommuner utelatt i 4. omdrev	19
3.10.3. Ny tilstandskategori i 3. omdrev.....	19
3.10.4. Nye endringskategorier i 3. omdrev	19
3.10.5. Dokumentert stilhistorisk tilbakeført	19
3.10.6. Gjenoppstått.....	20
4. RESULTAT	22
4.1. Tap	22
4.2. Tapsårsaker.....	24
4.3. Endring ABC	26
4.4. Annen endring	30

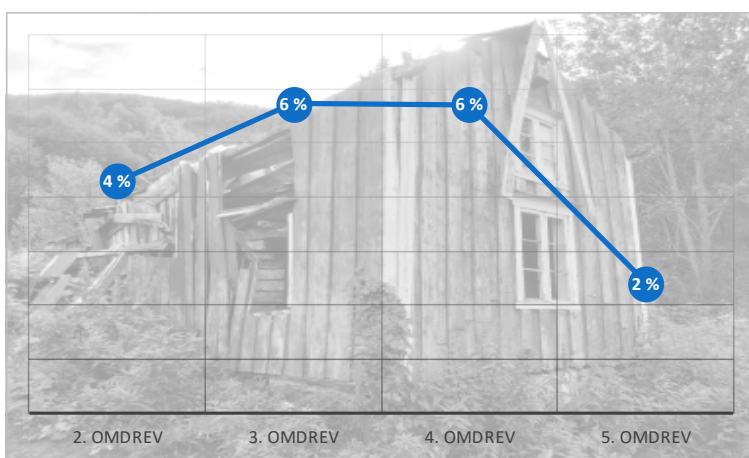
4.5.	Tilstand	30
4.6.	Sammenheng mellom tilstand og endring	33
4.7.	Samfunnssektor og sosial miljøsammenheng	34
4.8.	Geografiske variasjoner	37
4.9.	Bygningstyper	40
4.9.1.	Bolighus/våningshus	41
4.9.2.	Bygårder	43
4.9.3.	Driftsbygninger i tunet.....	44
4.9.4.	Mindre uthus i og nær tunet	46
4.9.5.	Utmarksbygninger	48
4.9.6.	Naust, sjøhus og fyr	50
4.9.7.	Andre hustyper	52
5.	KOMMUNALT VERNEVERDIGE OG STATLIG LISTEFØRTE BYGNINGER OG KIRKER.....	53
6.	VIRKEMIDLER FOR BEVARING.....	55
6.1.	Kommuneplan for Tromsø - samfunnsdel 2020 – 2032	55
6.2.	Kommuneplan for Tromsø – arealdel 2017 - 2026.....	55
6.2.1.	Planbeskrivelse	55
6.2.2.	Planbestemmelser	56
6.3.	Kommunedelplan for kulturmiljø - høringsutkast	57
6.4.	Effekten av ulike typer vern.....	57
6.5.	Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer.....	59
6.6.	Tilskuddsordninger	59
6.6.1.	Tilskudd fra Tromsø kommune.....	59
6.6.2.	Tilskudd fra Troms og Finnmark fylkeskommune	59
6.6.3.	SMIL-midler	60
6.6.4.	Norsk Kulturminnefond	60
6.6.5.	Norsk Kulturarv.....	60
6.6.6.	Stiftelsen UNI.....	60
6.6.7.	Sparebankstiftelsen DnB	60
6.7.	Informasjon og rådgivning.....	60
6.7.1.	Nordnorsk bygningsvernseater	60
6.7.2.	Fortidsminneforeningen - avdeling Troms	60
6.7.3.	Tromsø Byarkiv	61
7.	KILDER.....	62
8.	TABELLOVERSIKT	63
9.	VEDLEGG	65
9.1.	Vedlegg 1: Undersøkellesparametere	65
9.2.	Vedlegg 2: Planstatus/vernestatus kategorier	65
9.3.	Vedlegg 3: Kvalitative kategorier.....	66
9.4.	Vedlegg 4: Geografiske kategorier	67
9.5.	Vedlegg 5: Detaljert resultatoversikt SEFRAK-bygninger, Tromsø kommune.....	69
9.6.	Vedlegg 6: Detaljert resultatoversikt nye bygninger lagt til i 4. omdrev.....	72
9.7.	Vedlegg 7: Detaljert resultatoversikt nye bygninger lagt til i 5. omdrev.....	75

1. SAMMENDRAG

Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram «*Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner*» skal svare på miljøforvaltningens kunnskapsbehov på kulturminnefeltet og gi faktagrunnlag for målrettede tiltak i dagens og fremtidig forvaltning. Programmet gir oversikt over utviklingen av tap, endringer og fysisk tilstand for SEFRAK¹-registrerte og verneverdige bygninger i 18 kommuner. De innsamlede dataene brukes til å analysere årsaker til tap, og forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad.

1.1. Samlet resultat for SEFRAK-bygninger

Tromsø kommune er kontrollregistrert hvert femte år siden 2001. I 5. omdrev (2021) ble 792 bygninger registrert. Av disse var 2 % var tapt, 7 % truet og 2 % sterkt truet. Av de tapte bygningene var 58 % preget av forfall i forrige omdrev. Akkumulert tap i Tromsø i perioden 2000-2021 er på 29 %. Tapsandelen har ligget på 6 % i de to siste kontrollregistreringene, men har nå sunket til 2 % i femte omdrev.

Figur 1: Tap pr. omdrev for Tromsø 2. – 5. omdrev. 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

66 % av 773 gjenstående SEFRAK-bygninger i Tromsø er endret. 3 % har større volumendringer (A-endring) 24 % har mindre volumendringer (B-endring) og 38 % har overflateendringer (C-endring) som tilsvarer mye av det vanlige bygningsvedlikeholdet. Endrete bygninger har gjennomsnittlig bedre tilstand enn de uendrete. 3 % av de endrete er truet/sterkt truet, mens 19 % av de uendrete er truet/sterkt truet. Det er kun en marginal forskjell i tilstand for bygninger med ulik grad av endring (A, B eller C).

52 % av de undersøkte SEFRAK-bygningene i Tromsø er knyttet til primærnæringene landbruk, fiske og fangst. Bygninger knyttet til yrkesgruppen bonde har høyest akkumulert tapsandel (32 %).

Spredtbygde områder rommer 43 % av alle de registrerte bygningene i Tromsø kommune. Tapsandelen for spredtbygde områder er større enn for tettbygde (3 % mot 1 %). Den akkumulert tapsprosent er også størst for spredtbygde områder (28 % mot 26 %). Spredtbygde områder har i tillegg høyest antall truede/sterkt truede bygninger (13 % mot 5 %) i 5. omdrev.

Totalt 19 SEFRAK-bygninger i Tromsø har gått tapt siden 4. omdrev.

65 av de undersøkte SEFRAK-bygningene i Tromsø er regulert til bevaring i vedtatte reguleringsplaner, mens 407 er avsatt til bevaring i kommuneplanen. 9 av disse er truet/sterkt truet, mens 4 bygninger er tapt i 5. omdrev.

¹ SEFRAK-registret omfatter bygninger eldre enn 1900, registrert i regi av «*Sekretariatet for registrering av faste kulturminner*».

1.2. Nøkkeltall for samlet resultat SEFRAK-bygninger i Tromsø

Bygnings-kategori	Andel av gjenstående bygninger	Antall undersøkt	Antall tap	Andel tap	Akkumulert tap 1.-5. omdrev	Andel endret	Andel truet/sterkt truet
	53 %	414	6	1 %	20 %	76 %	5 %
	10 %	78	0	0 %	20 %	92 %	0 %
	7 %	59	3	5 %	46 %	46 %	7 %
	15 %	118	5	4 %	44 %	43 %	7 %
	1 %	12	2	17 %	55 %	20 %	50 %
	9 %	71	2	3 %	30 %	35 %	6 %
	5 %	40	1	1 %	30 %	69 %	0 %
	100 %	792	19	2 %	29 %	66 %	5 %

Tabell 1: Nøkkeltall for boliger/våningshus, bygårder, driftsbygninger i tunet, mindre uthus i/nær tunet, hus i utmark/seter, naust/sjøhus/fyr, andre hustyper og alle bygninger i kommunen. Hus i utmark/seter har høyest andel akkumulert tap, tap i 5. omdrev og er mest truet/sterkt truet. Denne bygningskategorien består imidlertid av et lavt antall bygninger, noe som gir store utslag på statistikken.

	Bygningskategori:	Omfatter disse bygningstypene:
	Bolighus, våningshus	Bolig, våningshus
	Bygårder	Bygård
	Driftsbygninger i tunet	Driftsbygning, fjøs, stall, låve
	Mindre uthus i/nær tunet	Sidebygning, stabbur/loft, uthus knyttet til bolig/bygård, andre mindre uthus i/nær tunet
	Hus i utmark/seter	Koie, kvern, sag, seterbu/sel, seterfjøs, seterløpe, utløpe, sommerfjøs, andre hus i utmark, andre hus på setra
	Naust, sjøhus, fyr m.m.	Naust, sjøbu, rorbu, sjøhus/brygge, fyr mm.

	Andre hustyper	Bygdemagasin, telthus, tollbu, forretningsbygg, butikk, kontor, forsamlingshus, garasje, godsterminal, hotell, gjestgiveri, skystasjon, kafé m.m., hytte, fritidsbolig, kirke, kapell, kommunehus, kraftstasjon, transformatorstasjon, museum, næringsbygg, industri, verksted, skole, smie, stasjonsbygning, sykehus, institusjon, ukjent, annet
	Alle hustyper	Alle kontrollregistrerte bygninger i kommunen

Tabell 2: Aktuelle bygningstyper fordelt på ulike bygningskategorier

Figur 2: Store deler av Tromsø sentrum er regulert med hensynssone bevaring gjennom «Kommunedelplan for Tromsø sentrum 2007-2018». Her et parti fra Storgata. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021.

2. INNLEDNING

2.1. Nasjonale miljømål

«Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk» er ett av tre nye kulturmiljømål i stortingsmelding 16 (2019-2020)². For å nå målet skal det utarbeides nye bevaringsstrategier som skal bidra til å strukturere, samordne og organisere innsatsen. Det skal videre etableres resultatmål og indikatorer for hver bevaringsstrategi, slik at kulturmiljøforvaltningens prioriteringer kan måles og rapporteres. Miljøovervåking, med innsamling av data i lange tidsserier, og andre styringsdata vil være viktige virkemidler.

På kulturmiljøfeltet er det i dag tre miljøovervåkingsprogrammer:

1. *Status og tilstandsovervåking av automatisk fredete arkeologiske kulturminner i utvalgte kommuner*
2. *Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner*
3. *Miljøovervåking av konsekvensene av klimaendringene på fredete bygninger*

2.2. Riksantikvaren og miljøovervåking

I miljøovervåkingsprogrammet «*Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner*» kartlegges tap, endringer og fysisk tilstand for verneverdige kulturminner i 18 utvalgte kommuner hvert femte år. Programmet startet opp i år 2000, og ved hjelp av lange tidsserier med registerdata utarbeides det analyser som blant annet sier noe om årsakssammenhenger for tap, og forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad.³

Programmet er en videreføring av miljøovervåkingsprogrammet «*Gamle hus da og nå 2000-2014*», hvor SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn år 1900 i 18 kommuner ble kontrollregistrert hvert femte år.

Riksantikvaren ønsker en bredt anlagt miljøovervåking for å ta høyde for fremtidige problemstillinger på kulturminnefeltet:

*«Resultater fra miljøovervåking gir informasjon som er strategisk viktig for politikere og forvaltning. De bidrar både til å formulere nye politiske mål og revidere eksisterende mål. Miljøovervåking danner også et viktig kunnskapsgrunnlag for kulturminneforvaltningen for å avgjøre hvilke tiltak som skal settes i verk, og av hvem».*⁴

2.3. Kulturminner i overvåkingsprogrammet

Overvåkingsprogrammet omfatter i utgangspunktet et stort antall, SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn år 1900. Fra og med 4. omdrev (2015) ble programmet utvidet til å omfatte kommunalt vernede bygninger yngre enn år 1900, og andre verneverdige bygg listeført av kommune eller stat. Denne gruppen bygninger er gitt betegnelsen «*nye bygninger 4. omdrev*» og «*nye bygninger 5. omdrev*» i denne rapporten. Undersøkelsen gir dermed et bredt tilfang av opplysninger om bestandsutviklingen for den eldre bygningsmassen, uavhengig av bygningenes verneverdi.

Antallet kontrollkommuner ble redusert til 10 i 4. omdrev (2015-2020), men igjen utvidet til 18 fra og med 5. omdrev (2020-2025), se kart på side 11. 1. og 2. omdrev ble gjennomført av *Kulturminnekompaniet*, 3. og 4. omdrev av *Norsk institutt for kulturminneforskning NIKU*.

² Regjeringen.no, meldinger til Stortinget, lest 01.12.2020: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20192020/id2697781/>

³ Analysene vil bli publisert i overvåkingsprogrammets sluttrapport i 2025

⁴ Riksantikvarens hjemmeside, lest 11.11.2021: <https://www.riksantikvaren.no/prosjekter/miljoovervakning-og-overvakingsprogrammer>

2.3.1. SEFRAK-bygninger

I denne undersøkelsen brukes benevnelsen «SEFRAK-bygninger» om bygninger eldre enn år 1900 registrert i SEFRAK-registeret.

SEFRAK er et landsdekkende register over bygninger eldre enn 1900, samt nyere bygninger i nordlige områder og enkelte kommuner. Bygningene ble registrert uavhengig av verneverdi, og SEFRAK-registrering innebærer ikke en automatisk vernestatus.

Registeret ble etablert etter en landsomfattende feltregistrering i perioden 1975-1995. Ca. 500.000 objekter ble fotografert, kartfestet og oppmålt, og registrerings skjemaer med sort-hvitt kontaktfoto ble fylt ut for alle objekter. Deler av informasjonen på de opprinnelige registrerings skjemaene ble digitalisert og koblet til Matrikkelen.

SEFRAK-registeret blir brukt som verktøy i kulturminneforvaltningen og som kulturhistorisk kildemateriale. Sort-hvitt fotoene på de opprinnelige SEFRAK-skjemaene danner sammenligningsgrunnlaget for kontrollregistreringen av SEFRAK-bygninger i dette MOV-programmet.⁵

Figur 3: Eksempel på utfylt SEFRAK-skjema med sort-hvitt kontaktfoto og enkel oppmåling av bygget. Skjemaet består av flere sider.

2.3.2. Kommunalt verneverdige kulturminner

Kommunalt verneverdige kulturminner er objekter som er listet opp eller kartfestet som prioriterte kulturminner i politisk vedtatte arealplaner eller kommunale kulturminneplaner.

Det er en nasjonal målsetting å redusere tapet av verneverdige kulturminner.⁶ For å nå dette målet må en ha oversikt over de aktuelle kulturminnene i kommunene. Siden 2011 har Riksantikvaren gjennomført KIK-prosjektet (Kulturminner i kommunen) for å styrke kompetansen og legge til rette for arbeid med kommunale kulturminneplaner.⁷ Gjennom slike planer samler kommunene inn og systematiserer kunnskap om kulturminner og kulturmiljø, vurderer verneverdi, og fremstille dette i kart og plandokumenter. Kommunene står selv for å definere kommunalt viktige kulturminner, uten føringer fra fylkeskommunene og Riksantikvaren. Riksantikvaren har lagt til rette for at kommunalt verneverdige kulturminner legges inn i Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden.

2.3.3. Statlig listeførte bygninger verneklasse 2

Statlige sektorer har utarbeidet statlige verneplaner for bygningsmassen de besitter med formål å sikre og bevare et representativt utvalg kulturminner i form av byggverk og anlegg knyttet til statens virksomhet. I verneplanene er eiendomsmassen gjennomgått, og et representativt utvalg er foreslått for vern i to kategorier. Bygg i verneklasse 1 er fredet ved forskrift av Riksantikvaren. Bygg i verneklasse 2 er bygg

⁵ NIKU rapport nr. 101 «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner – sammendragsrapport 2000-2019»

⁶ Miljødirektoratets hjemmeside lest 13.01.2021: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/kulturminner-og-kulturmiljo/miljomal-2.1/>

⁷ Riksantikvarens hjemmeside, lest 10.11.20: <https://www.riksantikvaren.no/kik/>

sektorene vurderer har verneverdi, og som disse pålegger seg selv å ivareta. Et juridisk vern får bygningene først ved en eventuell regulering til bevaring gjennom plan- og bygningsloven (pbl).⁸ Byggene inngår i denne undersøkelsen under benevnelsen «Statens listeførte bygninger verneklasse 2».

2.3.4. Listeførte kirker

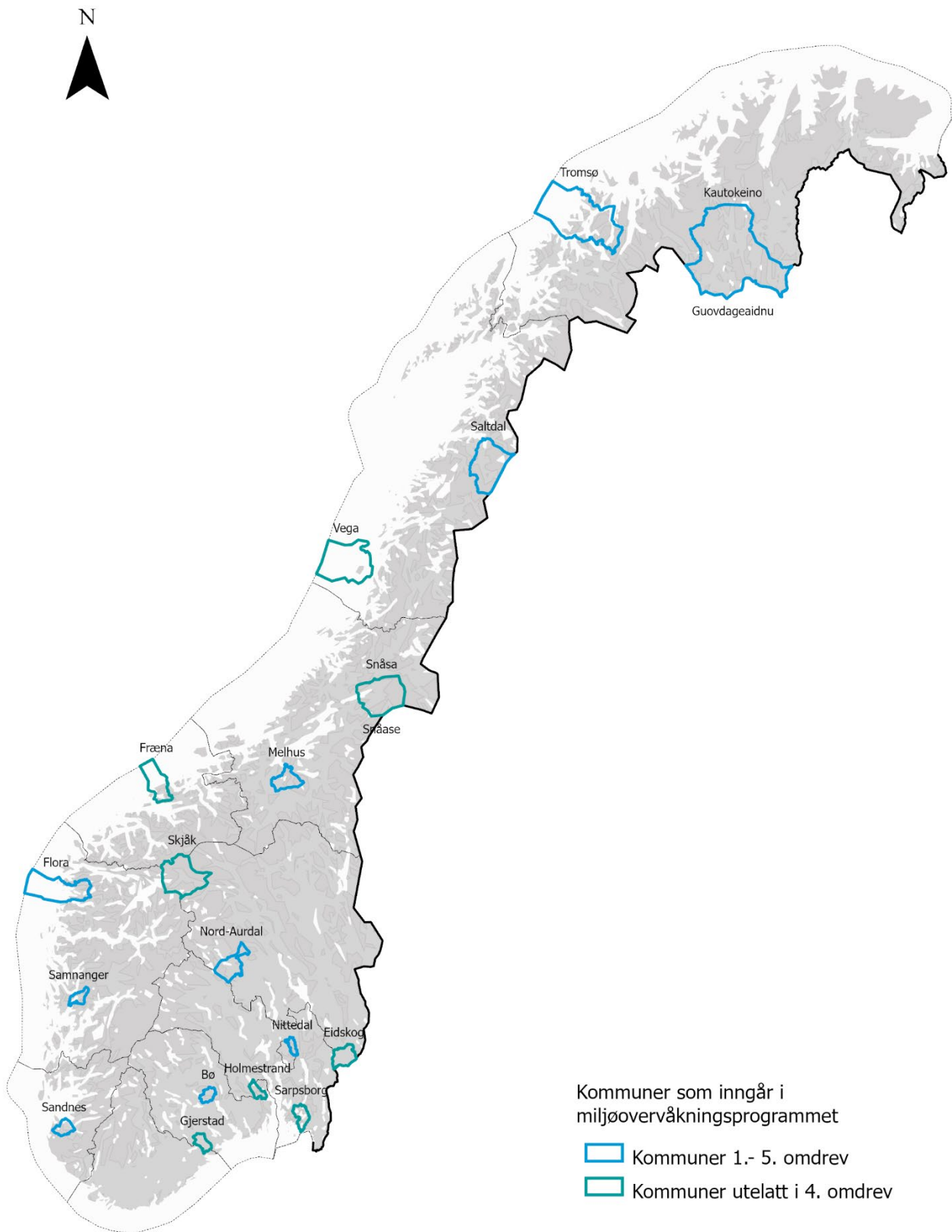
«Listeførte kirker» er verneverdige kirkebygg med nasjonal verdi og omfatter alle kirker oppført i tidsrommet 1650-1850, og utvalgte kirker oppført etter 1850. Disse er ikke fredet etter kulturminneloven, men er underlagt særskilte saksbehandlingsregler. I henhold til kirkerundskrivet skal saker som angår endringer i og ved listeførte kirker sendes til Riksantikvaren for uttalelse, før biskopen fatter vedtak etter kirkeloven. I tillegg skal tiltak i kirkens nærområde (60 meter) behandles av fylkeskommunen.⁹

Figur 4: Ullsfjord kirke på Sjursnes er en langkirke oppført 1862. Den er ikke tidligere SEFRAK-registrert eller statlig listeført som et kirkebygg med nasjonal verdi. Den er imidlertid tatt med i kommunens forslag til kulturminneplan, og dermed lagt til som et nytt objekt i 5. omdrev. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021.

⁸ <https://www.riksantikvaren.no/veileder/bakgrunn-for-ske/>

⁹ Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø. Rundskriv T-3/00 fra Kirke- utdannings og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet

Figur 5: 18 kommuner inngår i miljøovervåkingsprogrammet «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner». Kommunene er valgt ut av Riksantikvaren med tanke på å vise et tverrsnitt av landets kommuner. Kartgrunnlag: Statens kartverk, Geovekst.

3. METODE

3.1. Utvalgte kommuner

Riksantikvaren har valgt ut 18 kommuner som inngår i overvåkingsprogrammet. Disse utgjør en geografisk og samfunnsmessig bredde med sikte på å vise et tverrsnitt av Norge. Utgangspunkt for utvalget er Statistisk sentralbyrå's (SSB) karakteristikk av norske kommuner:¹⁰

Tabell 3: Karakteristikk og hovednæringer basert på SSB's kommunekarakteristikk.

Kontroll- år 5. omdrev	Tidl. kommune	Ny kommune etter 1.1.2020	Tidl. fylke	Nytt fylke etter 1.1.2020	Kommune nr (etter 1.1.2020)	Hovednæring	Karakteristikk	Befolknings- utvikling
2024	Sarpsborg	Sarpsborg	Østfold	Viken	3003	Handel, industri, jordbruk, service, skogbruk	Østlandet, by	Økende
2021	Nittedal	Nittedal	Akershus	Viken	3031	Industri, service, skogbruk	Østlandet, bynært	Økende
2022	Eidskog	Eidskog	Hedmark	Innlandet	3416	Industri, jordbruk, skogbruk	Østlandet, innland, skog	Stabilt
2022	Skjåk	Skjåk	Oppland	Innlandet	3433	Jordbruk, skogbruk, trevareindustri, turisme	Midt-Norge, innland	Sterkt avtagende
2020	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal	Oppland	Innlandet	3451	Landbruk, service, turisme	Midt-Norge, innland	Svakt avtagende
2024	Bø	Midt-Telemark	Telemark	Vestfold og Telemark	3717	Jordbruk, skogbruk, skoler, turisme	Østlandet, regionsenter	Stabilt
2024	Holmestrand	Holmestrand	Vestfold	Vestfold og Telemark	3802	Arbeidspendlig, handel, industri, jordbruk, service	Østlandet, kyst og innland, by	Sterkt økende
2020	Gjerstad	Gjerstad	Aust-Agder	Agder	4211	Industri, skogbruk	Sørlandet, kystnært	Svakt avtagende
2022	Sandnes	Sandnes	Rogaland	Rogaland	1108	Handel, industri, jordbruk, service	Sørvest-Norge, by	Sterkt økende
2024	Samnanger	Samnanger	Hordaland	Vestland	4623	Arbeidspendlig, industri, jordbruk	Vestlandet, bynært	Økende
2023	Flora	Kinn	Sogn og Fjordane	Vestland	4602	Industri, oppdrettsnæring	Vestlandet, kyst og innland, by	Stabilt
2020	Fræna	Hustadvika	Møre og Romsdal	Møre og Romsdal	1579	Fiske, industri, landbruk	Vestlandet, kyst	Økende
2023	Melhus	Melhus	Sør-Trøndelag	Trøndelag	5828	Arbeidspendlig, landbruk, service	Midt-Norge, bynært	Sterkt økende
2023	Snåsa	Snåsa	Nord-Trøndelag	Trøndelag	5041	Landbruk	Midt-Norge, innland, samisk	Sterkt avtagende
2023	Vega	Vega	Nordland	Nordland	1815	Landbruk	Nord-Norge, øykommune, verdensarv	Avtagende
2022	Saltdal	Saltdal	Nordland	Nordland	1840	Industri, handel, jordbruk, service, skoler	Nord-Norge, innland	Avtagende
2021	Tromsø	Tromsø	Troms	Troms og Finnmark	5401	Handel, offentlig virksomhet, service	Nord-Norge, kyst og innland, by	Økende
2020	Kautokeino	Kautokeino	Finnmark	Troms og Finnmark	5430	Reindrift, reinproduksjon	Nord-Norge, innland, samisk	Sterkt avtagende

Tabell 4: Folketall og befolkningsutvikling i kontrollkommunene, registrert i kontrollårene.

1.-2.-3.-4.-5. omdrev	Kommune	Folketall:						Befolkningsutvikling:				
		1. omd	2. omd	3. omd	4. omd	5. omd	2050	1-2. omd	2-3. omd	3-4. omd	4. omd-5. omd	5. omd-2050
2000-2005-2010-2015-2020	Kautokeino	3 150	2 997	2 935	2 914	2 910	2 570	-5 %	-2 %	-1 %	0 %	-13 %
2000-2005-2010-2015-2020	Nord-Aurdal	6 500	6 442	6 402	6 466	6 413	6 429	-1 %	-1 %	1 %	-1 %	0 %
1994-2006-2011-2016-2021	Nittedal		19 722	21 165	22 857	24 547	28 986		7 %	7 %	7 %	15 %
2001-2006-2011-2016-2021	Tromsø	59 000	63 596	68 239	73 480	77 318	83 907	7 %	7 %	7 %	5 %	8 %
2000-2005-2010-2015-2020	Gjerstad	2 509	2 500	2 478	2 471	2 428	2 355	0 %	-1 %	0 %	-2 %	-3 %
2000-2005-2010-2020	Hustadvika (Fræna)	12 198	12 327	12 718	13 207	13 279	13 324	1 %	3 %	4 %	1 %	0 %

¹⁰ Statistisk sentralbyrå: <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken>

3.2. Tidsintervaller

Kontrollregistrering i felt blir gjennomført hvert femte år.¹¹ Kontrollregistrering i Tromsø av SEFRAK-registrerte bygninger gjennomføres for 5. gang, mens kommunalt verneverdige kulturminner og kirker kontrollregistreres for 2. gang.

Figur 6: Tromsø kommunes innbyggertall har økt med ca. 18.000 på de 20 årene som har gått mellom 1. og 5. omdrev. Tromsøya er under sterk utbyggingspress, og sjønære, tidligere industriarealer bygges ut. I forgrunnen sees utbygging på tidligere Tromsø Skipsverfts område rett ved Tromsøbrua. I bakgrunnen sees festningsvollen på Skansen, et festningsverk fra middelalderen. Bygningene på Skansen er den gamle tollstasjonen anlagt på slutten av 1700-tallet. Bygninger og området rundt er fredet. Foto: HT/ASPLANVIK 2020 (5420019060).

¹¹ Unntaket er Nittedal kommune, hvor 1. omdrev ble gjennomført i 1994 og 2. omdrev i 2001, samt kommunene Gjerstad, Fræna, Holmestrand, Sarpsborg, Skjåk, Snåsa og Vegas som ble hoppet over i 4. omdrev.

3.3. Undersøkellesgrunnlag i 2021

3.3.1. SEFRAK-registrerte bygninger

Undersøkellesgrunnlaget i 2021 for Tromsø omfattet 792 SEFRAK-bygninger.

Alle SEFRAK-bygningene som har vært med siden 1. omdrev, er eldre enn år 1900. Opprinnelig omfattet dette 2006 bygninger i Tromsø. Før oppstart i år 2001 ble 932 av disse trukket fra. Dette var bygninger yngre enn 1900, ruiner og andre typer objekter, nyere bygninger på gamle murer, vanskelig tilgjengelige bygninger og bygninger med mangelfull eller dobbel registrering.

Tabell 5: Undersøkellesgrunnlag SEFRAK-registrerte bygninger i 6 kommuner kontrollregistrert i 2020-2021.

Kontrollår	Kommune	Opprinnelig SEFRAK-registrert	1900-talls	Ruin	Irrelevant/ ukjent	Sum tatt ut	1. omdrev	2. omdrev	3. Omdrev	4. omdrev	5. omdrev
2020	Gjerstad	787	36	140	23	199	587	554	543	0	516
2020	Nord-Aurdal	1 832	91	88	303	482	1 350	1 177	1 115	1 069	1 037
2020	Kautokeino	81	36	0	5	41	40	23	20	19	18
2020	Fræna	1 287	180	167	20	367	919	722	700	0	676
2021	Nittedal	525	135	2	37	174	351	276	260	249	244
2021	Tromsø	2 006	794	47	91	932	1 083	931	891	840	792
2020	Sum 5. omdrev	6 518	1 272	444	479	2 195	4 330	3 683	3 529	2 177	3 283

3.3.2. Nye objekter lagt til i 4. og 5. omdrev

I tillegg til de opprinnelig SEFRAK-registrerte bygningene, er overvåkingsprogrammet utvidet til å omfatte enkelte nye typer bygninger fra og med 4. omdrev. Disse omfattes av ett eller flere typer av følgende vern:

- Bygg yngre enn år 1900 som er regulert til bevaring etter plan- og bygningsloven (gjennom kommuneplan eller reguleringsplan)
- Prioritert i kommunal kulturminneplan
- Statlig listeført i verneklasse 2
- Listeførte kirker

I 4. omdrev ble det lagt til 159 nye kommunalt verneverdige eller statlig listeførte bygg og kirker. I 5. omdrev er det lagt til ytterligere 233 nye bygninger. Disse objektene vil bli kontrollert i kommende omdrev i overvåkingsprogrammet.

3.4. Undersøkellesparametere

Ved kontrollregistreringene i hvert omdrev undersøkes bygningenes *grad av endring og tilstand*.¹²

3.4.1. Grad av endring

Tapt: Bygninger som har falt i ruin, er revet, brent eller flyttet, registreres som *tapt*. Dette gjelder ikke ved flytting innen et avgrenset område, for eksempel innenfor tunet. Flytting til museum eller et annet sted registreres som *tap*. Tapsårsak angis dersom denne er kjent.

For SEFRAK-bygninger, som har vært en del av undersøkelsen siden 1. omdrev, vurderes grad av endring i forhold til opprinnelig SEFRAK-registrering (foto og opplysninger gitt på opprinnelig SEFRAK-skjema, se Figur 3). Endringene for disse byggene vurderes altså ikke i forhold til forrige omdrev. For nye objekter lagt til fra 4. omdrev vurderes endringene i forhold til status når objektet ble tatt inn.

¹² Nærmere beskrivelse av undersøkellesparametere i vedlegg 1

Endringsgrad: Registreres på en fire-trinns skala:

- Uendret
- Stor endring (A)
- Middels endring (B)
- Liten endring (C)

Endringsgrad A og B vurderes i forhold til stor eller middels endring av byggets volum, mens endringsgrad C i hovedsak gjelder endringer av byggets karakter ved utskifting av for eksempel kledning, takteking, vinduer mm. Vurderingene er skjønnsbasert da det kan være en glidende overgang mellom en stor eller middels endring. Ved eventuelt avvik i vurderingene mellom gjeldende og forrige omdrev, legges forrige omdrevs vurdering til grunn, med mindre bygget er tilbakeført ved riving av tidligere tilbygg ol.

Tap av autentisitet på detaljnivå fanges ikke opp av undersøkelsen. Endringenes kvalitet i forhold til antikvariske eller arkitektoniske hensyn vurderes ikke. Det gjøres heller ingen vurdering av verneverdi eller evt. endringer av denne som følge av endringer/vedlikehold.

I tillegg til endringsgrad registreres det om *deler av huset er revet*, om bygningen er *tilbakeført til eldre uttrykk* eller *dokumentert stilhistorisk tilbakeført*. Uviss endringsgrad på grunn av mangelfull dokumentasjon/dårlig foto i opprinnelig SEFRAK-skjema, registreres som *ukjent*. Bygninger som ikke har blitt oppsøkt/registrert på nært hold på grunn av vanskelig tilgjengelighet, registreres som *står* dersom dette er observert i felt eller bekreftet gjennom samtale med eier eller andre lokalkjente.

3.4.2. Tilstand

Bygningene registreres ved utvendig, visuell befaring som enten *intakt*, *truet* eller *sterkt truet*. Det er et element av skjønn i vurderingen av bygningsteknisk tilstandsgrad og i vurderingen av den glidende overgangen mellom forfall og tap. Bygninger med for eksempel store setningsskader, omfattende råteskader eller sammenrast takkonstruksjon, registreres som sterkt truet.

3.5. Kvalitative kategorier

Det er definert kvalitative kategorier¹³ for å analysere innsamlete registreringsdata i overvåkingsprogrammet. Kategoriene under «Bygningskategori», «Samfunnssektor», «Sosial miljøsammenheng» og «Geografiske variasjoner» er basert på systematikken i SEFRAK-registeret, hvor bygningene er registrert med tallkoder for en rekke underkategorier.

3.5.1. Bygningskategori

Bygningskategoriene i undersøkelsen er en generalisering av bygningstyper registrert under opprinnelig funksjon og formål i SEFRAK-registeret. Bygningskategoriene er standardiserte for alle kommunene og fanger ikke opp lokale variasjoner av bygningsbenevning.

3.5.2. Samfunnssektor

Kategorien samfunnssektor er en generalisering av kategoriene knyttet til opprinnelig funksjon og formål i SEFRAK-registeret.

3.5.3. Sosial miljøsammenheng

Kategorien sosial miljøsammenheng er en generalisering av kategoriene knyttet til opprinnelig sosial miljøsammenheng i SEFRAK-registeret.

3.5.4. Geografiske variasjoner

For å undersøke om geografiske variasjoner¹⁴ påvirker kulturminnebestanden, er det definert hensiktsmessige geografiske områder, samt tettbygde og spredtbygde områder. Tromsø er inndelt i fire områder: Gamle Tromsø by, Hillesøy, Tromsøysund og Ullsfjord. For mer informasjon om kretsinndeling, se kapittel 4.8.

¹³ Oversikt over kvalitative kategorier presenteres i vedlegg 3

¹⁴ Detaljert oversikt over geografiske områder i vedlegg 4

3.6. Datainnhenting

3.6.1. Feltarbeid

Alle bygninger som omfattes av kontrollregistreringen er befart under feltarbeidet. For Tromsø ble dette gjennomført i andre halvdel av august 2021. Registreringen er utvendig og visuell. Bygningene blir fotografert og endringsgrad og tilstand vurdert på stedet.

Eiere er varslet via annonse og omtale i lokalavisene, samt via kommunens hjemmesider. Registratør banker på og identifiserer seg hvis eier er hjemme. Enkelte vanskelig tilgjengelige bygninger/kulturminner registreres ved telefon til eier.

I feltarbeidet har vi benyttet nettbrett med en spesialtilpasset utgave av appen *Feltregistrering*, utviklet av Asplan Viak. Appen viser digitalt kart som via nettbrettets GPS til enhver tid viser status for registrerte objekter og hvor registratøren befinner seg. Eventuelle feil i tidligere oppgitt lokalisering oppdages og rettes på stedet. Foto fra forrige omdrev, sammen med det opprinnelige SEFRAK-skjemaet, er lagret lokalt på nettbrettet. Dette gjør at feltregistreringsappen også fungerer offline i områder uten mobildekning. Nye foto tas med nettbrettet og kobles automatisk mot det aktuelle objektet. Data og foto lastes opp til server hver dag. Korrekt og effektiv utfylling av skjema sikres gjennom bruk av predefinerte lister, obligatoriske felt, numeriske felter med et lovlig intervall og skjuling av felter basert på valg i lister. Nettbrettet kan benyttes i all slags vær, selv med hansker på.

I etterkant av feltarbeidet kvalitetssikres registreringene via kartverktøyet *Adaptive* utviklet av Asplan Viak. Dette er en web-basert kartportal der både bruker og administrator enkelt forvalter hva som er synlig og setter opp datasett for dataforvaltning. *Adaptive* gir tilgang til søk og sortering på objekter og evt. supplering av data. Fra dette kartverktøyet tas det ut kommunevise datasett som bearbeides videre i en Excel-basert analysemodell.

Figur 7: Oppslag i lokalavisa og intervju på NRKs distriktssending var viktig for å informere huseiere om feltarbeidet. Kilde: www.itromso.no publisert 17.08.2021.

3.7. Planstatus

Planstatus¹⁵ for de undersøkte bygningene/kulturminnene innhentes fra Geovekst eller fra kommunene, supplert med direkte kontakt med kommunenes administrasjon. Aktuelle plantyper kan være

¹⁵ Detaljert oversikt over planstatuskategorier i vedlegg 2

kommuneplan, kommunedelplan, kulturminneplan, spesialområde bevaring etter plan- og bygningsloven (pbl 1985), hensynssone (pbl 2008), NB!-registeret (kulturmiljøer av nasjonale interesse i byer og tettsteder) m.m.

3.8. Andre virkemidler for bevaring

I sluttrapporten i 2025 skal forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad analyseres. En oversikt over virkemidler for bevaring av kulturminner i de enkelte kommunene blir presentert i de årlige kommunevise rapportene, se kap. 6. Aktuelle virkemidler kan være planverk, stedsanalyser, kulturminne-registreringer, informasjon, rådgivning, økonomiske tilskuddsordninger og verdiskapingsprogrammer. I forbindelse med sluttrapporten i 2025 vil vi innhente data som konkret belyser bruken av virkemidler i forhold til de undersøkte kulturminnene i de 18 kontrollkommunene.

3.9. Bearbeiding og lagring av data

3.9.1. Registreringsdata

Registreringsdata samles i Excel-tabell sammen med grunndata fra Matrikkelen, SEFRAK-registeret og andre databaser. Statistikk for tall, grafer og tabeller i denne rapporten kommer fra en analysemodell utarbeidet i Excel. Asplan Viak forvalter og er ansvarlig for datagrunnlaget underveis i perioden 2020-2024. Riksantikvaren mottar årlige kopier av rådataene / grunnlagsdataene.

3.9.2. Foto

Foto av de undersøkte bygningene merkes med et unikt ID-nummer. Dette ID-nummeret gjenfinnes i datagrunnlaget lagret i Excel. Fotomaterialet fra kontrollregistreringen lagres digitalt hos Riksantikvaren.

3.9.3. Kart

Excel-tabellen med de registrerte bygningene inneholder koordinater (geografisk koordinatsystem: 4326 WGS 84 Lon/lat) som gir muligheter for digital kartfesting av alle objektene. Nye objekter, slike som listeførte kirker, kommunalt verneverdige og statlig listeførte bygninger som ikke allerede er kartfestet i Askeladden eller andre databaser, kartfestes som punkt ved hjelp av bygningsnummer i Matrikkelen. Enkelte mindre bygninger har ikke bygningsnummer. I disse tilfellene kartfestes objektene manuelt via den digitale kartløsningen.

3.9.4. Rapportering

Resultatet av feltarbeidet blir presentert i kommunevise rapporter. Rapportene inneholder også kart som viser endringer, tilstand og planstatus for de enkelte objektene. Rapportene publiseres på Riksantikvarens hjemmesider.

Figur 8: Kaianlegget på Sandøya er tilknyttet det tidligere fiskebruket, og utgjør et helhetlig og spesielt godt bevart havnemiljø fra tidlig etterkrigstid. Anlegget består av drifts- og lagerbygninger med tilhørende kai for avlevering av fisk, og med utstikker for anløp av lokalbåt. Alle elementene er godt bevart, foruten fiskehjellene som er fjernet. Kulturmiljøet er ett av mange kulturmiljøer prioritert i forslag til Tromsø kommunes «Kommunedelplan for kulturmiljø fra 2021». Et utvalg bygninger fra dette er lagt til i 5. omdrev. Foto: RM/ASPLAN VIAK 2021.

3.10. Metodiske bemerkninger

3.10.1. Ulike tidsintervaller i 1. omdrev

Den opprinnelige SEFRAK-registreringen ble gjennomført innenfor en periode på 20 år, og i forskjellige perioder fra kommune til kommune. Kontrollregistreringene er gjennomført hvert femte år fra år 2000 (med unntak av Nittedal som ble kontrollregistrert i 1994). Tapstallene for 1. omdrev spenner derfor over et større tidsrom og kan følgelig ikke sammenlignes med senere tapstall, eller med andre kommuner.

Resultatene fra de følgende omdrevene gir grunnlag for sammenligning mellom omdrev og kommuner.

3.10.2. Åtte kommuner utelatt i 4. omdrev

Kommunene Eidskog, Fræna, Gjerstad, Holmestrand, Sarpsborg, Skjåk, Snåsa og Vega ble utelatt i 4. omdrev. Dette innebærer et sprang på 10 år mellom 3. og 5. omdrev, mens de øvrige har et sprang på 5 år. For disse kommunene interpolerer vi tallene slik at vi får fram et sammenlignbart gjennomsnitt for 4. og 5. omdrev.

3.10.3. Ny tilstandskategori i 3. omdrev

I 1. og 2. omdrev ble bygningstilstanden kun registrert som *intakt* eller *sterkt truet*. I 3. omdrev ble *truet* innført som ny kategori. Objekter som i 1. og 2. omdrev var karakterisert som sterkt truet, ble da endret til truet. Dette er en metodisk endring som kan gi avvik i resultatene for bygningsteknisk tilstand i 3. og senere omdrev, i forhold til de to første omdrevene.

3.10.4. Nye endringskategorier i 3. omdrev

I 3. omdrev ble det innført tre nye endringskategorier: *deler av bygning revet/tilbakeført til eldre uttrykk/dokumentert stilhistorisk tilbakeført*. For å sikre sammenligningsgrunnlaget, er alle endrete bygninger registrert som A-, B- eller C-endret, og de nye kategoriene er registrert i tillegg.

3.10.5. Dokumentert stilhistorisk tilbakeført

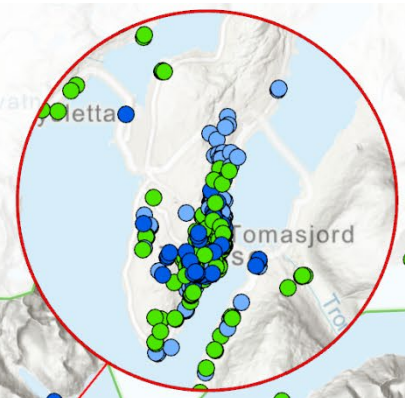
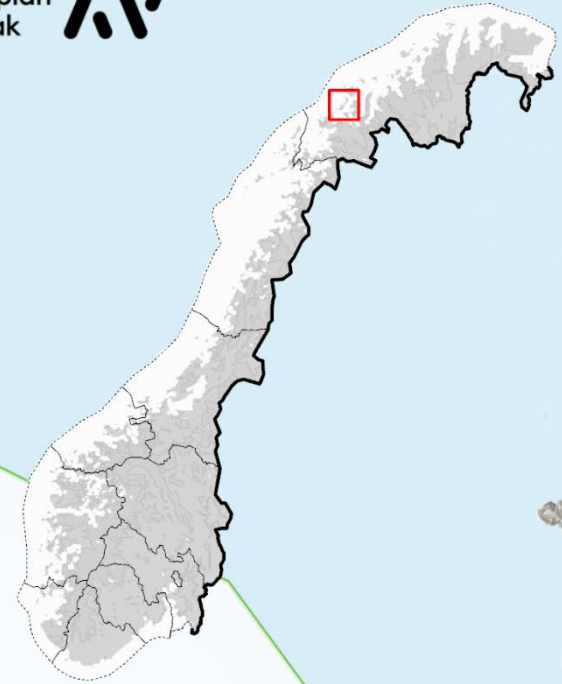
Bygningene vil bare unntaksvis bli registrert som dokumentert stilhistorisk tilbakeført, ettersom feltkontrollen ikke er basert på intervju med eier.

3.10.6. Gjenoppstått

Ingen bygninger er registrert som gjenoppstått. Årsaken til dette er at tapte bygninger tas ut av undersøkelsesgrunnlaget og ikke besøkes i neste omdrev. Dermed fanges det ikke opp i neste feltkontroll om en bygning har gjenoppstått etter midlertidig å ha vært demontert.

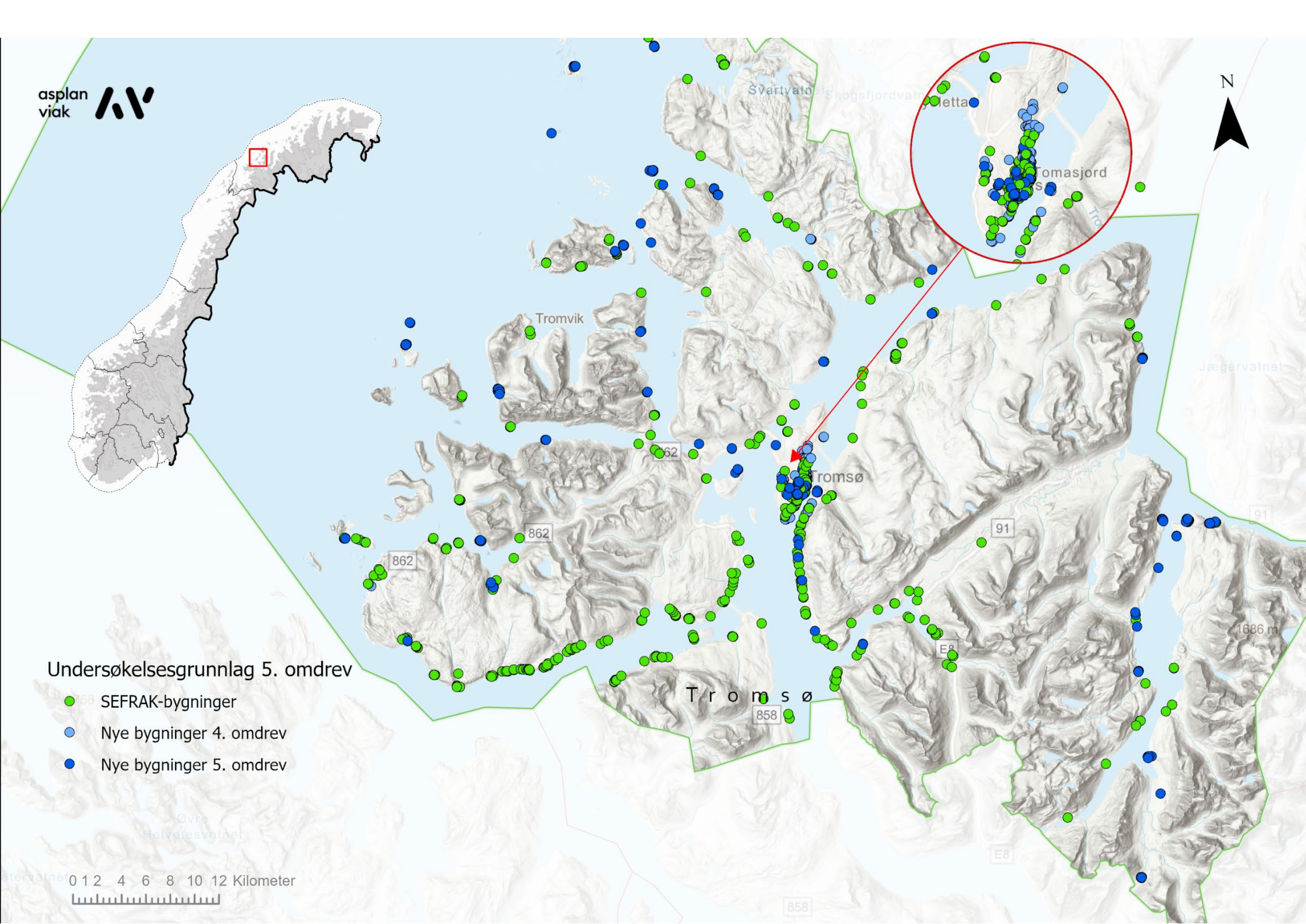

Figur 9: Sjøhus og brygge tilknyttet Jøvik handelssted er SEFRAK-registrert. Kulturmiljøet er det best bevarte og mest komplette og autentiske av sitt slag innenfor dagens kommunegrenser. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021 (19023301001).

Undersøelsesgrunnlag 5. omdrev

- SEFRAK-bygninger
- Nye bygninger 4. omdrev
- Nye bygninger 5. omdrev

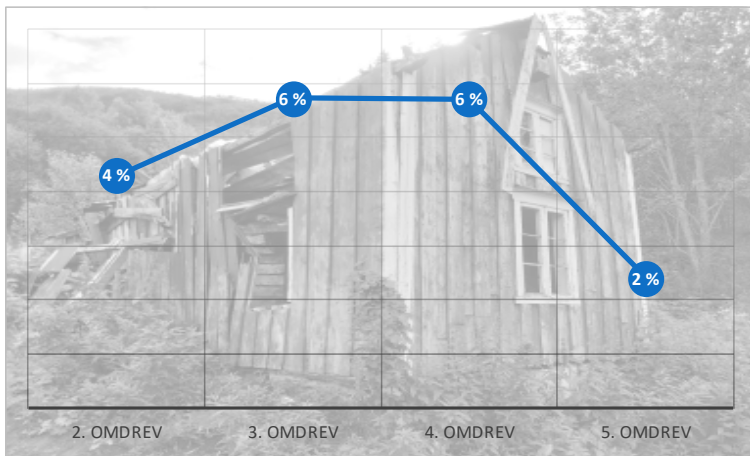

4. RESULTAT

I dette kapitlet presenterer vi resultater fra registrering av tap, tilstand og endring for de registrerte bygningene i Tromsø.¹⁶ Kommunen har vært med i alle fem omdrevene. Tallene for tap, tilstand og endringsgrad blir analysert i forhold til ulike kategorier av bygningstype, samfunnssektor, sosial miljøsammenheng og geografiske områder. Enkelte av underkategoriene har så lavt antall bygninger at det er vanskelig å peke på tendenser på grunnlag av resultatene.

4.1. Tap

SEFRAK-registrerte bygninger: 2 % av disse er tapt i 5. omdrev i Tromsø. Prosentvis tap har sunket markant fra 6 % i 3. og 4. omdrev. Tapsandelen i 1. omdrev var på hele 14 %. Dette skyldes at SEFRAK-registreringen i kommunen foregikk på 1990-tallet, så tidsintervallet ved første kontrollregistrering i 2001 var lengre enn ved de påfølgende omdrevene.

Figur 10: Tap pr. omdrev for Tromsø 2. – 5. omdrev.¹⁷

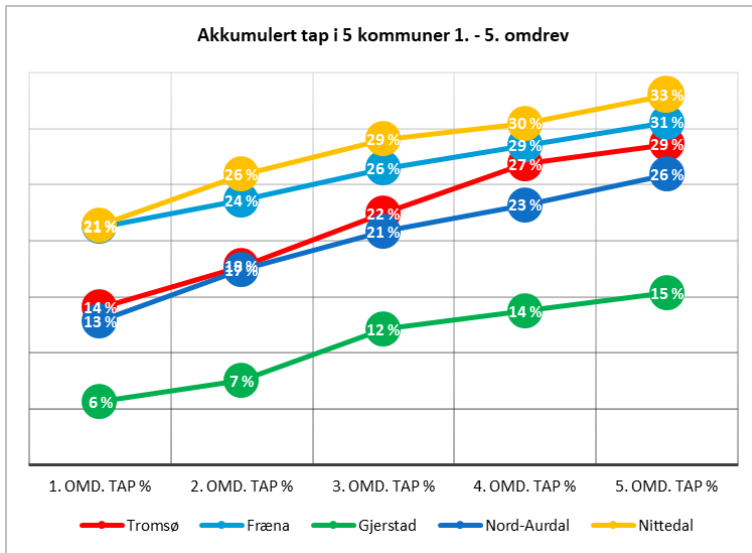
Av de opprinnelige 1083 SEFRAK-bygningene som inngikk i undersøkelsesgrunnlaget for Tromsø ved første omdrev i 2001, er til sammen 310 tapt, slik at det akkumulerte tapet er på 29 %. Tromsø har noe lavere akkumulert tap sammenlignet med Nittedal og Fræna som er undersøkt i 2020-2021¹⁸.

Nye bygninger 4. omdrev: Av de 159 kommunalt verneverdige byggene som ble lagt til i 4. omdrev er 3 tapt.

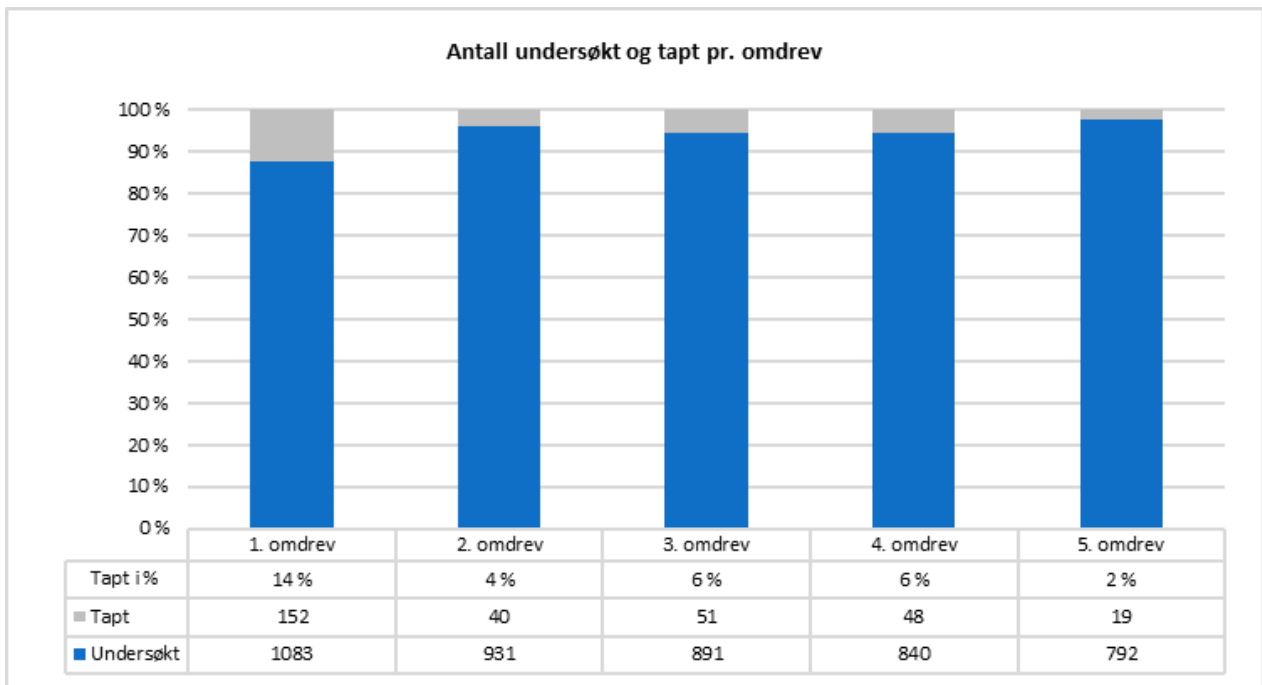
¹⁶ Detaljert resultatoversikt i vedlegg 5

¹⁷ 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

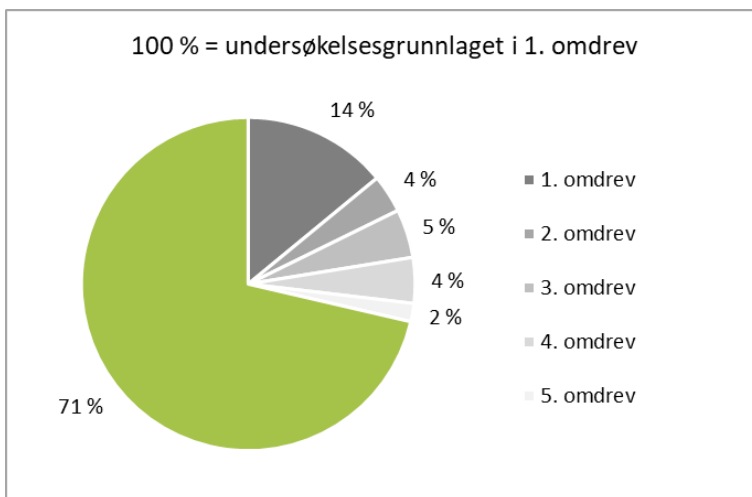
¹⁸ Kautokeino kommune ble også undersøkt i 2020. Her ble kun 18 bygninger undersøkt, slik at den ikke er relevant å sammenligne med de øvrige kommunene.

Figur 11: Akkumulert tap i prosent for 5 kommuner 1.-5. omdrev. Tromsø ligger blant kommunene med høyest akkumulert tapsprosent.

Figur 12: Antall undersøkt og tapt pr. omdrev for Tromsø kommune.

Figur 13: Andel tap Tromsø 1.- 5. omdrev.

Figur 14: Forfall grunnet manglende vedlikehold kan være en langsom prosess. Denne bygningen har vært vurdert som sterkt truet siden 3. omdrev i 2011. Nå i 5. omdrev har taket kollapse og bygningen anses som tapt..
Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021 (19023105009).

4.2. Tapsårsaker

SEFRAK-registrerte bygninger: 19 bygninger i Tromsø har gått tapt siden forrige undersøkelse i 2016. 31 % av disse tapene skyldes riving.

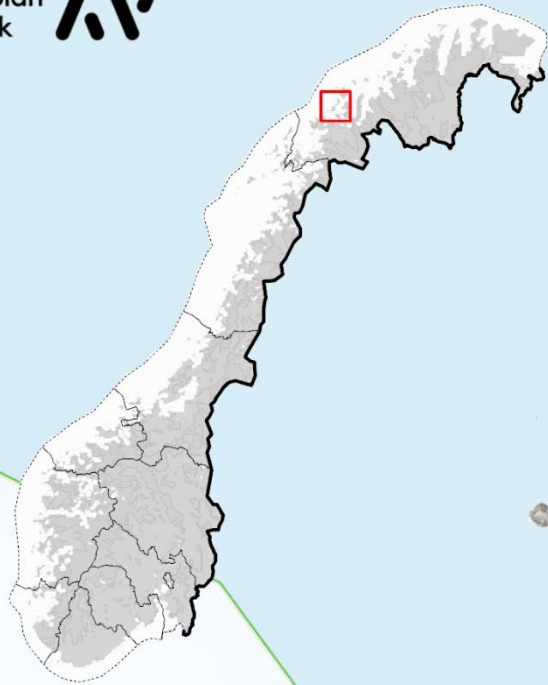
58 % av bygningene som er tapt i 5. omdrev var registrert som truet/sterkt truet i 4. omdrev. Dette viser tydelig at forfall er en viktig årsak til tap. Tendensen er den samme som fra 3. til 4. omdrev.

20 bygninger ble registrert som sterkt truet i Tromsø i 4. omdrev. 9 av disse var tapt i 5. omdrev. 12 bygninger er registrert som sterkt truet i 5. omdrev. Bygningsforfall kan være en langsom prosess, slik at alle forfalne bygninger representerer et mulig fremtidig bygningstap, og at tapstakten kan være økende.

Nye bygninger 4. omdrev: 3 av de 159 kommunalt verneverdige byggene som ble lagt til i 4. omdrev er tapt.

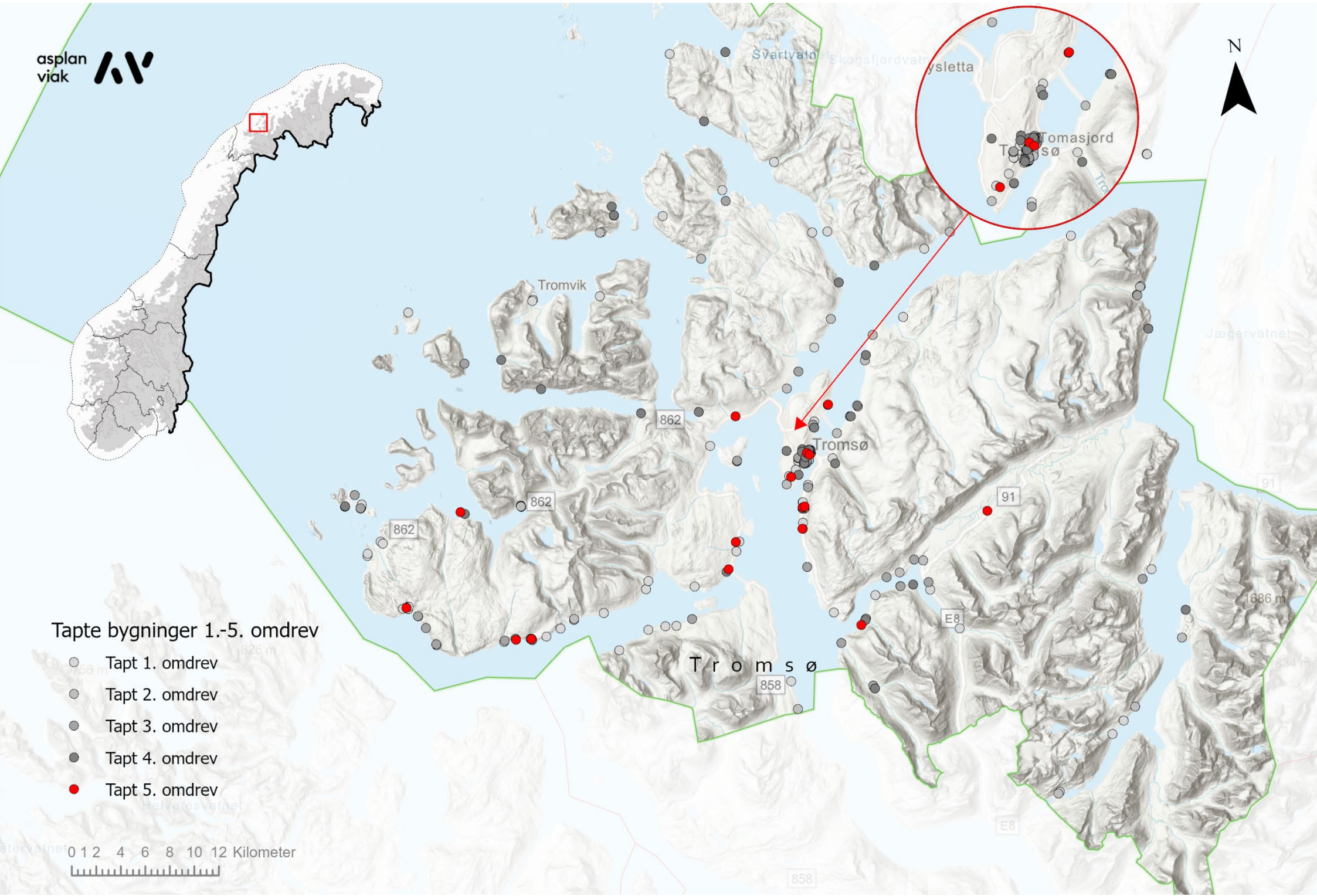
Figur 15: Dette fjøset på Stakkevoll gård ble lagt til som ny, kommunalt verneverdig bygning i 4. omdrev. Det er nå revet som følge av omregulering og utbygging av nytt boligområde. Foto: ÅD/NIKU 2016.

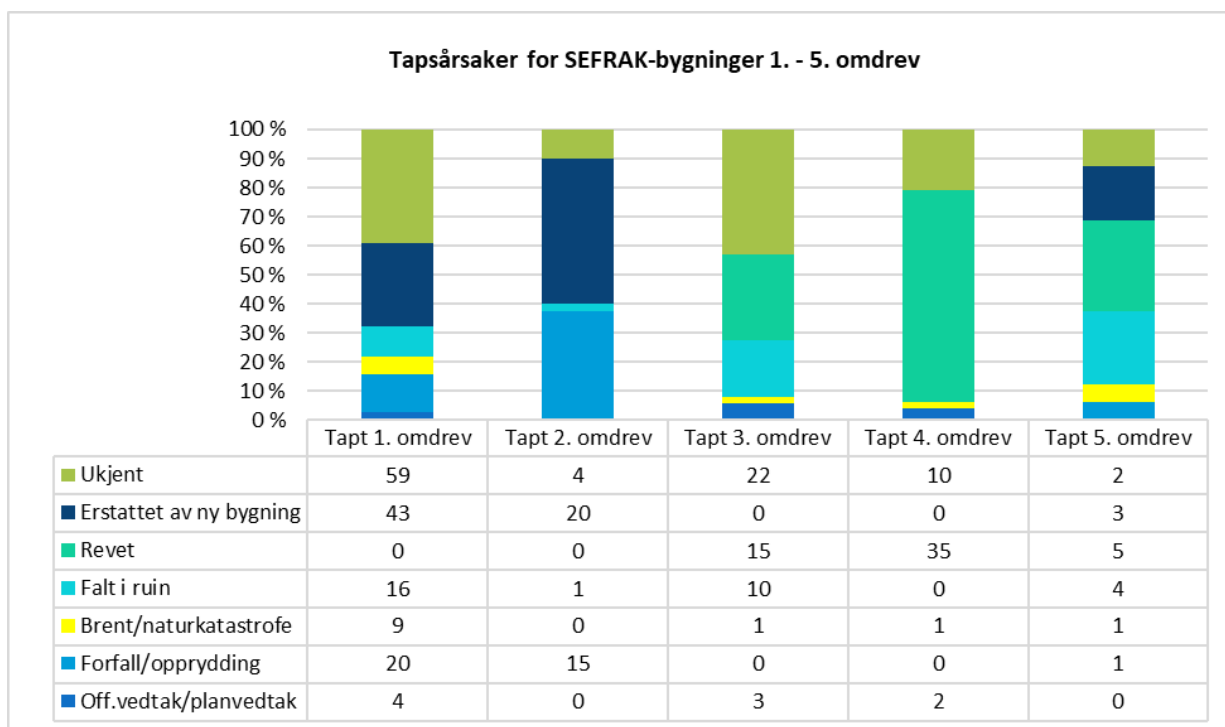

Tapte bygninger 1.-5. omdrev

- Tapt 1. omdrev
- Tapt 2. omdrev
- Tapt 3. omdrev
- Tapt 4. omdrev
- Tapt 5. omdrev

0 1 2 4 6 8 10 12 Kilometer

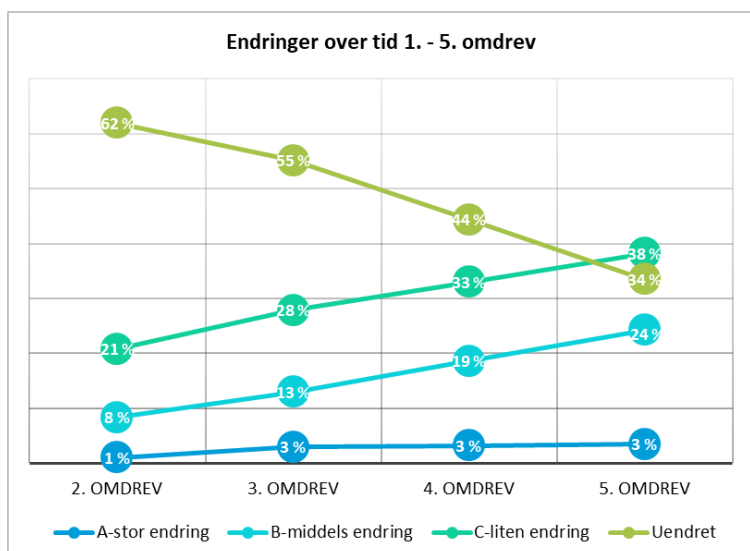

Figur 16: Tapsårsaker SEFRAK-bygg 1.- 5. omdrev.

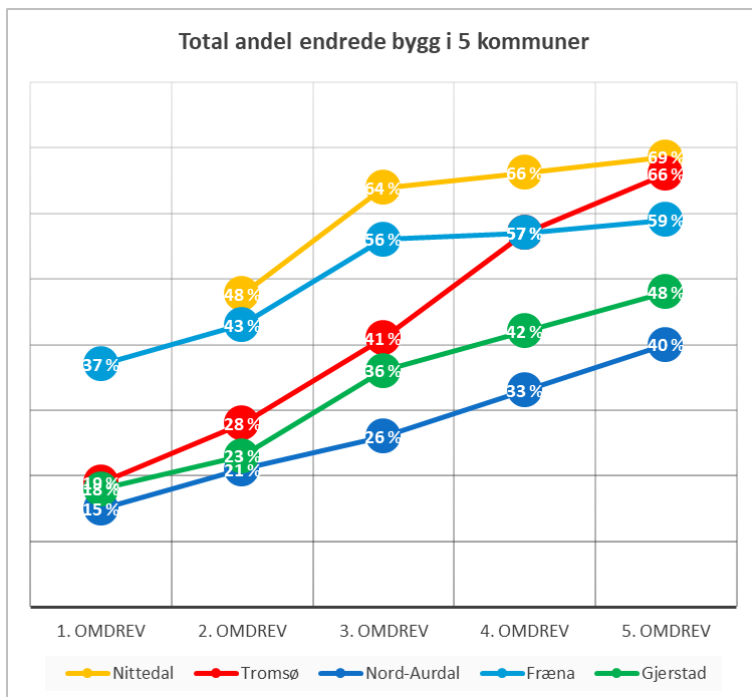
4.3. Endring ABC

SEFRAK-registrerte bygninger: Andelen endrete bygninger i Tromsø har økt gradvis fra 1. til 5. omdrev.

Figur 17: Endringer over tid 1. - 5. omdrev for Tromsø kommune.

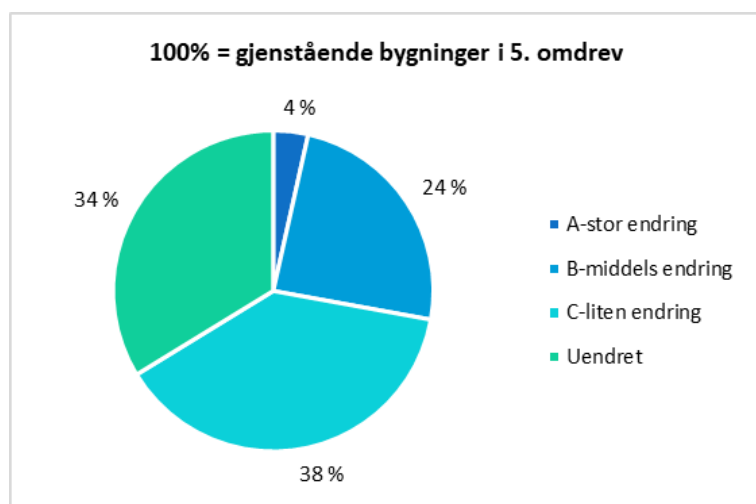
3 % av de 773 gjenstående SEFRAK-bygningene har større volumendringer (A-endring), og 24 % har mindre volumendringer (B-endring). 38 % har overflateendringer (C-endring), som er endring av bygningens karakter gjennom generelt vedlikehold, for eksempel ved utskifting av panel, takbelegg og vinduer/listverk.

Figur 18: Sammenligning andel alle endrede SEFRAK-bygg (A, B og C-endering) i 5 kommuner kontrollregistrert 2020-2021. Nittedal topper listen, tett fulgt av Tromsø, med flest endrede bygg som andel av gjenstående objekter. NB: Endringer ble ikke registrert i 1. omdrev i Nittedal.

Tabell 6: Endringer på 773 gjenstående SEFRAK-bygninger i Tromsø i 1. - 5. omdrev.

	Alle endrede		A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står/ukjent		Uendret	
	antall	%	antall	%	antall	%	antall	%	antall	%	antall	%
1. omdrev	206	22 %	6	1 %	48	5 %	152	16 %	69	7 %	656	70 %
2. omdrev	268	30 %	9	1 %	74	8 %	185	21 %	71	8 %	552	62 %
3. omdrev	368	44 %	25	3 %	109	13 %	234	28 %	9	1 %	463	55 %
4. omdrev	492	55 %	27	3 %	177	19 %	288	33 %	21	1 %	279	44 %
5. omdrev	509	66 %	27	3 %	187	24 %	295	38 %	5	1 %	259	34 %

Figur 19: Bygningsendringer på 773 gjenstående SEFRAK-bygninger i Tromsø i 5. omdrev.

Nye bygninger 4. omdrev: 13 bygninger lagt til i 4. omdrev er endret.

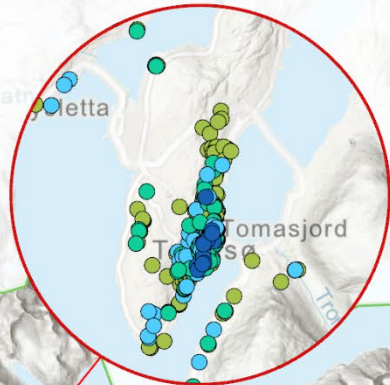
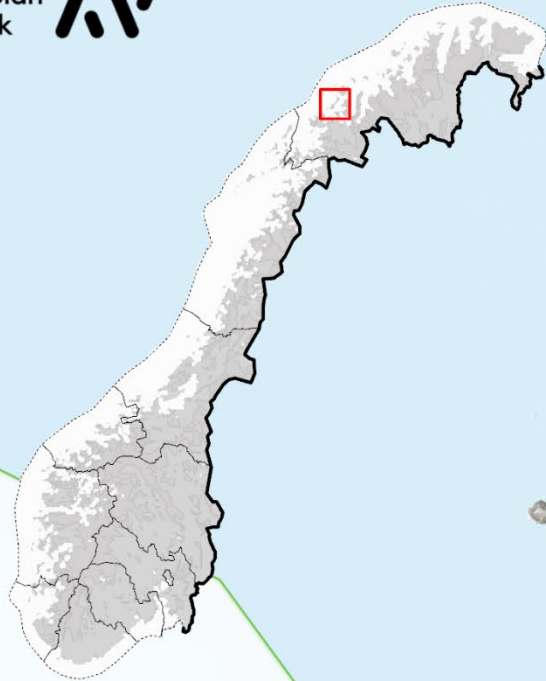
Figur 20: Eksempel på liten endring (C). Utskifting av takteking og mindre fasadeendringer.
Foto: SRJ/ASPLAN VIAK 2021 (19020114014).

Figur 21: Eksempel på middels endring (B). Etter at dette våningshuset ble SEFRAK-registrert i 1992 har det fått et mindre tilbygg som underordner seg helheten. Foto: IB/ASPLAN VIAK 2021 (19023103040).

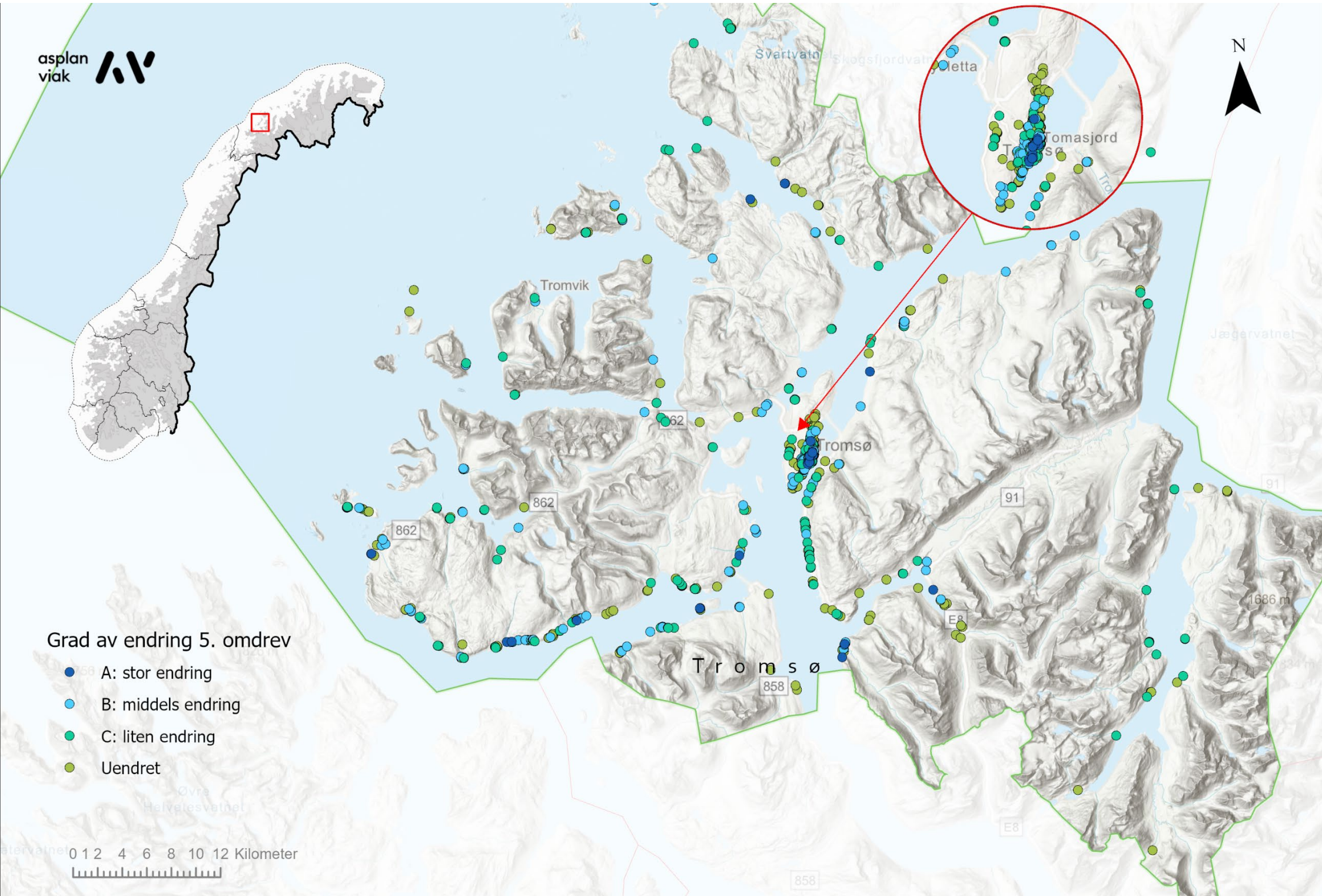

Figur 22: Eksempel på stor endring (A). Bygningen er utvidet med flere større tilbygg.
Foto: AR/ASPLAN VIAK 2021 (19024001042).

Grad av endring 5. omdrev

- A: stor endring
- B: middels endring
- C: liten endring
- Uendret

4.4. Annen endring

SEFRAK-registrerte bygninger: I 5. omdrev er det registrert 9 tilfeller hvor deler av bygningen er revet. Ingen av disse bygningene er under forfall, eller registrert som truet eller sterkt truet. Et flertall av bygningene som er delvis revet er mindre uthus i/nær tunet (3 av 9).

Ingen bygninger er tilbakeført til eldre uttrykk, eller dokumentert stilhistorisk tilbakeført. Ettersom feltkontrollen ikke er basert på intervju med eier, vil man kun unntaksvis fange opp slik dokumentasjon.

Tabell 7: Andre endringer for SEFRAK-registrerte bygg fordelt på bygningskategorier i Tromsø 5. omdrev.

ANNEN ENDRING 5. OMDREV	Bolighus, våningshus	Driftsbygninger i tunet	Hus i utmark, seter	Naust, sjøhus, fyr m.m.	Mindre uthus i/nær tunet	Andre hustyper	Totalsum
Deler av hus revet	1	2	1	1	3	1	9
Tilbakeført til eldre uttrykk	0	0	0	0	0	0	0

Nye bygninger 4. omdrev: Ingen bygninger er delvis revet, tilbakeført til eldre uttrykk eller dokumentert stilhistorisk tilbakeført siden 4. omdrev.

4.5. Tilstand

SEFRAK-registrerte bygninger: Av 773 gjenstående bygninger i Tromsø er 2 % i svært dårlig teknisk tilstand (sterkt truet). 7 % er i dårlig teknisk tilstand (truet) og bærer preg av manglende vedlikehold over lengre tid. Andelen truede bygninger har falt gjennom 4. og 5. omdrev, mens andelen sterkt truet er har sunket gjennom de tre siste omdrev (se Tabell 8). De øvrige 91 % er intakt og i normalt god tilstand.

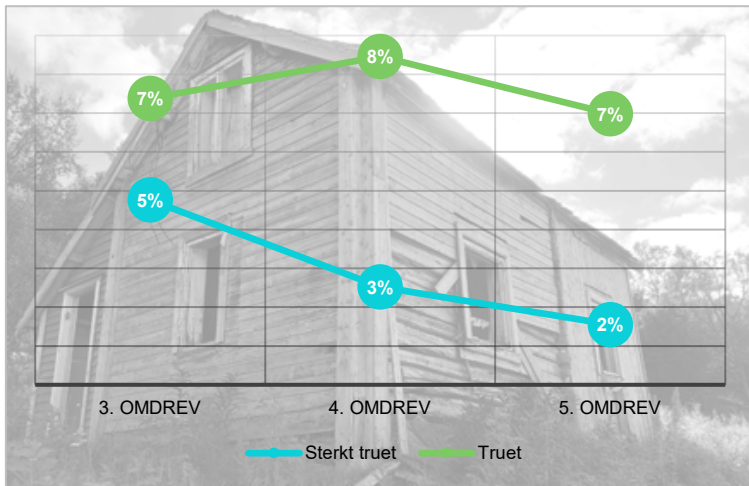
Tabell 8: Bygningsteknisk tilstand for gjenstående bygninger i Tromsø 2.- 5. omdrev.

	Gjenstående antall	Sterkt truet antall	%	Truet antall	%	Intakt antall	%	Ukjent antall	%
1. omdrev	931	0	0 %	58	6 %	873	94 %	0	0 %
2. omdrev	891	0	0 %	69	8 %	822	92 %	0	0 %
3. omdrev	840	40	5 %	62	7 %	738	88 %	0	0 %
4. omdrev	792	20	3 %	67	8 %	705	89 %	0	0 %
5. omdrev	773	12	2 %	54	7 %	707	91 %	0	0 %

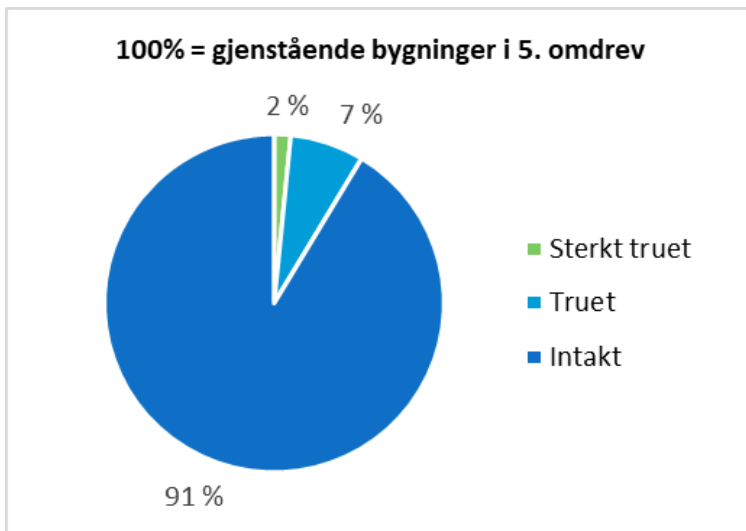

Figur 23: Endringer i tilstanden fra truet til sterkt truet er glidende. Her en bolig som er vurdert å være truet.

Foto: AS/ASPLAN VIAK 2021 (2330004016).

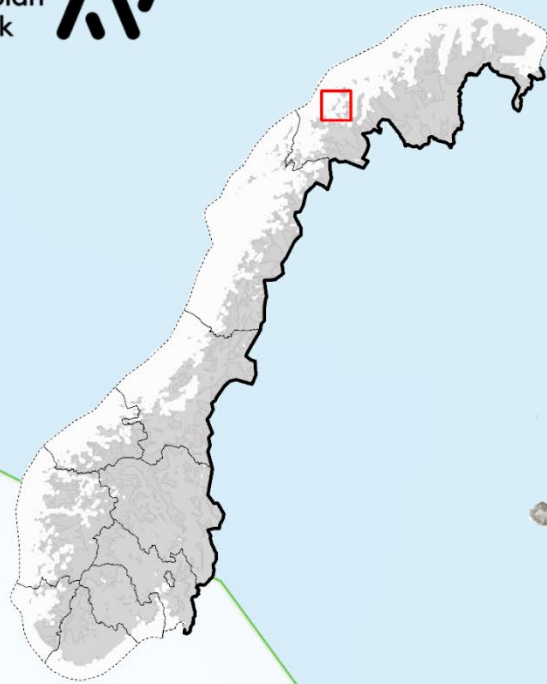

Figur 24: Andel sterkt truet/truet i Tromsø 3.-5. omdrev. 1. og 2. omdrev utelatt da kategorien sterkt truet ble innført fra 3. omdrev.

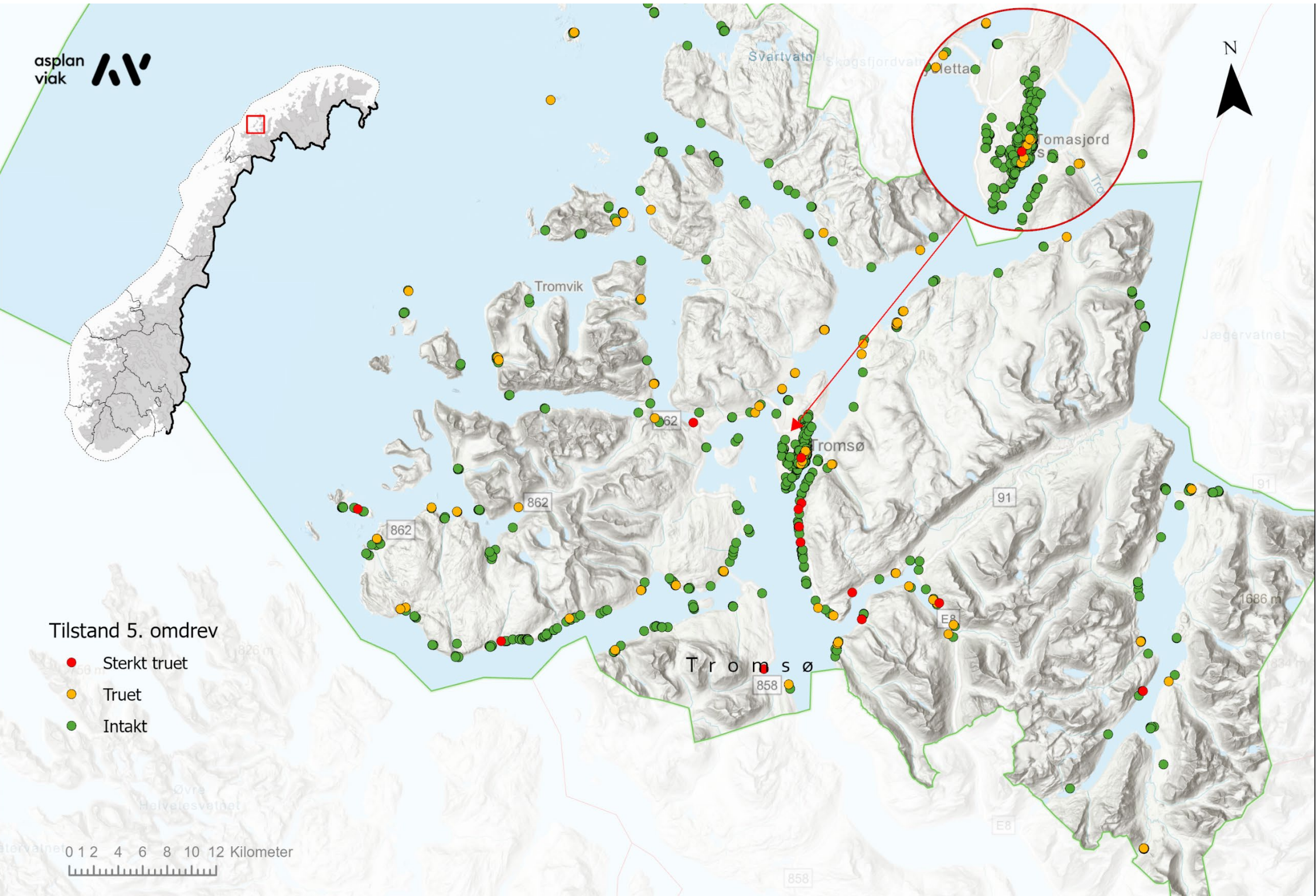
Figur 25: Bygningsteknisk tilstand for 773 gjenstående SEFRAK-bygninger i Tromsø i 5. omdrev.

Nye bygninger 4. omdrev: Ingen nye bygg lagt inn i 4. omdrev er truet eller sterkt truet.

Tilstand 5. omdrev

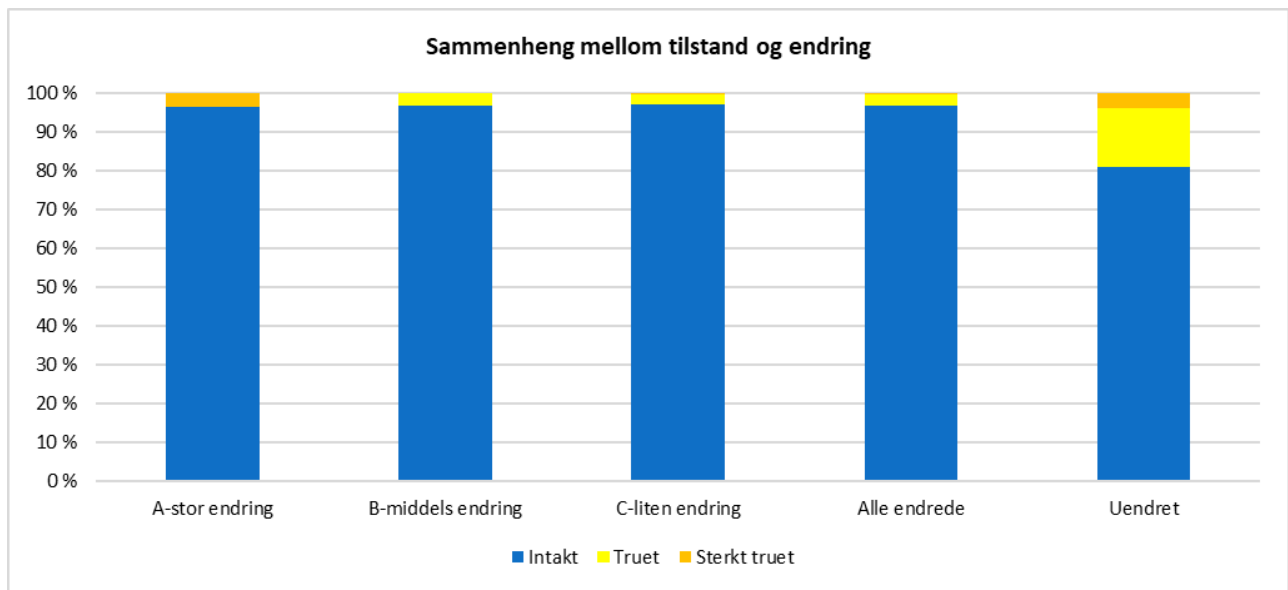
- Sterkt truet
- Truet
- Intakt

4.6. Sammenheng mellom tilstand og endring

SEFRAK-registrerte bygninger: Kontrollregistreringen i 2021 for Tromsø viser at endrete bygninger fortsatt er gjennomsnittlig bedre vedlikeholdt enn uendrete. Andelen endrete bygg som var truet/sterkt truet har vært stabil fra 4. til 5. omdrev (4 %). For uendrete bygg er det en bedring ved at 26 % var truet/sterkt truet i 4. omdrev, mens dette i 5. omdrev var redusert til 19 %. Tilstanden er best for bygninger som har gjennomgått størst endringer (A-endringer). Kun en av disse er truet eller sterkt truet i 5. omdrev.

Dette viser at bygninger som er i bruk ofte endres/oppgraderes i forbindelse med vedlikehold, eller bygges om for å tilpasses nye behov og ønsker. Forlatte bygninger blir påført færre endringer, men forfaller i raskere tempo. Samme tendens er påvist i samlet resultat for de 18 undersøkte kommunene i tidsrommet 2000-2014.¹⁹

Figur 26: Sammenheng mellom tilstand og endring for SEFRAK-registrerte bygg i 5. omdrev i Tromsø.

Tabell 9: Andel sterkt truede/truede bygninger fordelt på grad av endring i Tromsø 5. omdrev.

TILSTAND SEFRAK-BYGG	A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Alle endrede		Uendret	
	antall	%	antall	%	antall	%	antall	%	antall	%
Sterkt truet	1	4 %	0	0 %	1	0 %	2	0 %	10	4 %
Truet	0	0 %	6	3 %	8	3 %	14	3 %	39	15 %
Delsum truet/sterkt truet	1	4 %	6	3 %	9	3 %	16	3 %	49	19 %
Intakt	26	96 %	181	97 %	286	97 %	493	97 %	209	81 %
Sum	27	100 %	187	100 %	295	100 %	509	100 %	258	100 %

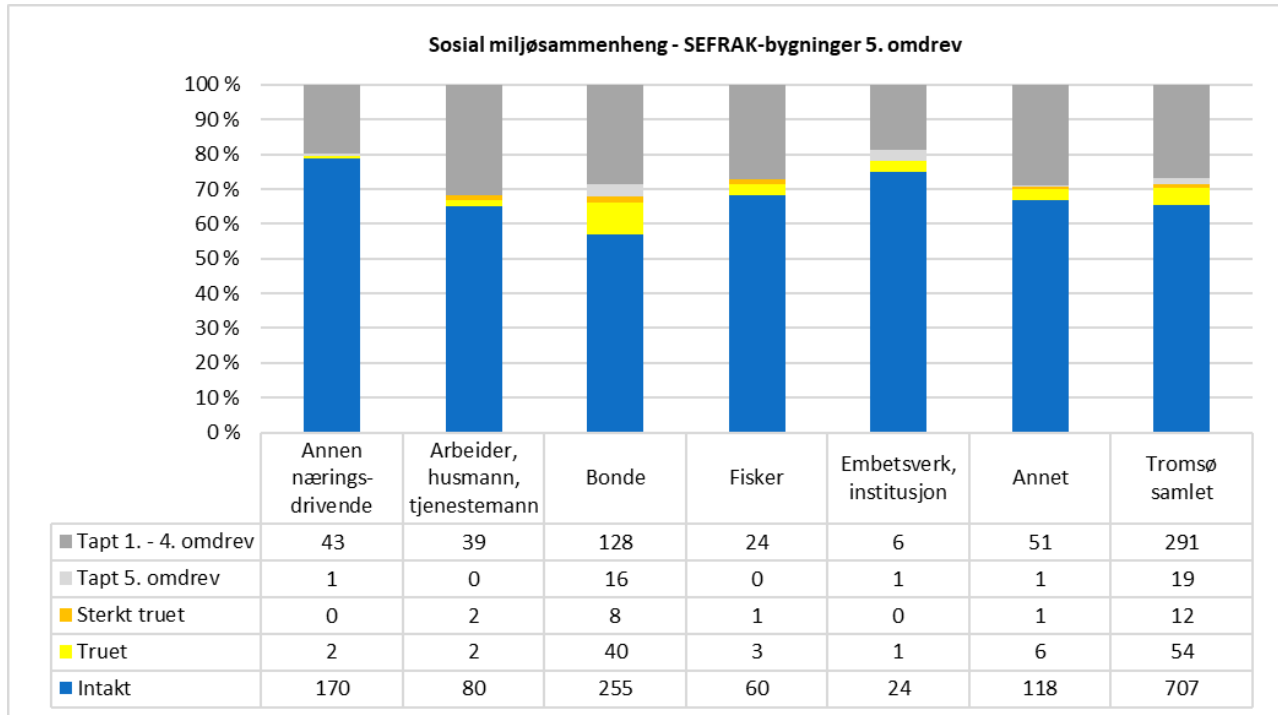
Nye bygninger 4. omdrev: Ingen bygninger som er endret siden 4. omdrev, er truet eller sterkt truet.

¹⁹ Dammann, Åse, 2015: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner. Sammendragsrapport for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2000-2014. NIKU Rapport 82, s 20

4.7. Samfunnssektor og sosial miljøsammenheng

52 % av de undersøkte SEFRAK-bygningene i Tromsø er knyttet til primærnæringene landbruk, fiske og fangst. Bygninger knyttet til yrkesgruppene *bonde* og *arbeider/husmann/tjenestemann* har høyest akkumulert tapsandel (32 % for begge). Gjennomsnittet for kommunen er 29 %. Skille mellom bonde og fisker er flytende da kombinasjonen av fiske og jordbruk var vanlig langs store deler av norskekysten (fiskerbønder).

Bondens bygninger har størst andel truede bygninger (16 %). Snittet for hele kommunen er 9 %.

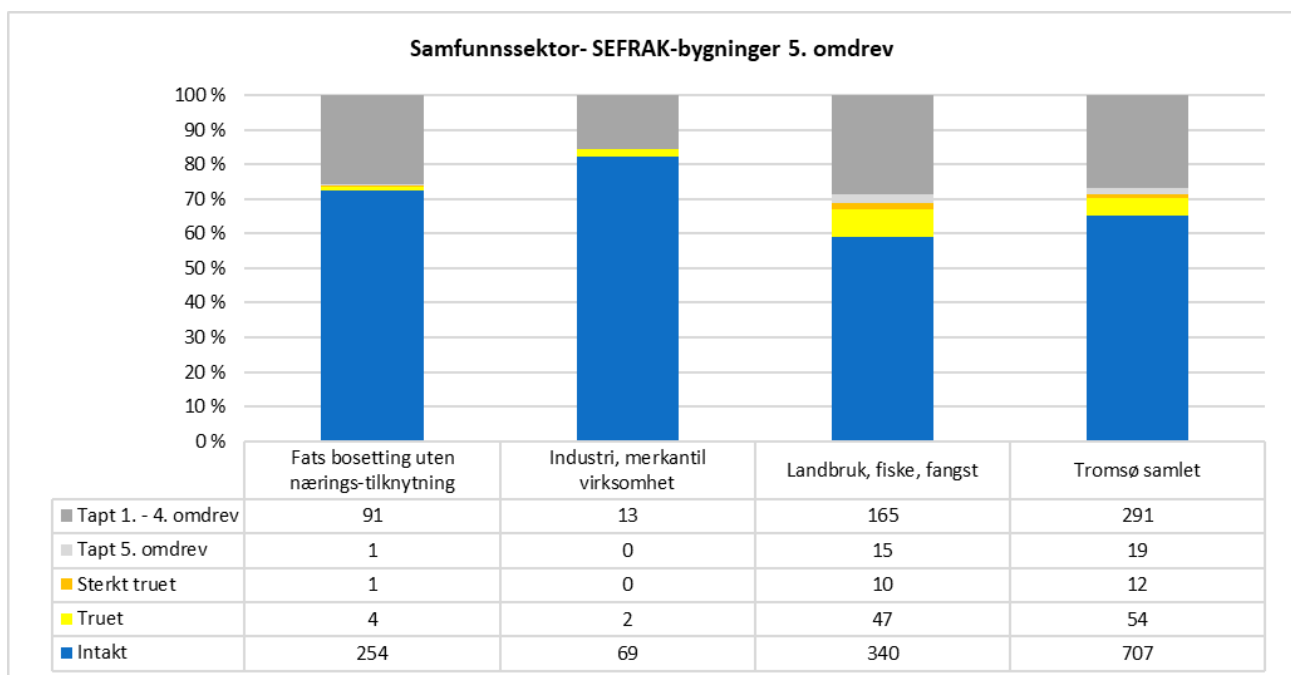
Figur 27: Tap og tilstand for de registrerte bygningene fordelt på sosial miljøsammenheng i Tromsø i 5. omdrev.

Figur 28: Bygninger tilknyttet bonden har hatt høyest andel akkumulert tap i Tromsø.
Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021 (19024102007).

Figur 29: Finkjerka på Rebbenesøya er et typisk eksempel på et kombinasjonsbruk for fiskerbonden. I bakgrunnen sees fjøset i le bak en stor stein, i fjæra sees naustet. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021.

Figur 30: Tap og tilstand for de registrerte SEFRAK-bygningene fordelt på samfunnssektor i Tromsø i 5. omdrev.

Figur 31: Naustberget i Ullsfjorden. I alt 60 SEFRAK-registrerte naust er kontrollregistrert i Tromsø. Ett har gått tapt, mens to er sterkt truet og 9 er truet. I 4. og 5. omdrev er det lagt til ytterligere 30 kommunalt verneverdige naust. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021.

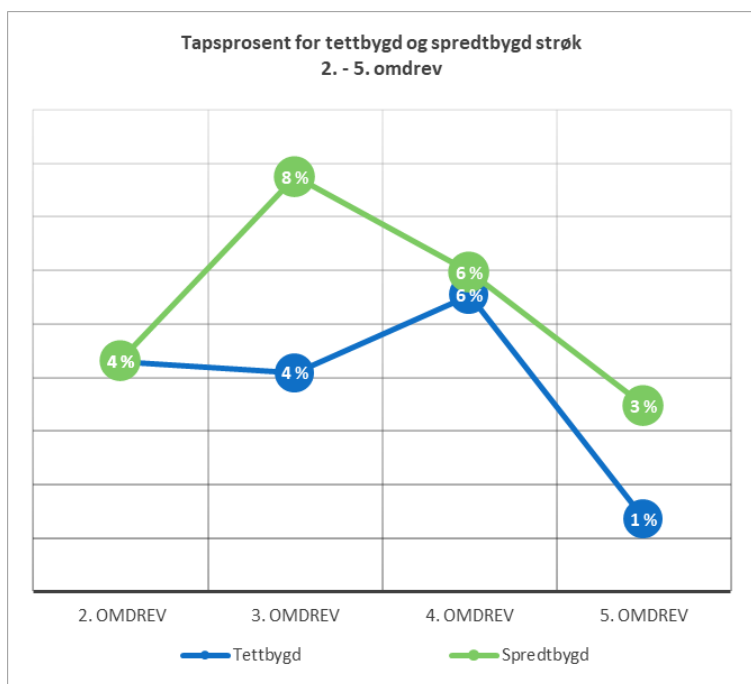
4.8. Geografiske variasjoner

SEFRAK-registrerte bygninger: I Tromsø kommune ligger 43 % av de registrerte bygningene i spredtbygde områder. Inndelingen i tettbygde og spredtbygde områder følger malen fra tidligere omdrev, se vedlegg 4.

Dagens kretsgrenser sammenfaller, med enkelte få unntak, med kretsgrensene brukt under SEFRAK-registreringen i Tromsø på 1990-tallet, og i rapporter fra tidligere omdrev.

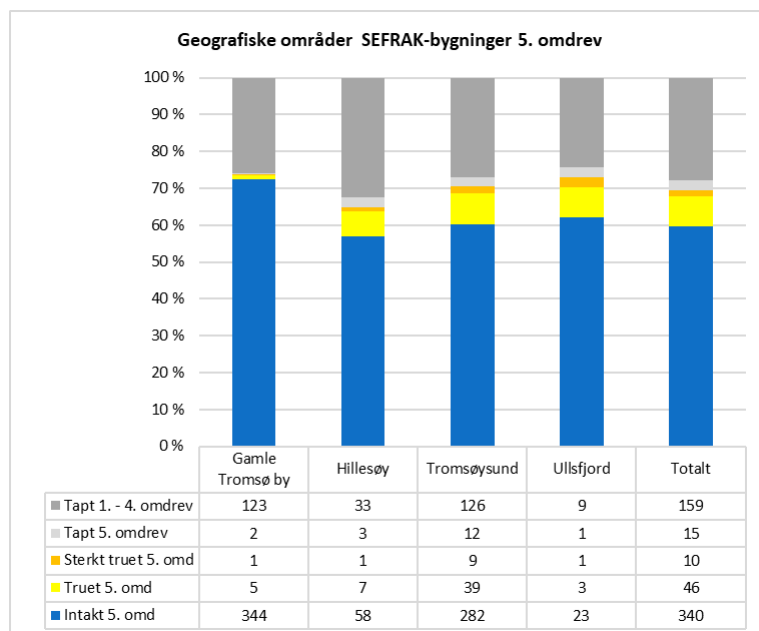
Figur 32: I kontrollregistreringene har en delt kommunen inn i fire områder markert med ulike farger på kartet. Tettbygde områder er markert med rød ramme, kretsinnndelingen med brune streker. Registrerte objekter markert med grønne prikker. Illustrasjon: ASPLAN VIAK 2021.

Figur 33: Utviklingen av tap for spredtbygd og tettbygde områder. Tromsø 2. - 5. omdrev.²⁰

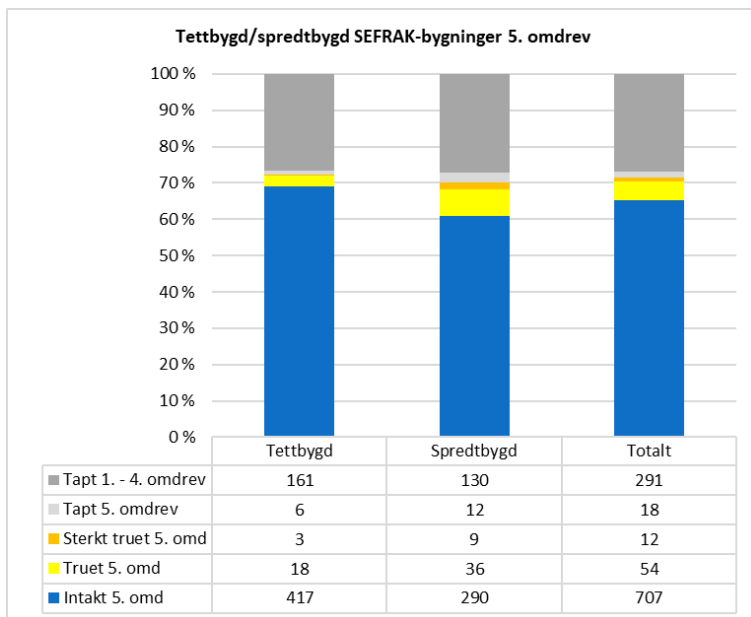
Tapsandelen i 5. omdrev er høyere i spredtbygde områder enn i tettbygde (3 % mot 1 %). Akkumulert tapsandel er også litt høyere i spredtbygde enn i tettbygde områder (28 % mot 26 %).

Hillesøy har størst akkumulert tapsandel (35 %) av de fire undersøkte geografiske områdene. Gamle Tromsø by kommer best ut med 26 % akkumulert tap. Snittet i kommunen er 29 %.

Figur 34: Tap og tilstand fordelt på ulike geografiske områder.

²⁰ 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

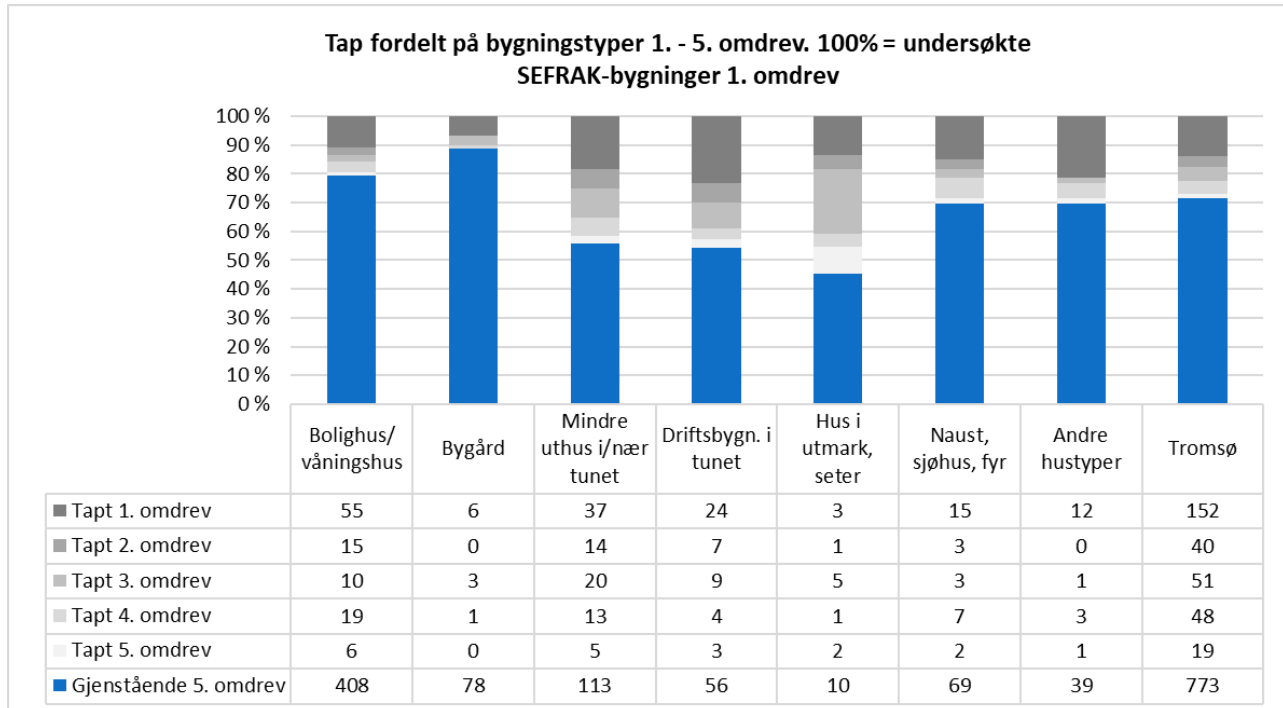
Figur 35: Tap og tilstand for SEFRAK-registrerte bygninger fordelt på tettbygde og spredtbygde områder i Tromsø kommune.

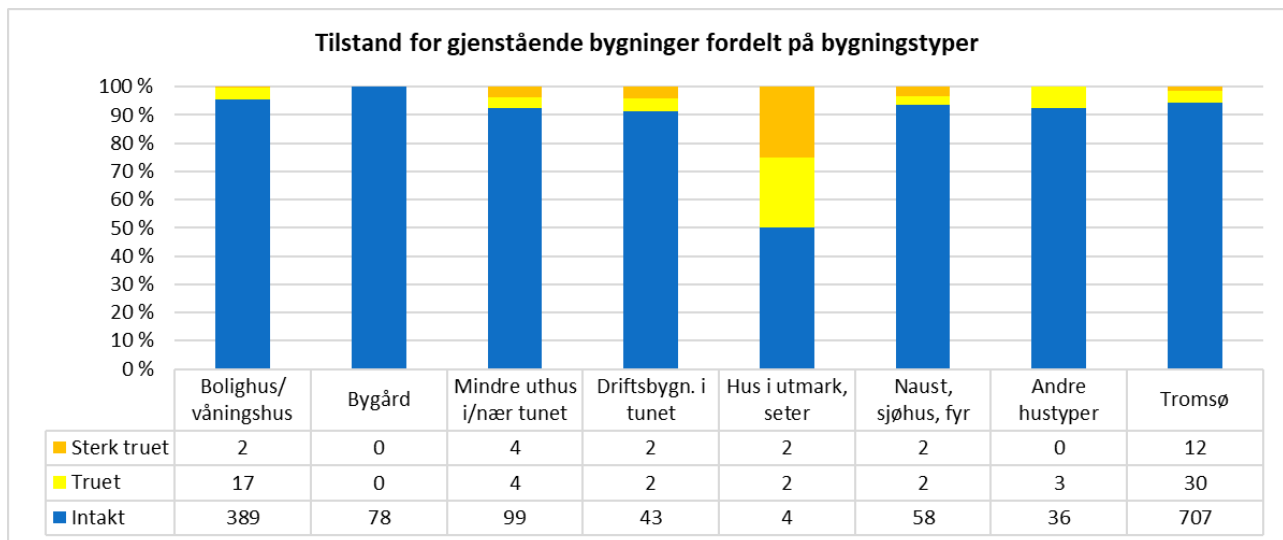
Figur 36: Kartutsnitt over Tromsø sentrum viser at 126 SEFRAK-bygninger (grå trekantar) har gått tapt i 1. til 4. omdrev. De to grønne prikkene markerer SEFRAK-bygninger som har gått tapt i 5. omdrev. Illustrasjon: ASPLAN VIAK 2021.

4.9. Bygningstyper

De undersøkte bygningene i Tromsø er analysert i 7 hovedkategorier. Hovedkategoriene består av flere bygningstyper.²¹

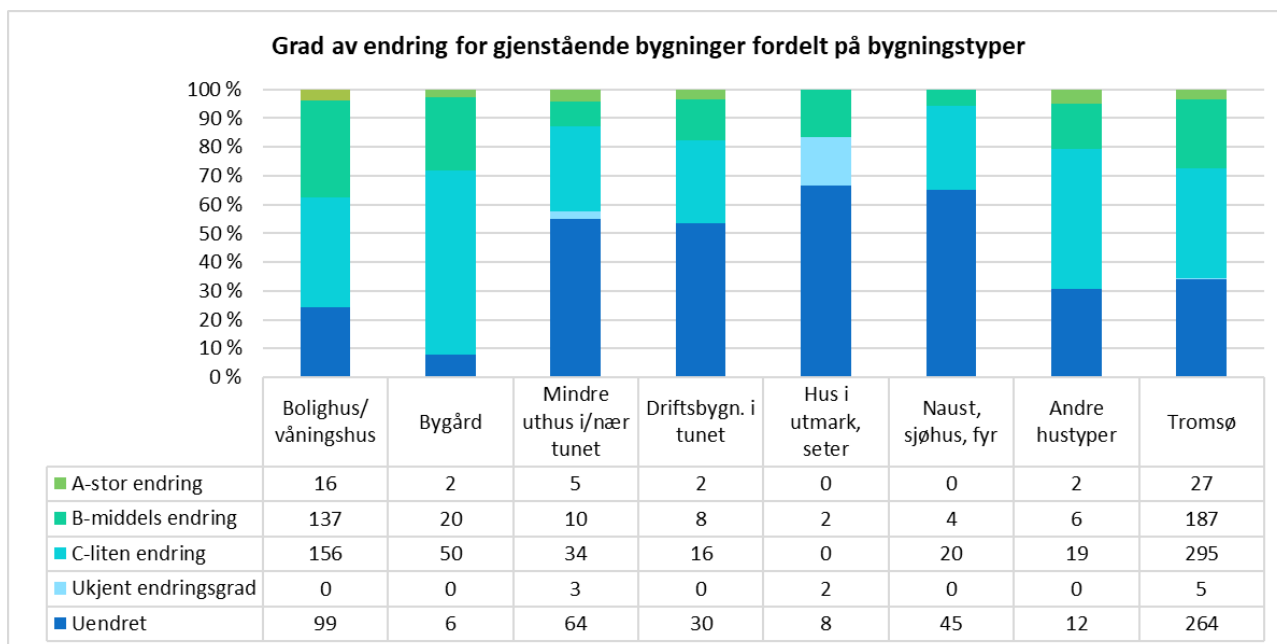

Figur 37: Tapsutvikling 1. – 5. omdrev for 1083 SEFRAK-registrerte bygninger som ble undersøkt i 1. omdrev. Tapene er fordelt på de ulike bygningstypene.

Figur 38: Bygningsteknisk tilstand fordelt på 773 gjenstående SEFRAK-registrerte bygninger. Tromsø 5. omdrev.

²¹ Detaljert resultatoversikt for alle bygningstyper i vedlegg 5

Figur 39: Bygningsendringer fordelt på 773 gjenstående SEFRAK-registrerte bygninger. Tromsø 5. omdrev.

Tabell 10: Tapsandel for ulike SEFRAK-registrerte bygningstyper i 1. - 5. omdrev i Tromsø kommune.

	Bolighus/ våningshus	Bygård	Mindre uthus i/nær tunet	Driftsbyggn. i tunet	Hus i utmark, seter	Naust, sjøhus, fyr	Andre hustyper	Tromsø
Tapt 1. omdrev	11 %	7 %	19 %	24 %	14 %	15 %	21 %	14 %
Tapt 2. omdrev	3 %	0 %	9 %	9 %	5 %	4 %	0 %	4 %
Tapt 3. omdrev	2 %	17 %	14 %	13 %	28 %	4 %	2 %	6 %
Tapt 4. omdrev	4 %	4 %	10 %	6 %	8 %	9 %	7 %	6 %
Tapt 5. omdrev	1 %	0 %	4 %	3 %	17 %	1 %	3 %	2 %
Akkumulert tap 1. - 5. omdrev	21 %	11 %	45 %	45 %	55 %	30 %	30 %	29 %

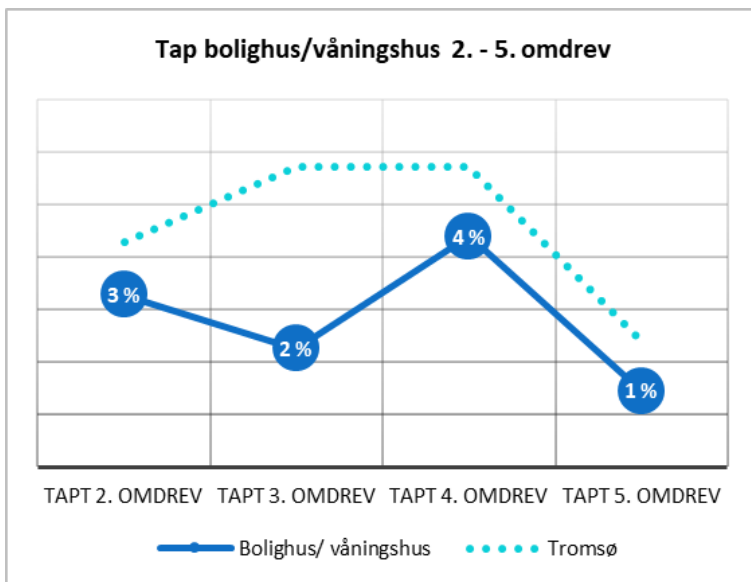
4.9.1. Bolighus/våningshus

SEFRAK-registrerte bygninger: Det er bevart 408 *bolighus/våningshus* i Tromsø. Disse utgjør 53 % av de gjenstående, registrerte bygningene i kommunen. 6 bolighus har gått tapt siden forrige omdrev for fem år siden.

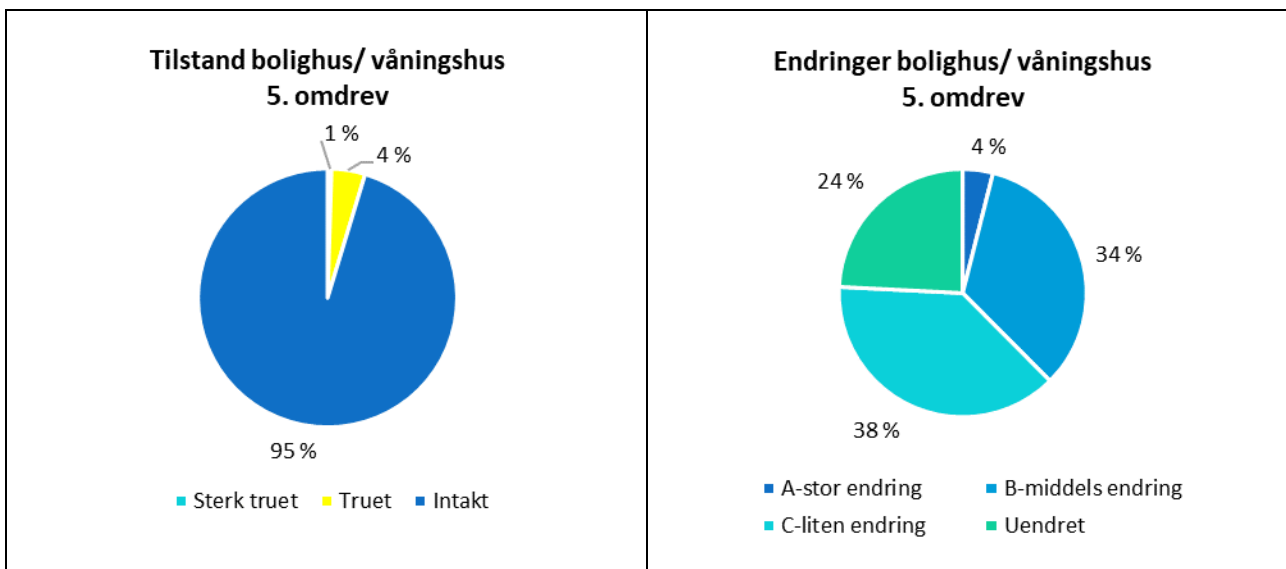
Andelen tapte bolighus/våningshus har gått ned siden forrige omdrev (se Tabell 10), og er lavere enn gjennomsnittstapet i Tromsø i 5. omdrev (1 % mot 2 % totalt). Det samme gjelder akkumulert tap 1. – 5. omdrev (20 % mot 29 %).

Andelen truede/sterkt truede bolighus/våningshus ligger på gjennomsnittet i kommunen (5 % mot 5 % totalt). Denne bygningsgruppen har imidlertid høyest andel endrete bygninger (76 % mot 66 % i gjennomsnitt).

Nye bygninger 4. omdrev: Det ble lagt til 100 kommunalt verneverdige boliger/våningshus (yngre enn år 1900) ved forrige omdrev. Ett av disse, Stakkevollvegen 362, har i ettertid blitt revet i forbindelse med utbygging av nye boliger. 13 av de resterende boligene har blitt endret, men ingen er truet/sterkt truet av forfall.

Figur 40: Tap av 414 undersøkte bolighus/våningshus. Tromsø 2. - 5. omdrev.²²

Figur 41: Tilstand og endring av 408 gjenstående bolighus/våningshus. Tromsø 5. omdrev.

²² 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

Figur 42: Villa «Gundheim» er regulert med hensynssone bevaring gjennom reguleringsplan. Bolighus/våningshus har lavere tapsandel og lavere andel truede/sterkt truede bygninger enn gjennomsnittet for alle undersøkte SEFRAK-bygninger i Tromsø. Hele 76 % av denne bygningsgruppen er endret. Gjennomsnittet for alle bygningstyper i kommunen er 66 %. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021 (19020123008).

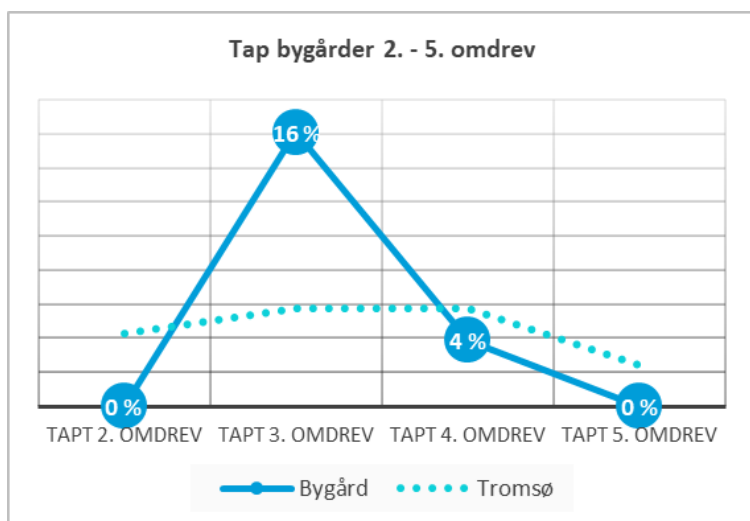
4.9.2. Bygårder

SEFRAK-registrerte bygninger: Det er bevart 78 bygårder i Tromsø. Disse utgjør 10 % av de gjenstående, registrerte bygningene i kommunen. Ingen bygårder har gått tapt siden forrige omdrev for fem år siden.

Andelen tapte bygårder har gått ned siden forrige omdrev (se Tabell 10), og er lavere enn gjennomsnittstapet i Tromsø i 5. omdrev (0 % mot 2 % totalt). Det samme gjelder akkumulert tap 1. – 5. omdrev (11 % mot 29 %).

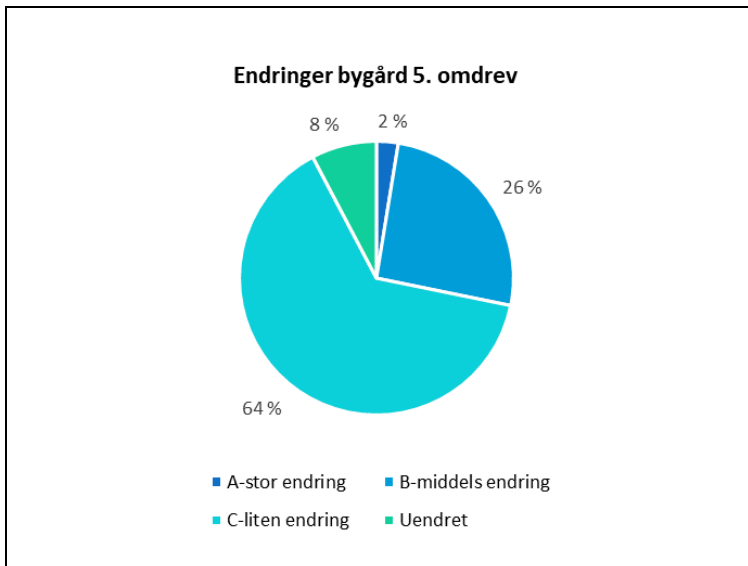
Andelen truede/sterkt truede bygårder ligger på gjennomsnittet i kommunen (0 % mot 5 % totalt). Denne bygningsgruppen har imidlertid høyest andel endrete bygninger (92 % mot 66 % i gjennomsnitt).

Nye bygninger 4. omdrev: Det ble lagt til 14 kommunalt verneverdige bygårder (yngre enn år 1900) ved forrige omdrev. Ingen av disse har gått tapt, eller er truet/sterkt truet av forfall. Kun en er endret.

Figur 43: Utviklingen av tap for bygårder 2. - 5. omdrev i Tromsø. ²³

²³ 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

Figur 45: Denne bygården i Storgata er regulert med hensynssone bevaring kulturmiljø i «Kommunedelplan for Tromsø sentrum 2007-2018». Eier har byttet ut opprinnelig skifertak med nytt metallplatetak (liten endring C).
Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021 (19020116013).

4.9.3. Driftsbygninger i tunet

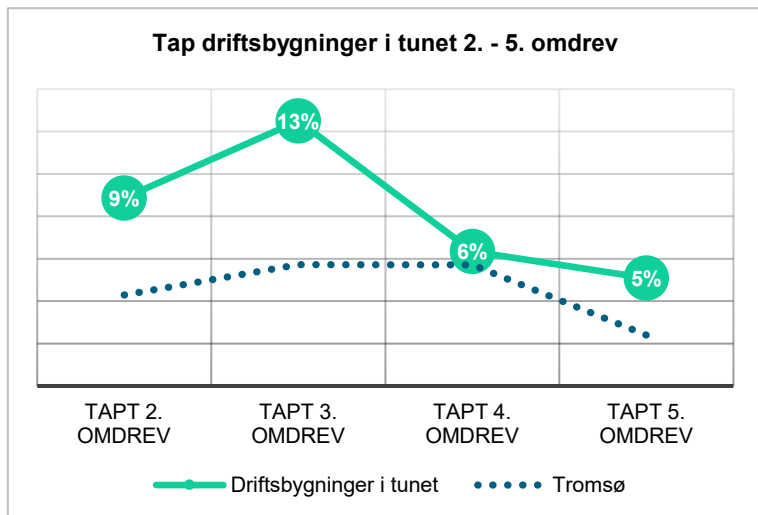
SEFRAK-registrerte bygninger: Det er bevart 56 store *driftsbygninger* i Tromsø. Disse utgjør 7 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene i kommunen.

To driftsbygninger har gått tapt siden forrige omdrev. Med kun 59 undersøkte driftsbygninger gir dette en tapsandel på (5 %). Akkumulerte tapsandel for driftsbygninger i 1. – 5. omdrev er 46 %.

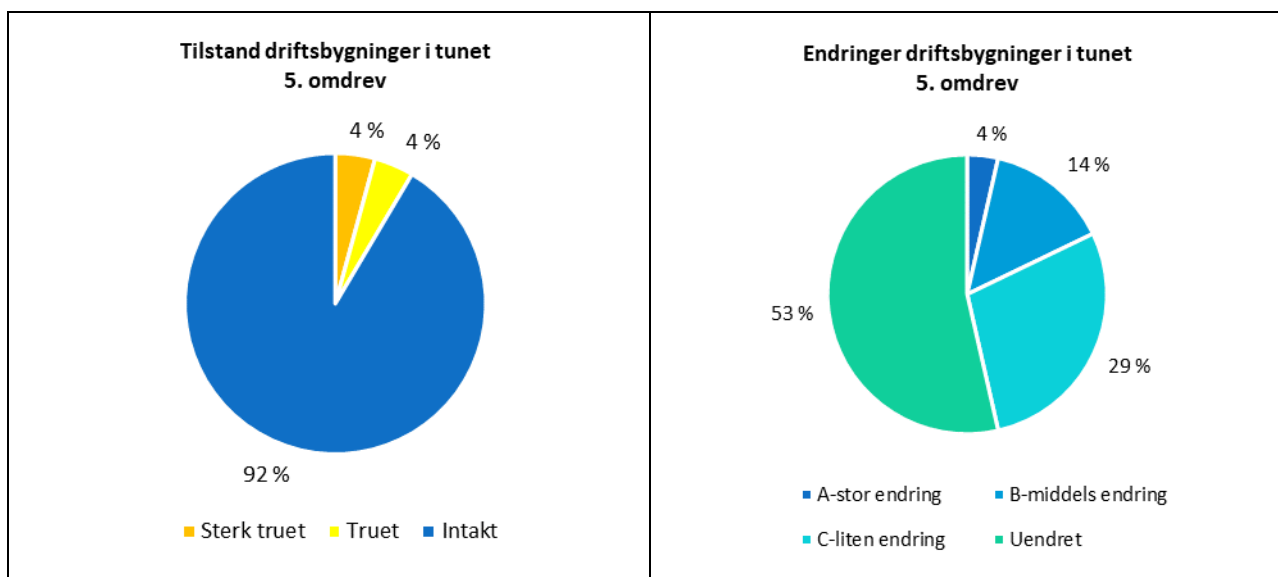
Andel truet/sterkt truet er 7 %, mens gjennomsnittet for alle bygningstyper i Tromsø er 5 %).

Andelen store driftsbygningene som er endret ligger lavere enn gjennomsnittet i kommunen (46 % mot 66 %).

Nye bygninger 4. omdrev: Det ble lagt til 4 kommunalt verneverdige driftsbygninger i forrige omdrev. Av disse er en tapt, en har blitt endret, mens ingen er truet/sterkt truet av forfall.

Figur 46: Utviklingen av tap for driftsbygninger i tunet 2. - 5. omdrev i Tromsø. ²⁴

Figur 47: Tilstand og endringer for 56 gjenstående driftsbygninger i tunet. Tromsø 5. omdrev.

²⁴ 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

Figur 48: Driftsbygninger i tunet sammen med mindre uthus i/nær tunet har høyest akkumulert tapsandel av alle undersøkte bygningstyper i Tromsø. 45 % av begge disse bygningskategoriene er tapt siden den opprinnelige SEFRAK-registreringen. Gjennomsnittlig tapsandel for alle bygningstyper i Tromsø er 29 %. Driftsbygningene utgjør 7 % av de gjenstående bygningene eldre enn 1900 i kommunen. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021 (19024004021).

4.9.4. Mindre uthus i og nær tunet

Det er bevart 113 mindre uthus i Tromsø. Disse utgjør 15 % av de 773 gjenstående SEFRAK-bygningene i kommunen.

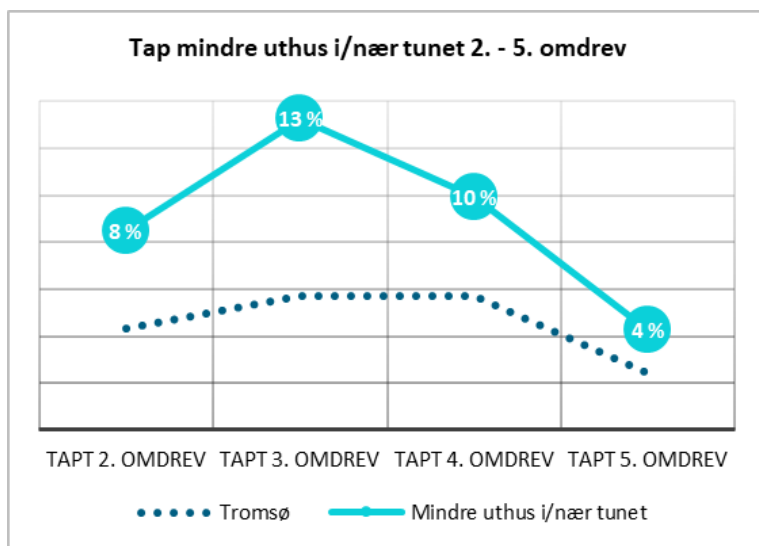
5 mindre uthus har gått tapt siden forrige omdrev. Andelen tap av de mindre uthusene har hatt en positiv utvikling gjennom de siste to omdrevene i miljøovervåkingsprogrammet (se Figur 49).

Andelen sterkt truede/truede er høyere enn gjennomsnittet i kommunen (7 % mot 5 %).

Andelen endrede ligger klart under gjennomsnittet for kommunen (43 % mot 66 %).

Tabell 11: Oversikt tap og tilstand fordelt på ulike typer mindre uthus i og nær tunet i Tromsø.

TAP	Uthus knyttet til bygård/bolig	Andre mindre uthus	Sidebygning	Smie	Stabbur, loft	Totalt
Undersøkt 1. omdrev	1	155	33	1	13	202
Akkumulert tap 1. - 4. omd.	0	73	8	0	3	84
Undersøkt 5. omdrev	1	82	25	1	10	118
Tapt 5. omdrev	0	5	0	0	0	5
TILSTAND						
Truet 5. omdrev	0	7	1	1	1	10
Sterkt truet 5. omdrev	0	4	0	0	0	4

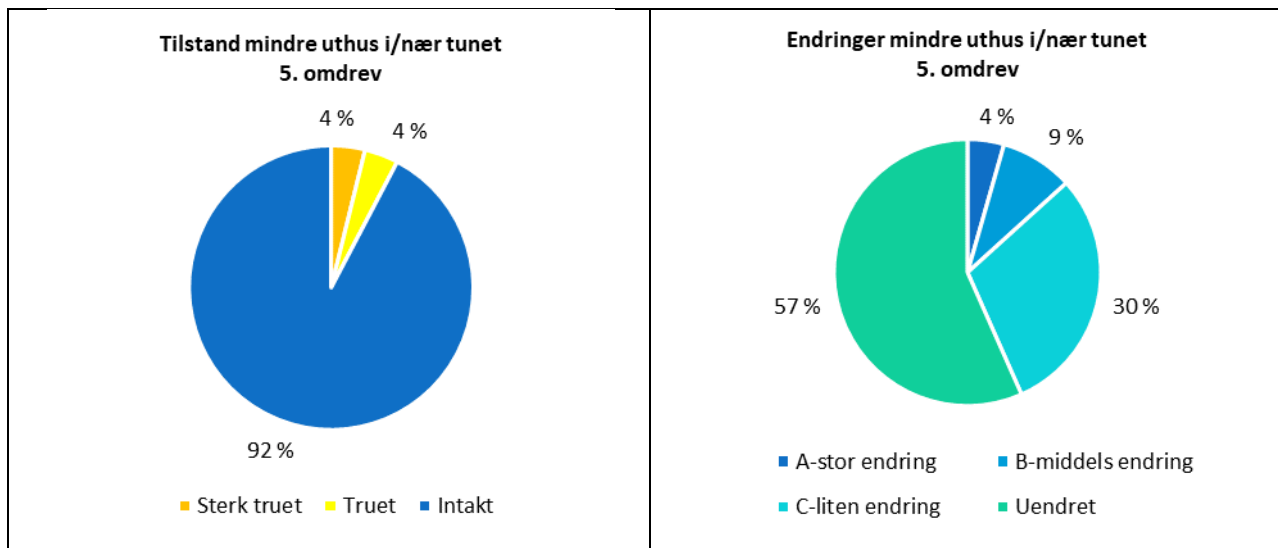

Figur 49: Utviklingen i tap av mindre uthus i/nær tunet. Tromsø 2. - 5. omdrev.²⁵

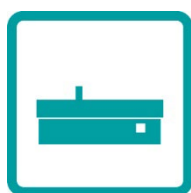
Figur 50: 7 % av mindre uthus i/nær tunet er truet eller sterkt truet i 5. omdrev. Her et mindre uthus i en bakgård i sentrum. Foto: SI/ASPLAN VIAK 2021 (19020115054).

²⁵ 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

Figur 51: Tilstand og endring for 113 gjenstående mindre uthus i og nær tunet. Tromsø 5. omdrev.

Nye bygninger 4. omdrev: Det ble lagt til 4 kommunalt verneverdige mindre uthus i forrige omdrev. Ett av disse er tapt, mens ingen er endret eller truet/sterkt truet av forfall.

4.9.5. Utmarksbygninger

SEFRAK-registrerte bygninger: Det er bevart 12 *utmarksbygninger* i Tromsø. Disse utgjør 1 % av de gjenstående, registrerte bygningene i kommunen. 2 utløper/sommerfjøs har gått tapt siden forrige omdrev for fem år siden.

Andelen tapte utmarksbygninger er vesentlig høyere enn i forrige omdrev (se Figur 53), og høyere enn gjennomsnittstapet i Tromsø i 5. omdrev (17 % mot 2 % totalt). Akkumulert tap for denne bygningskategorien ligger langt over gjennomsnittet for 1. – 5. omdrev (55 % mot 29 %).

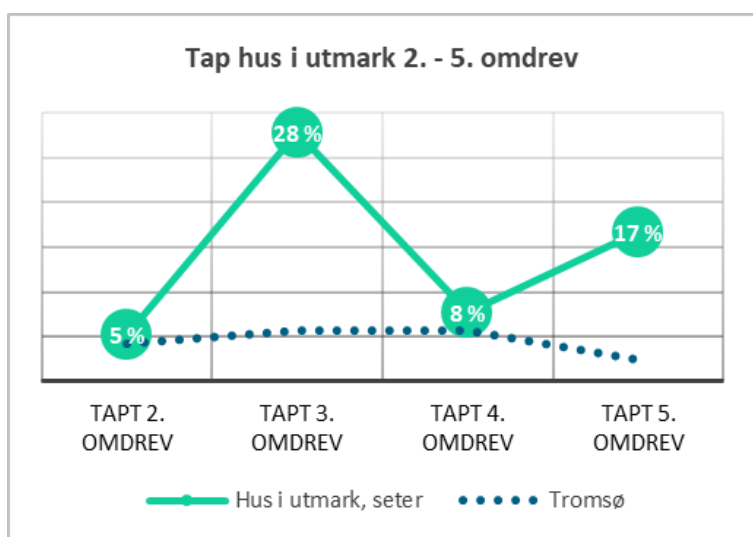
Utmarksbygninger er den bygningskategorien med høyest andelen truede/sterkt truede bygninger i Tromsø (40 % mot 5 % totalt). Andelen endrete bygninger i denne kategorien er imidlertid vesentlig lavere enn gjennomsnittet (35 % mot 66 %).

Disse tallene viser at utmarksbygninger er en særlig utsatt og truet bygningskategori i Tromsø. Tap og endringer for det lille antallet utmarksbygninger gir imidlertid store utslag på statistikken, noe som gjør at den ikke uten videre kan sammenlignes med de øvrige bygningskategoriene.

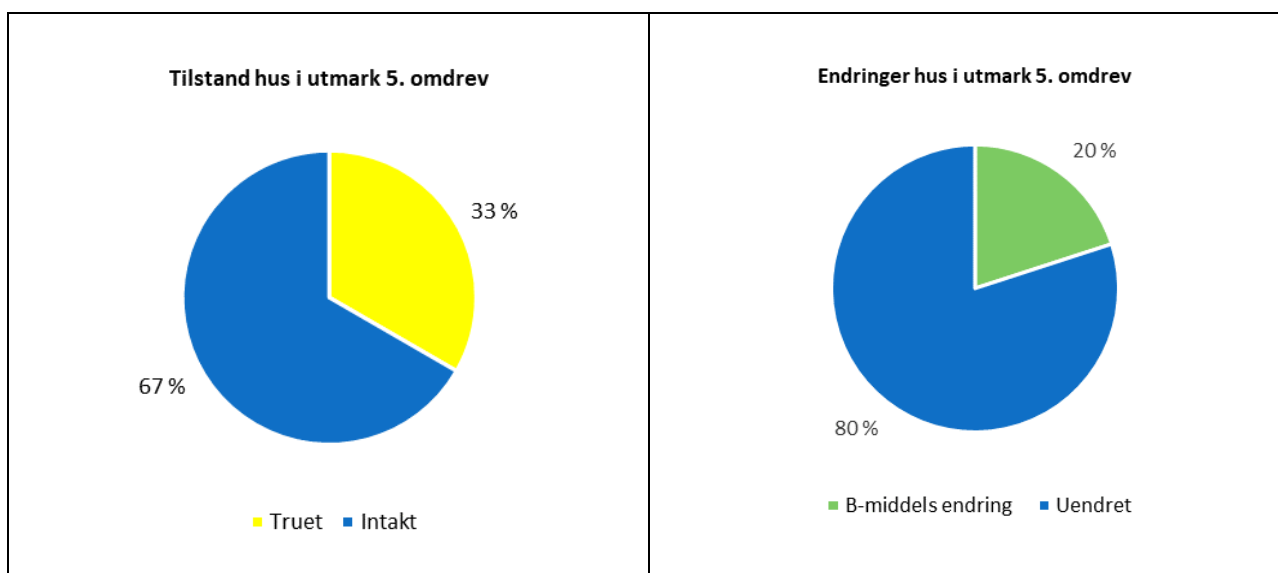
Nye bygninger 4. omdrev: Det ble ikke lagt til noen nye, kommunalt verneverdige utmarksbygninger (yngre enn år 1900) ved forrige omdrev.

TAP	Koie	Kvern, sag	Utøe, sommerfjøs	Totalt
Undersøkt 1. omdrev	1	2	19	22
Tapt 1. omdrev	1	1	1	3
Tapt 2. omdrev	0	0	1	1
Tapt 3. omdrev	0	0	5	5
Tapt 4. omdrev	0	0	1	1
Akkumulert tap 1.-3. omd.	1	1	8	10
Tapt 5. omdrev	0	0	2	2
Gjenstående 5. omdrev	0	1	11	12
ENDRING				
Endret (A,B,C)	0	0	2	2
TILSTAND				
Truet/sterkt truet	0	1	5	6

Figur 52: Oversikt tap, endringer og tilstand fordelt på 12 gjenstående ulike typer hus i utmark i Tromsø.

Figur 53: Utviklingen i tap av utmarksbygninger i Tromsø 2. - 5. omdrev.²⁶

Figur 54: Tilstand og endring av 10 gjenstående utmarksbygninger. Tromsø 5. omdrev.

²⁶ 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

4.9.6. Naust, sjøhus og fyr

SEFRAK-registrerte bygninger: Det er bevart 69 *naust/sjøhus/fyr* i Tromsø. Disse utgjør 9 % av de gjenstående, registrerte bygningene i kommunen. 2 naust har gått tapt siden forrige omdrev for fem år siden.

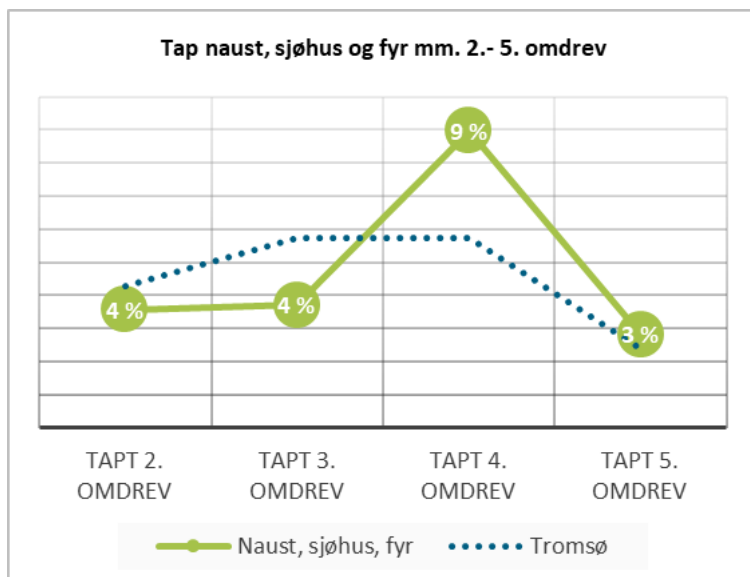
Andelen tapte naust/sjøhus/fyr har gått ned siden forrige omdrev (se Tabell 10), og er lavere enn gjennomsnittstapet i Tromsø i 5. omdrev (3 % mot 2 % totalt). Akkumulert tap for denne bygningstypen ligger litt over gjennomsnittet for 1. – 5. omdrev (30 % mot 29 %).

Andelen truede/sterkt truede naust/sjøhus/fyr ligger også litt over gjennomsnittet i kommunen (6 % mot 5 % totalt). Andelen endrete bygninger i denne kategorien er imidlertid vesentlig lavere enn gjennomsnittet (35 % mot 66 %).

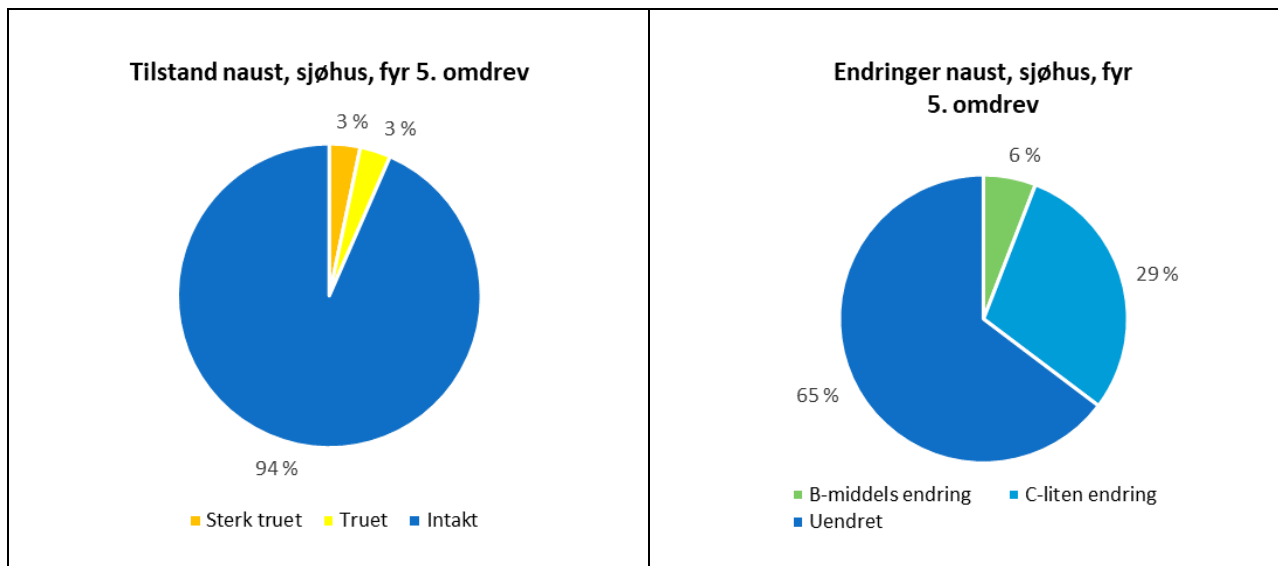
Figur 55: Denne sjøbua i Strandvegen ble lagt til som nytt objektet i 4. omdrev. Foto: SI/ASPLAN VIAK 2021 (19020501005).

Nye bygninger 4. omdrev: Det ble lagt til 7 kommunalt verneverdige naust/sjøhus/fyr (yngre enn år 1900) ved forrige omdrev. Ingen av disse er revet, endret eller truet av forfall siden de ble lagt inn for 5 år siden.

Figur 56: Utviklingen i tap av naust/sjøhus/fyr i Tromsø 2. - 5. omdrev. ²⁷

²⁷ 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

Figur 57: Tilstand og endring av 69 gjenstående naust/sjøhus og fyr mm. i Tromsø i 5. omdrev.

Figur 58: Kulturmiljøet på Tulleng er et svært rikt og godt bevart næringsanlegg fra tidlig 1900-tall. Det gamle butikklokalet og Gammelbrygga er begge flyttet til stedet fra Tussøya. Sammen med nybrygga, melsjøen og saltlageret utgjør disse et helhetlig og sammenhengende bryggemiljø tilknyttet omfattende handel med fisk og fiskeindustri. Miljøet er ett av seks historiske knutepunkter i Tromsø som er tatt med i forslaget til kulturminneplan for Tromsø. 8 bygninger på Tulleng er lagt til i overvåkingsprogrammet i 5. omdrev. Bygningen på bildet er en av to SEFRAK-registrerte objekter som har vært en del av overvåkingsprogrammet siden 1. omdrev. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021 (19024204007).

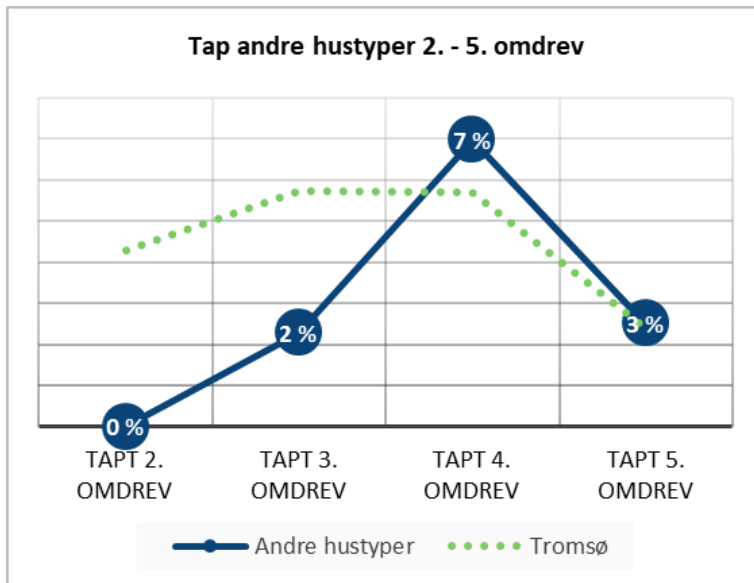

4.9.7. Andre hustyper

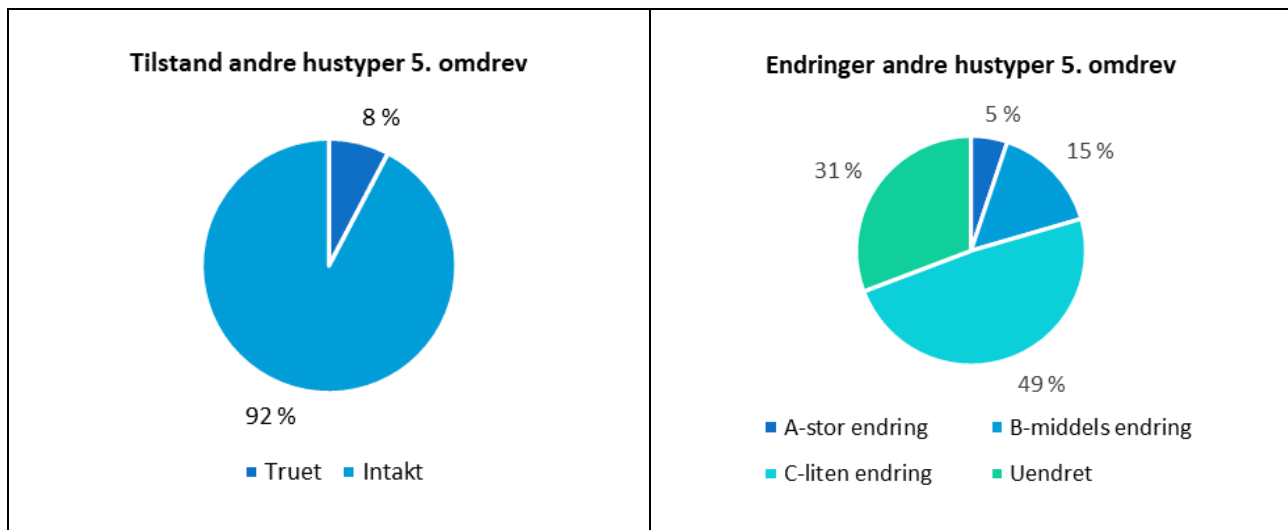
SEFRAK-registrerte bygninger: Det er bevart 39 bygninger i kategorien *andre hustyper* i Tromsø. Dette omfatter bygninger som kirker, kraftstasjoner, fabrikker og lignende. Disse utgjør 5 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene i kommunen. Ingen av disse har gått tapt eller er truet/sterkt truet siden forrige omdrev.

Akkumulerte tapsandel for andre hustyper i 1. – 5. omdrev er 30 %. Andelen andre hustyper som er endret ligger lavere enn gjennomsnittet i kommunen (46 % mot 66 %).

Nye bygninger 4. omdrev: Det ble lagt til 30 kommunalt verneverdige, andre hustyper i forrige omdrev. Av disse er ingen tapt, endret eller truet/sterkt truet av forfall.

Figur 59: Utviklingen i tap av naust/sjøhus/fyr i Tromsø 2. - 5. omdrev.²⁸

Figur 60: Tilstand og endringer for 39 gjenstående andre hustyper. Tromsø 5. omdrev.

²⁸ 1. omdrev er utelatt da tapsandelen for dette var stor på grunn av lang tid siden første registrering.

5. KOMMUNALT VERNEVERDIGE OG STATLIG LISTEFØRTE BYGNINGER OG KIRKER

Kommunalt verneverdige og statlig listeførte bygg ble lagt inn i miljøovervåkingsprogrammet fra og med 4. omdrev. For nærmere omtale se kap. 3.3.2.

5.1. Ny bygg 4. omdrev

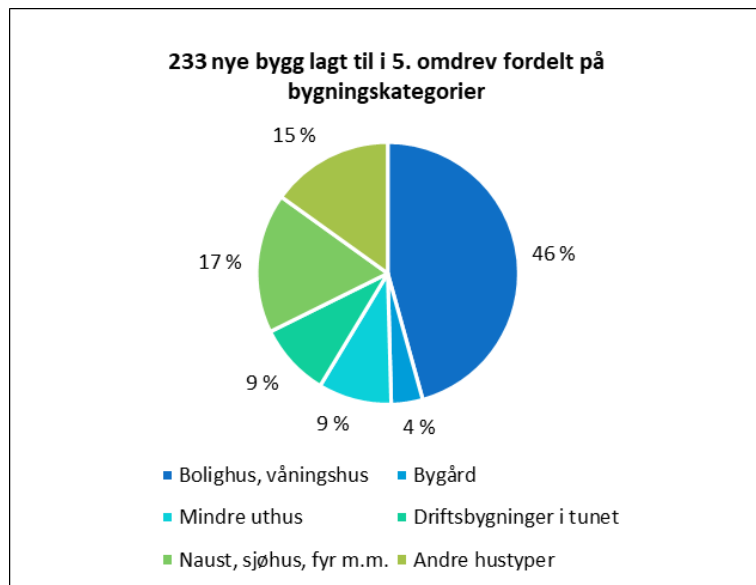
Det ble lagt til i alt 159 nye bygg fra 1900-tallet i 4. omdrev. Av disse var det 4 listeførte kirker: Elverhøy, Tromsdalen, Hillesøy, samt Troms Domkirke. I tillegg ble det lagt til 3 kommunalt verneverdige kirker: Grønnåsen, Vår Frue kirke og Baptistkirken. Alle kirkene er registrert i god bygningsteknisk tilstand (intakt) i 5. omdrev.

5.2. Nye bygg i 5. omdrev

233 nye objekter ble lagt til i 5. omdrev. For disse registreres kun byggets *tekniske tilstand* (intakt/truet/sterkt truet). Det er først i påfølgende omdrev at *grad av endring* vil bli registrert i forhold til status i det omdrev de ble tatt inn.

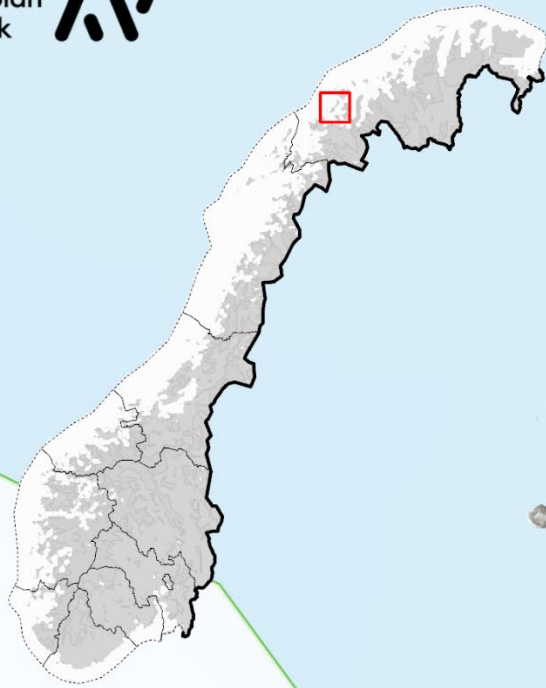
Tabell 12: Oversikt over vernestatus for nye bygninger lagt til i 5. omdrev. Kommunalt prioriterte bygninger i kulturminneplan omfattes av ulike former for vern. Antallet som er listet opp i denne kategorien er kun de som ikke har formelt vern gjennom plan- og bygningsloven.

Kontrollår	Regulert til bevaring i reguleringsplan	Regulert til bevaring i kommuneplan	Kommunalt prioriterte objekter uten formelt vern	Statlig listeførte bygg (v.kl.2)	Listeførte kirker	Sum
2021	10	68	152	3	0	233

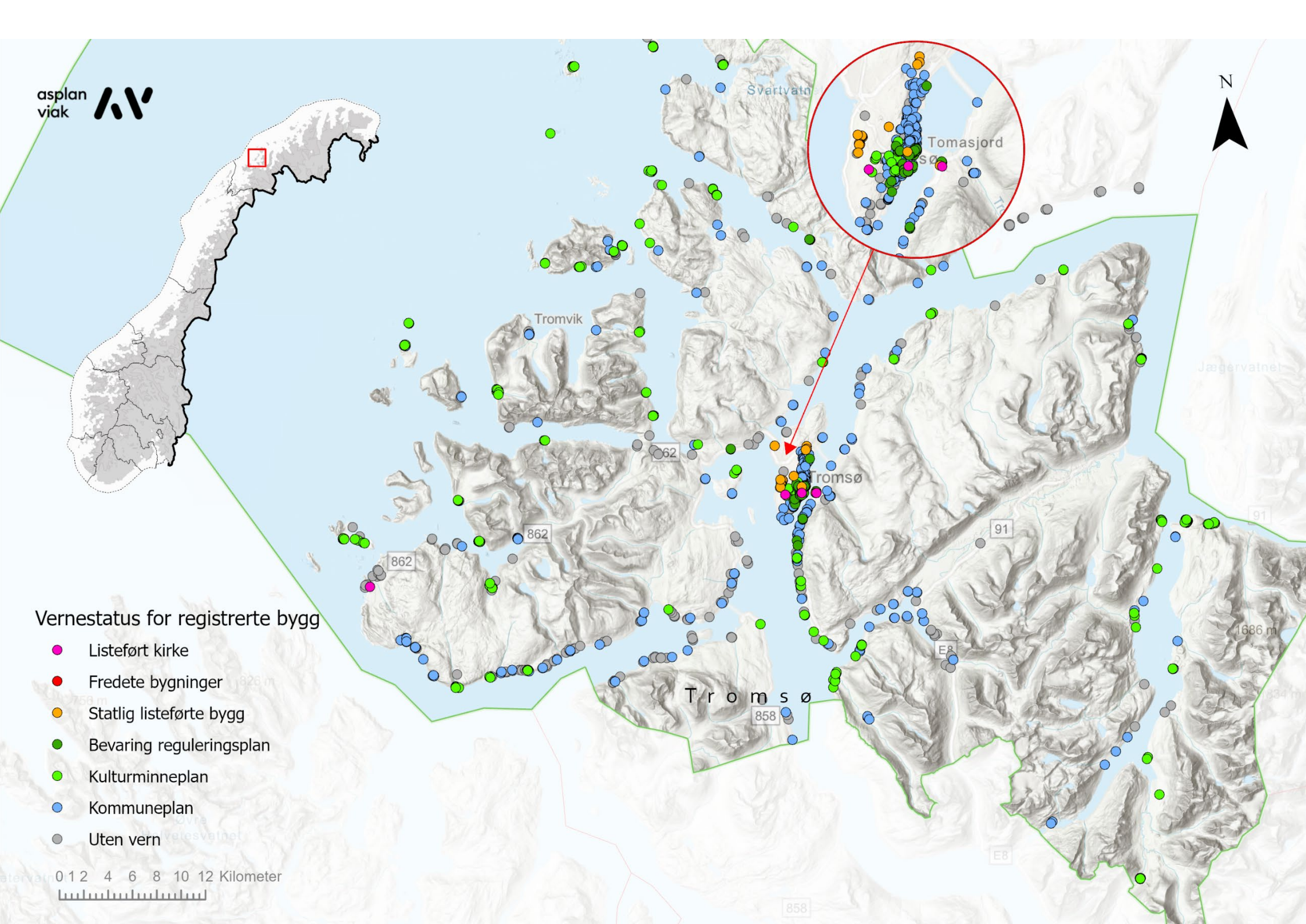
Figur 61: 233 nye bygg fordelt på bygningskategorier.

152 av de nye objektene har ikke formelt vern, men er prioritert av kommunen i høringsutkastet til ny *Kommunedelplan for kulturminner* (se egen omtale kap. 6.3). Planen omfatter flere kulturminner enn dette, men disse ligger allerede inne i datagrunnlaget fra tidligere omdrev.

Vernestatus for registrerte bygg

- Listeført kirke
- Fredete bygninger
- Statlig listeførte bygg
- Bevaring reguleringsplan
- Kulturminneplan
- Kommuneplan
- Uten vern

6. VIRKEMIDLER FOR BEVARING

Dette kapittelet gir en beskrivelse av ulike virkemidler for bevaring av kulturminner i Tromsø kommune. Sluttrapporten for alle 18 kontrollkommunene i overvåkingsprogrammet skal publiseres i 2024. Den vil inneholde analyser av forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad.

6.1. Kommuneplan for Tromsø - samfunnsdel 2020 – 2032²⁹

Tromsø kommune vedtok ny samfunnsdel (KPS) i juni 2020. Samfunnsdelen er nyere enn arealdelen, jf. pkt. 1.2. Samfunnsdelen viser at det overordnede målet frem mot 2032 er et *bærekraftig Tromsø*. Dette skal kommunen nå gjennom de tre samfunnsmålene: sosialt, klima- og miljømessig og økonomisk bærekraft. Kulturminner og kulturmiljøer er nevnt i to av disse tre målene (sosial bærekraft og klima- og miljømessig bærekraft):

Sosial bærekraft – medborgerskap og gode hverdagsliv: Tromsø vil ha en arealbruk som styrker samfunnets sosiale bærekraft. Derfor skal de:

- *Styrke naturverdier, landskap, kulturminner og stedsform som identitetsbyggende elementer og viktige hverdagslandskap.*

Klima- og miljømessig bærekraft – redusert klimaavtrykk: Tromsø vil ta vare på naturmangfold og kulturmiljø. Derfor skal de:

- *Forvalte naturmangfold, kulturmiljø (kulturminner og landskap) på en måte som bidrar til å oppfylle nasjonale og egne målsettinger.*

Figur 62: Illustrasjonen viser de tre samfunnsmålene i Tromsøs kommuneplan

6.2. Kommuneplan for Tromsø – arealdel 2017 - 2026³⁰

6.2.1. Planbeskrivelse³¹

Kommuneplanens arealdel 2017 - 2026 i Tromsø ble vedtatt i 2017. Planen har en langsiktig horisont - frem mot 2026. Formålet med planen er at arealplanleggingen skal sikre en robust byutvikling. Dette skal gjøres gjennom transformasjon av eksisterende byggeområder og utvikling av nye områder. Videre skal det sikres gode forbindelser for både gående, syklende og kollektivreisende. Byutvikling skal skje innenfor rammen av byen slik den framstår i dag, med sin utstrekning av den tettbygde sonen og med sine bydeler og

²⁹ Tromsø kommunes hjemmeside, Samfunnsdelen, lest 15.12.2021: [Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032 | Tromsø kommune \(tromso.kommune.no\)](https://www.tromso.kommune.no)

³⁰ Tromsø kommunes hjemmeside (kartportal), Kommuneplanens arealdel (2017 – 2026), lest 15.12.2021: [GISLINE WebPlan 4.1.11](https://www.gisline.no)

³¹ Tromsø kommunes hjemmeside, Planbeskrivelsen, lest 15.12.21: [Pb_0142_KPA_2017-2026.pdf \(gisline.no\)](https://www.gisline.no)

bydelsentra. Nye og større byggeområder for boliger er lagt til områder som allerede betjenes av bybusstilbudet i kommunen.

Planens hovedtrekk og viktige hensyn er inndelt i tre ulike temaer: I) Knutepunktstrategi, II) Fortetting – ny boligbebyggelse og III) Fortetting – grønne og blå kvaliteter.

De nye byggeområdene for bolig, vil sammen med det som ikke er bygd ut i henhold til tidligere kommuneplan, sikre en arealberedskap i boligforsyningen tilsvarende over 20.000 nye boliger. Med en årlig utbygging på 700 nye boliger pr. år vil dette sikre en boligforsyning i nesten 30 år framover (s. 8). Det legges opp til høyere tetthet og utnyttelse i nye byggeområder på Tromsøya, sammenlignet med Kvaløya og deler av fastlandet. Den nye bebyggelsen er konsentrert til 7 utbyggingsområder:

1. *Sentrum – Nordbyen – Stakkevollvegen byutviklingsområde*
2. *UIT Norges Arktiske Universitet - UNN – Stakkevollan*
3. *Slettatorget*
4. *Eidkjosen – Storelva*
5. *Hungeren*
6. *Strandbyen*
7. *Kroken*

Kommunens strategi for utvikling av 7 prioriterte utbyggingsområder, samt høyere utnyttelse i sentrum, vil kunne medføre økt press på kulturminner og kulturmiljøet i disse områdene. Samtidig vil redusert boligbygging utenfor tettsteder kunne dempe presset på kulturminner og kulturlandskap i spredtbygde områder.

Kapittel 8 i planbeskrivelsen er viet til kommunens satsning på kulturminner, «Vekst og vern». Der fremkommer det at kommunen har hatt vern som tema siden generalplanarbeidet på 70-tallet, men at en samlet bevaringsplan for Tromsø sentrum ble først vedtatt i kommunedelplanen fra 2008. Videre fremkommer det at kommunen mangler en egen kommunedelplan for kulturminner.

6.2.2. Planbestemmelser³²

I kommuneplanen er 327 områder gitt hensynssone med særlig hensyn til bevaring av kulturmiljø (H570). For områdene angir kommuneplanen retningslinjer som sier at det innenfor disse sonene skal hensynet til kulturmiljøene gis prioritet. I tillegg gis det bestemmelser om at nye tiltak ikke bør tillates innenfor sonene.

For de ulike hensynssonene er det i tillegg gitt spesifikke retningslinjer.

Til sammen omfatter disse 327 utvalgte områdene 407 kontrollregistrerte bygninger i 5. omdrev³³. Enkelte av disse bygningene omfattes også av andre former for vern enten gjennom detaljreguleringsplan, fredning etter kulturminneloven eller statlig listeføring.

I tillegg til hensynssonene er det knyttet generelle bestemmelser til områder som er regulert til bevaring. Kommuneplanen angir at kulturverdier i bebyggelsen på et generelt grunnlag skal ivaretas, både ved ombygging og nybygging. For tiltak på bygninger regulert til bevaring skal bygningens fasader, takform, volum, bygningsmessige detaljer og materialkvalitet opprettholdes. Tilbakeføring til tidligere dokumentert utseende tillates.

Retningslinje:

«Eldre bygningsdetaljer bør bevares og gjenbrukes i sin opprinnelige sammenheng. Ved søknad om tiltak som berører bygning med verneverdi, eller dens omgivelser, skal bygningen dokumenteres med originale tegninger. Dersom det ikke finnes originale tegninger, kan kommunen kreve dokumentasjon i form av oppmålingstegninger, skriftlige vurderinger, skisser og foto.»

³² Tromsø kommunes hjemmeside, Planbestemmelser, lest 15.12.21: [Kommuneplanbestemmelser+godkjent+29.03-2017\[1\] \(gisl.no\)](https://www.tromso.kommune.no/planbestemmelser)

³³ SEFRAK-registrerte bygninger og nye bygninger lagt til i 4. omdrev.

6.3. Kommunedelplan for kulturmiljø - høringsutkast³⁴

Kommunedelplan for kulturmiljø ble sendt på høring og offentlig ettersyn i 2020, med høringsfrist i februar 2021. På høringstidspunktet var det tiltenkt at kommunedelplanen skulle inngå i kommunens samfunnsdel (KPS), som ble vedtatt juni 2020. Kulturmiljøplanen er per i dag ikke endelig vedtatt. Derfor er det tatt utgangspunkt i planens høringsutkast.

Formålet til kulturmiljøplanen er at den skal legge grunnlaget for at viktige kulturminner i hele Tromsø kommune blir vernet og dermed bevart for fremtidige generasjoner, og at kunnskapen om kulturminner og lokalhistorie øker. I tillegg er det et mål at planen skal kunne bli en opplysende guide eller lærebok for innbyggere i alle aldre slik at de kan gjenkjenne kulturminner og vite litt om historien bak.

Planen er inndelt i tre hovedkapitler: I) Planbeskrivelse, II) Retningslinjer for bevaring av kulturminner, kulturmiljøer, enkeltminner, kulturlandskap og minnesmerker og III) Vårt landskap - vår kulturarv, beskrivelse av kulturhistoriske kulturmiljøer.

Kapittel III er inndelt i 5 utvalgte undertemaer som skal bidra til å fortelle Tromsøs historie:

1. *Kommunikasjon og knutepunkter*
2. *Romsa – det samiske Troms*
3. *Fisker- og bonde - livet for de fleste*
4. *Byen Tromsø – sentrum av landsdelen*
5. *Krig – internasjonale konflikter, lokale konsekvenser*

Fordelt på disse 5 temaene har kommunen valgt ut 105 kulturmiljøer som det er gitt egne retningslinjer til. Det er naturlig at disse vil inngå som retningslinjer og bestemmelser til arealdelen (KPA), når Tromsø kommune ruller denne.

6.4. Effekten av ulike typer vern

Planstatus ifølge Plan- og bygningsloven for de undersøkte bygningene i 5. omdrev er hentet lastet ned fra Geonorge³⁵. Status for fredning og statlig listeføring er hentet fra Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden.

Tabell 13: Vernestatus og tap for 792 undersøkte SEFRAK objekter og 159 nye objekter lagt til i 4. omdrev i Tromsø. NB! Enkelte objekter kan omfattes av flere former for vern.

TAP	Fredet (kml)	Reguleringsplan	Kommuneplan	Listeførte kirker	Statlig listeført	Øvrige uten vern
Undersøkt 5. omdrev	23	65	407	4	12	479
Tapt 5. omdrev	2	2	5	0	0	15
Gjenstående 5. omdrev	21	63	402	4	12	464
TILSTAND						
Sterkt truet	1	0	1	0	0	11
Truet	2	1	7	0	0	46
Intakt	0	62	394	4	12	407
ENDRINGSGRAD						
A- stor endring	0	1	8	0	0	19
B- middels endring	0	9	75	0	0	104
C- liten endring	7	26	130	0	2	150
Uendret	14	23	184	4	10	187
Ukjent	0	4	5	0	0	3

Statlig listeført eller fredet: 23 av de undersøkte bygningene i Tromsø er fredet i henhold til Kulturminneloven. 4 kirker er statlig listeført. En automatisk fredet bygning er sterkt truet av forfall, mens to er truet.

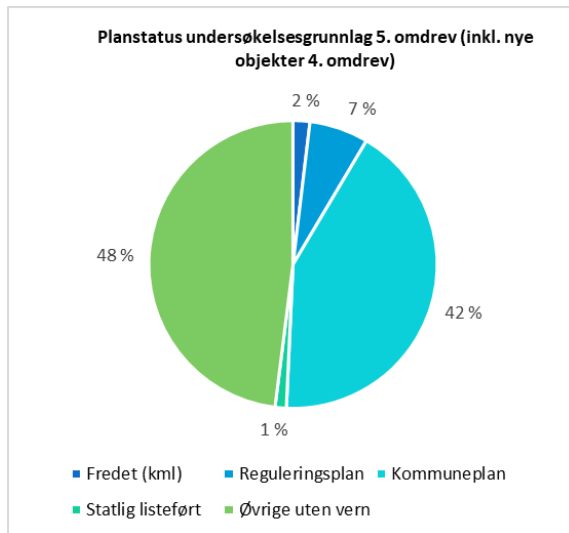
³⁴ Tromsø kommunes hjemmeside, Kommunedelplan for kulturmiljø, lest 15.12.21, [Kommunedelplan for kulturmiljø - plan nr. 254 - Tromsø kommune \(tromso.kommune.no\)](#)

³⁵ [www.geonorge.no](#)

Bevaring gjennom reguleringsplan: 65 av de undersøkte bygningene er avsatt med hensynssone bevaring i vedtatte reguleringsplaner. To av disse er tapt, mens en er truet. En bygning er kraftig ombygd (A: stor endring), 9 er middels endret (B) og 26 lite endret (C).

Bevaring gjennom kommuneplan: 407 av de registrerte bygningene har vern gjennom kommuneplanens arealdel. 5 av disse er tapt og 8 er truet/sterkt truet av forfall. 8 er kraftig ombygd (A: store endringer), 75 er middels endret (C) og 130 har fått en liten endring (C)

Tapsprosenten for bygninger som er regulert til bevaring gjennom reguleringsplan eller kommuneplan er lavere enn for bygninger uten formelt vern (1 % mot 3 %). Overvåkingsresultatene viser også at kun 2 % av bygninger vernet gjennom plan- og bygningsloven er truet/sterkt truet, mens andelen for bygninger uten formelt vern er 12 %. Samme tendens er påvist i samlet resultat for 18 undersøkte kommuner i 2000-2014.³⁶

Figur 63: Planstatus for gjenstående SEFRAK- bygninger og bygninger lagt til i 4. omdrev.

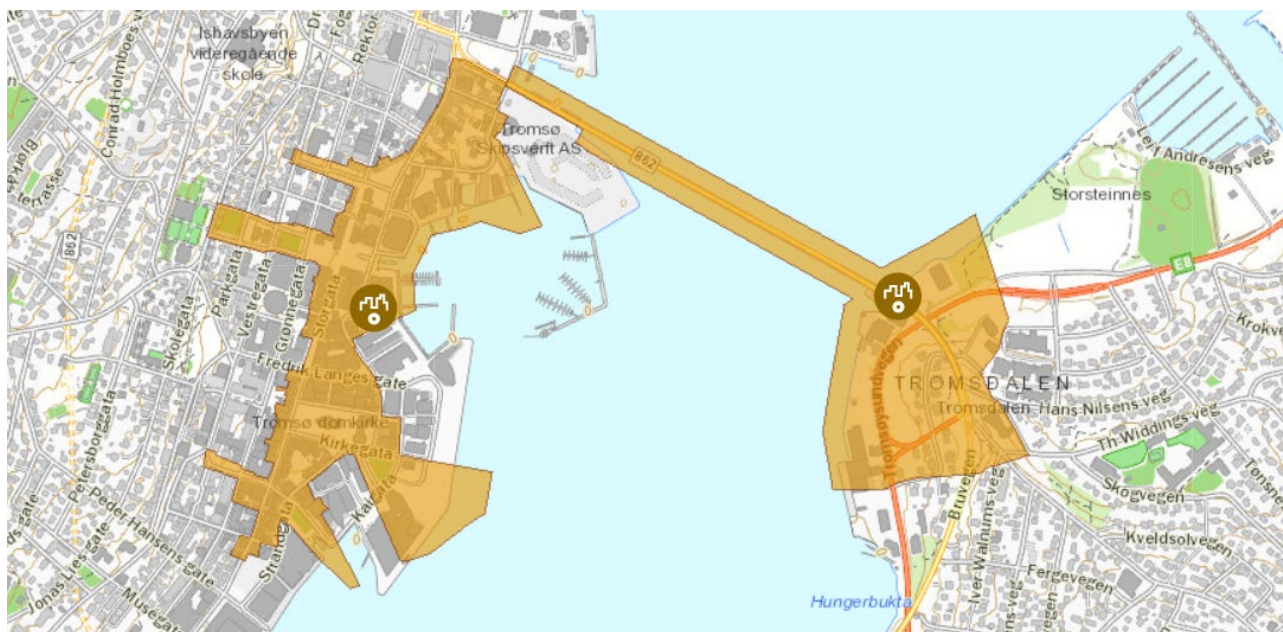
Figur 64: Store deler av Tromsø sentrum er lagt inn i NBI-registeret som et kulturmiljø med nasjonal interesse. Den opprinnelige bystrukturen fra begynnelsen av 1800-tallet er stort sett intakt i sentrum. Tromsø er unik ved at den er den eneste nordnorske byen som har trebygninger fra hele 1800-tallet bevart i sin opprinnelige bymessige kontekst i sentrum. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2021

NBI-registeret: Dette er en oversikt over byer og tettsteder i Norge med kulturmiljøer som har nasjonal interesse. Registeret omfatter 75 byer der sporene etter 1000 års byhistorie er kartfestet. NBI-registeret angir områder hvor det må vises særlige hensyn i forbindelse med videre forvaltning og utvikling. Det innebærer ikke formelt vern at et kulturmiljø er med i NBI-registeret, men det gir et grunnlag for angivelse av nye hensynsoner i henhold til plan- og bygningsloven. Områdene kan også gi grunnlag for innsigelse ved

³⁶ Dammann, Åse, 2015: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner. Sammendragsrapport for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2000-2014. NIKU Rapport 82, s 37

nye arealplaner. Det kan heller ikke utelukkes at noen NB!-områder bør fredes eller at det finnes objekter i disse som på sikt kan vise seg å måtte sikres etter kulturminneloven³⁷.

To områder i Tromsø sentrum er lagt inn i NB!-registeret: *Tromsø sentrum* og *Tromsø Ishavskatedralen*. I alt 131 bygninger som er kontrollregistrert ligger innenfor NB!-området for Tromsø sentrum. En av disse bygningene har gått tapt siden forrige omdrev. 11 nye bygninger innenfor dette området har blitt lagt til i 5. omdrev.

Figur 65: Avgrensingen av de to områdene i Tromsø som ligger inne i Riksantikvarens NB!-register. Kilde: Askeladden.ra.no

6.5. Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer

Per i dag finnes det ingen regional kulturmiljøplan for Troms fylkeskommune, eller felles plan for Troms og Finnmark fylkeskommune.

6.6. Tilskuddsordninger

6.6.1. Tilskudd fra Tromsø kommune

Tromsø kommune gir tilskudd til kulturminnevern og lokalhistorie³⁸. Formålet er å fremme lokalhistorie og stimulere til at kulturminne blir tatt vare på og gjort kjent/tilgjengelig for alle. Formålet skal også komme allmennheten til gode. De gir støtte til blant annet:

- Vern, sikring og reparasjon av kulturminner og kulturmiljøer.
- Tilrettelegging av kulturminner for allmennheten. Informasjon og fysisk tilrettelegging.
- Dokumentasjon, publikasjoner og arrangementer om lokalhistorie som kommer allmennheten til gode.

6.6.2. Tilskudd fra Troms og Finnmark fylkeskommune

Troms og Finnmark fylkeskommune har tre ulike tilskuddsordninger³⁹. Fra 1. januar 2020 fikk de overført ansvaret fra Riksantikvaren for behandling av følgende tilskuddsordninger:

³⁷ Riksantikvarens NB!-register, lest 15.12.2021: [NB!-registeret \(arcgis.com\)](#)

³⁸ Tromsø kommunes hjemmeside, Tilskudd og støtteordninger, lest 16.12.21: [Tilskudd og støtteordninger | Tromsø kommune \(tromso.kommune.no\)](#)

³⁹ Troms og Finnmark fylkeskommunes hjemmeside, lest 15.21.2021: [Tre nye tilskuddsordninger for kulturminner - Troms og Finnmark fylkeskommune \(tffk.no\)](#)

- Midler til fartøy
- Teknisk-industrielle kulturminner
- Midler til freda bygninger i privat eie

6.6.3. SMIL-midler

SMIL-ordningen (spesielle miljøtiltak i jordbruket) er en kommunal tilskuddsordning som skal fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap.⁴⁰ En stor del av tilskuddsmidlene går til istandsetting og vedlikehold av fredete og verneverdige bygninger i jordbrukets kulturlandskap.

Ordningen gjelder også bygninger uten formelt vern, men av lokal verdi. Det er et krav at tiltakene utføres etter kulturminnefaglige retningslinjer. Fra 2015 gjelder tilskuddsordningen kun for jordbrukseiendommer med produksjonstilskudd.⁴¹

6.6.4. Norsk Kulturminnefond

Kulturminnefondet støtter tiltak på alle typer faste kulturminner, som for eksempel: Hus og anlegg, hager og parker, samt faste kulturminner i kulturlandskap. Hvilke typer kulturminner og prosjekter som prioriteres ved tildeling, avhenger av føringer fra Klima- og miljødepartementet og Kulturminnefondets utvalgte satsinger. Kulturminner kan være fra både fjern og nær fortid.⁴²

6.6.5. Norsk Kulturarv

Norsk Kulturarv har en tilskuddsordning som heter «*Ta et tak*», rettet mot verneverdig bebyggelse i byer og tettsteder, eller våningshus og driftsbygninger i tilknytning til landbruk. Bygningen må anses å ha kulturhistorisk verdi, og det er en fordel med uttalelse fra antikvarisk myndighet eller SEFRAK-registrering.⁴³

6.6.6. Stiftelsen UNI

Stiftelsen⁴⁴ bevilger penger til «allmenntilleggende prosjekter innen skade og miljøvern». Eksempler på slike kan være skadebegrensning eller brannsikring. Søknader behandles fortløpende.

6.6.7. Sparebankstiftelsen DnB

Stiftelsen⁴⁵ gir støtte til «allmenntilleggende prosjekter». Kulturminnevern har vært blant satsingsområdene.

6.7. Informasjon og rådgivning

6.7.1. Nordnorsk bygningsvernssenter

Nordnorsk bygningsvernssenter⁴⁶ er en avdeling i stiftelsen Nordnorsk Fartøyvernssenter og Båtmuseum, og har som hovedmål å være et rådgivende organ og en aktiv utøver innen restaurering av bygninger innenfor kulturminnevernet i Nord-Norge. Senteret tar sikte på å skape et nettverk for fagfolk som har samme forståelse for ivaretagelse av antikvariske bygninger og anlegg. Det arrangeres ulike kurs for interesserte i Finnmark og Troms. Nordnorsk bygningsvernssenter er lokalisert på Gratangen, mellom Tromsø og Narvik.

6.7.2. Fortidsminneforeningen - avdeling Troms

Fortidsminneforeningen⁴⁷ har som formål å arbeide for bevaring av verneverdige kulturminner, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse. Foreningen skal være den ledende frivillige organisasjonen i det norske kulturminnevernet. Hovedoppgaven til fortidsminneforeningen er å forvalte deres historiske eiendommer, arbeide for å styrke tradisjonshåndverket og bygningsvernet, samt engasjere seg i lokale vernesaker og påvirke kulturminnepolitikken i Norge. I Tromsø og omegn er det opprettet et eget lokallag i Fortidsminneforeningen⁴⁸.

⁴⁰ Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, FOR-2004-02-04-448, § 1

⁴¹ Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, FOR-2004-02-04-448, § 3

⁴² Kulturminnefondets hjemmeside, lest 17.11.2021: <https://kulturminnefondet.no/jeg-skal-soke/faste-kulturminner/>

⁴³ Norsk Kulturarvs hjemmeside, lest 17.11.2021: <http://www.kulturarv.no/aksjoner/ta-et-tak-aksjonen>

⁴⁴ <http://www.stiftelsen-uni.no/>, lest 17.11.2021

⁴⁵ <https://sparebankstiftelsen.no/>, lest 17.11.2021

⁴⁶ Nordnorsk bygningsvernssenters hjemmeside, lest 16.12.21: [NNFA | Nordnorsk fartøysvern](http://nnfa.no/)

⁴⁷ Fortidsminneforeningen hjemmeside, lest 16.12.21: [Fortidsminneforeningen](http://fortidsminneforeningen.no/)

⁴⁸ Fortidsminneforeningens hjemmeside, Tromsø og omegn lokallag, lest 16.12.2021: [Fortidsminneforeningen](http://fortidsminneforeningen.no/)

6.7.3. Tromsø Byarkiv

Tromsø byarkiv⁴⁹ bistår innbyggerne og kommunens saksbehandlere når det er behov for å dokumentere saker som er eldre enn 25 år. Byarkivet er en viktig kilde til informasjon om Tromsø by, også i kulturmiljøsammenheng.

Figur 66: Kommunedelplan for kulturmiljø ble sendt på offentlig ettersyn i 2020, med høringsfrist i februar 2021. Kulturmiljøplanen er pr. 16.12.2021 ikke vedtatt. Planforslaget er et av flere grunnlag som er benyttet ved valg av nye bygninger som er lagt til i 5. omdrev.

⁴⁹ Tromsø kommunes hjemmeside, Byarkivet, lest 16.12.21: [Byarkivet | Tromsø kommune \(tromso.kommune.no\)](https://byarkivet.tromso.kommune.no)

7. KILDER

Kommuneplan for Tromsø kommune - samfunnsdel, 2020-2032

Kommuneplan for Tromsø kommune - arealdel, 2017-2026

Dammann, Åse, 2016: «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner, Tromsø kommune Troms fylke 2016». NIKU rapport 88.

Dammann, Åse, 2015: «Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner. Sammendragsrapport for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2000-2014». NIKU Rapport 82

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer, FOR-2011-11-09-1088 Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, FOR-2004-02-04-448 Forskrift om vedtekter for Norsk kulturminnefond, FOR-2003-06-27-801

Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø. Rundskriv T-3/00 fra Kirke- utdannings og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet

Gamle hus da og nå – kontrollregistrering 2001, 2006, 2011, 2016. Foto og rådata. Riksantikvaren

Kartgrunnlag – Statens kartverk, Geovekst

Kulturminnekompaniet, 2004: Gamle hus da og nå 1973-1994-2006. Status for SEFRAK-registrerte bygninger. Nittedal kommune. Akershus fylke 2006. Riksantikvaren 2009.

Kulturminneloven, LOV-1978-06-09-50

NB!-register på Riksantikvarens hjemmeside: NB!-registeret (arcgis.com)

Norsk Kulturarvs hjemmeside: <http://www.kulturarv.no>

Troms fylkeskommunes hjemmeside: Kulturarv - Troms og Finnmark fylkeskommune (tffk.no)

Proposisjon til Stortinget 2013-2014. Det Kongelige Miljøverndepartement Riksantikvaren 2015: Veileder. Kommunalt verneverdige kulturminner i Askeladden

Riksantikvaren: Registrering av faste kulturminner i Norge. C Kodeliste for registrering av hus

Riksantikvarens hjemmeside: <http://www.riksantikvaren.no>

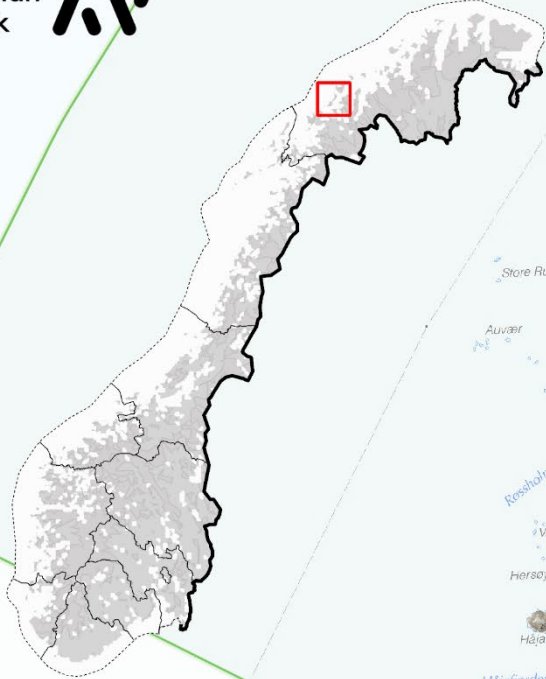
St.meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner

St. meld. nr 16 (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold

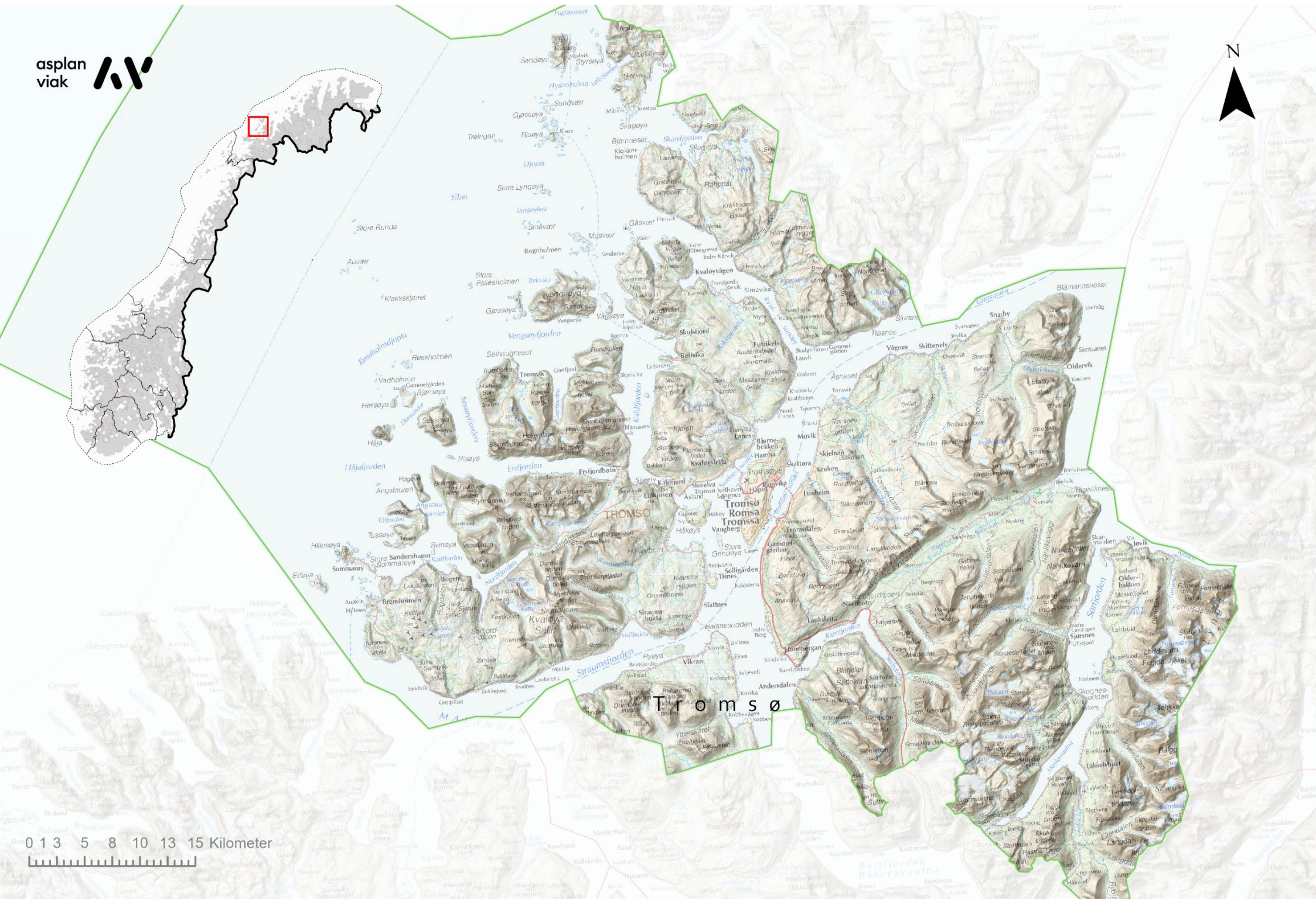
Statistisk sentralbyrå: <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken>

8. TABELLOVERSIKT

Tabell 1: Nøkkeltall.....	7
Tabell 2: Aktuelle bygningstyper fordelt på ulike bygningskategorier	8
Tabell 3: Karakteristikk og hovednæringer basert på SSB's kommunekarakteristikker.	13
Tabell 4: Folketall og befolkningsutvikling i kontrollkommunene, registrert i kontrollårene.	13
Tabell 5: Undersøkellesgrunnlag i 6 kommuner kontrollregistrert i 2020-2021.....	15
Tabell 6: Endringer på 766 gjenstående SEFRAK-bygninger i Tromsø i 1. - 5. omdrev.....	27
Tabell 7: Andre endringer for SEFRAK-registrerte bygg fordelt på bygningskategorier	30
Tabell 8: Bygningsteknisk tilstand for gjenstående bygninger i Tromsø 2.- 5. omdrev.	30
Tabell 9: Andel sterkt truede/truede bygninger fordelt på grad av endring i Tromsø 5. omdrev.....	33
Tabell 10: Tapsandel for ulike SEFRAK-registrerte bygningstyper i 1. - 5. omdrev i Tromsø kommune.	41
Tabell 11: Oversikt tap og tilstand fordelt på ulike typer mindre uthus i og nær tunet i Tromsø.....	46
Tabell 12: Oversikt over vernestatus for nye bygninger lagt til i 5. omdrev.....	53
Tabell 13: Vernestatus og tap for 783 SEFRAK objekter og 159 nye objekter lagt til i 4. omdrev.....	57

Tromsø

9. VEDLEGG

9.1. Vedlegg 1: Undersøkellesparametere⁵⁰

STATUS	BESKRIVELSE
Tap	Absolutt tap av SEFRAK-registrerte objekter siden registreringstidspunktet. Det betyr at huset fysisk sett er tapt eller flyttet til annet sted.
Endret	Endret i forhold til den opprinnelige SEFRAK-registreringen
Uendret	Ingen eller mindre endringer i forhold til den opprinnelige SEFRAK-registreringen. Se nærmere presisering under C-liten endring
Står	Ukjent endringsgrad. Brukes for enkelte bygninger hvor det er vanskelig å klassifisere endringsgrad. Årsaken kan være kvaliteten på det opprinnelige SEFRAK-skjemaet, eller huset kan være under oppussing/ombygging.
Gjenoppstått	Fra 2. omdrev ble gjenoppståtte hus tatt med som egen kategori. Hus som har vært midlertidig tatt ned, lagret ved tidligere kontrollregistrering, og som er satt opp igjen i tilnærmet opprinnelig materiale og fysisk sammenheng, blir registrert som gjenoppstått.
Ny	Ny kommunalt verneverdig eller statlig listeført bygning lagt inn i gjeldende omdrev.
ÅRSAKER TIL TAP	BESKRIVELSE
Brent/naturkatastrofe	
Falt i ruin	
Flytting	Hus som er flyttet registreres som tapt, med unntak for flytting innen et snevert geografisk område, som for eksempel innenfor gårdstunet.
Forfall/opprydding	
Offentlig vedtak/planvedtak	
Riving	
Ukjent	
ENDRING ABC	BESKRIVELSE
A-stor endring	Sterk grad av ombygging. Endring av bygningens grunnflate. Tilbygg/påbygg som i størrelse dominerer den opprinnelige bygningen. Bygningens opprinnelige volumkarakter er endret. Stor del av bygningen revet.
B-middels endring	Mindre omfattende ombygging. Utvidelse av bygningens grunnflate. Mindre påbygg/tilbygg som underordner seg det eksisterende bygningsvolum. Mindre del av bygningen revet.
C-liten endring	Endring av bygningens karakter gjennom generelt vedlikehold, f.eks. ved utskifting av ytre bygningselementer som panel, takbelegg og vinduer/listverk. Mindre endringer, som skifting mellom relativt moderne taktekkning som metallplater, asbestplater, papp m.m. regnes ikke som endring. Det samme gjelder også utskifting av enkelte vinduer som har samme format, men hvor detaljene er vanskelig å kontrollere før/nå. Hvis panel, listverk, vinduer og takbelegg er helt fornyet, men er av samme typer som ved den opprinnelige registreringen, vil dette i de fleste tilfelle ikke bli registrert som endring. Undersøkelsen vil derfor ikke fange opp tap av autentisitet på detaljnivå.
ANNEN ENDRING ⁵¹	BESKRIVELSE
Deler av hus revet	En typisk endring her er at deler av huset er bygd i lettere konstruksjon og er mer utsatt for forfall og derfor blir revet, mens den tømrete delen står igjen. Vanlig for driftsbygninger.
Tilbakeført til eldre uttrykk	Endringer som representerer en tilbakeføring til eldre uttrykk eller stil.
Dokumentert stilhistorisk tilbakeført	Tilbakeføring basert på dokumentert grunnlag.
TILSTAND	BESKRIVELSE
Intakt	Huset står og er i normalt god teknisk tilstand.
Truet ⁵²	Dårlig teknisk tilstand. Manglende vedlikehold over lengre tid.
Sterkt truet	Huset er i svært dårlig teknisk tilstand.

9.2. Vedlegg 2: Planstatus/vernestatus kategorier⁵³

PLANSTATUS	BESKRIVELSE
Fredet	Kulturminneloven
Regulert til bevaring (pbl)	Spesialområde bevaring i reguleringsplaner (tidligere § 25.6), hensynssoner med bestemmelser (pbl § 11.8)
Kommuneplan/kommunedelplan (pbl)	Kommunedelplan for kulturminner eller retningslinjer i kommuneplan
Andre kommunale planer og retningslinjer med bevaringshensyn	Vedtatt, kommunal temaplan med oversikt over prioriterte kulturminner i kommunen
Nasjonale registre, statlig listeført	Nasjonale registre som NBI-registeret, statlig listeført (verneklasse 2) i nasjonale verneplaner, listeførte kirker

⁵⁰ Definert ved oppstart av Gamle hus da og nå i 2000

⁵¹ Annen endring ble registrert fra og med 3. omdrev

⁵² Truet ble registrert fra og med 3. omdrev. I 1. og 2. omdrev ble gjenstående bygninger registrert som enten sterkt truet eller intakt

⁵³ Planstatuskategorier ble definert i forbindelse med Sammendragsrapport Gamle hus da og nå 2000-2014

9.3. Vedlegg 3: Kvalitative kategorier⁵⁴

BYGNINGSKATEGORI	BYGNINGSTYPE
Bolighus, våningshus	Bolig Våningshus
Mindre uthus i/nær tunet	Sidebygning Stabbur, loft Uthus knyttet til bolig/bygård Andre mindre uthus i/nær tunet
Driftsbygninger i tunet	Driftsbygning Fjøs, stall, låve
Hus i utmark/seter	Koie Kvern, sag Seterbu/sel Seterfjøs Seterløe Utløe, sommerfjøs Andre hus i utmark Andre hus på setra
Naust, sjøhus, fyr m.m.	Fyr mm. Naust, sjøbu Rorbu Sjøhus, brygge
Bygård	Bygård
Andre hustyper	Bygdemagasin, telthus, tollbu Forretningsbygg, butikk, kontor Forsamlingshus Garasje Godsterminal Hotell, gjestgiveri, skysstasjon, kafé m.m. Hytte, fritidsbolig Kirke, kapell Kommunehus Kraftstasjon, transformatorstasjon Museum Næringsbygg, industri, verksted Skole Smie Stasjonsbygning Sykehus, institusjon Ukjent Annet
SAMFUNNSSEKTOR	TALLKODE I SEFRAK-KODELISTEN FOR REGISTRERING AV HUS
Fastbosetting uten næringstilknytning	200
Industri/merkantil virksomhet	400-500
Landbruk, fiske, fangst	100
Offentlig sektor	600-900
Andre sektorer	
SOSIAL MILJØSAMMENHENG	TALLKODE I SEFRAK-KODELISTEN FOR REGISTRERING AV HUS
Arbeider, husmann, tjenestemann	30-39
Bonde	25
Embetsverk, institusjon	10-19
Fisker	26
Annen næringsdrivende	20-24, 27-29

⁵⁴ Definert ved oppstart av Gamle hus da og nå i 2000

9.4. Vedlegg 4: Geografiske kategorier⁵⁵

KONTROLLÅR 5. OMDREV	UTELATT 4. OMDREV	KOMMUNE	GEOGRAFISK OMRÅDE	KRETS
2024		BØ	Sentrum Periferi	0005-0006 0001-0004, 0007-0011
2022	X	EIDSKOG	Sentrumsbygder Utkant Magnor Skotterud Tettbygd Spredtbygd	0002-0004, 0007, 0008, 0010-0018 0001, 0005, 0006, 0009, 0019-0021 0010 0012 0010, 0012 0001-0009, 0011, 0013-0021
2023		FLORA	Florelandet/Brandsøya Eikefjord/Bru (fjordene) Kinn (øyene)	0301-0318 0101-0119 0201-0208
2020	X	FRÆNA	Bud Fræna Hustad Tettsted Bud Tettsted Elnesvågen Spredtbygd	0014-0018 0001-0013 0019-0025 0016 0004, 0013 0001-0003, 0005-0025
2020	X	GJERSTAD	Ytre Gjerstad Øvre Gjerstad Tettsteder ved E18 Gjerstad tettsted Spredtbygd	0101-0107 0201-0208 0101, 0103, 0105, 0107 0201, 0202 0102, 0104, 0106, 0203- 0208
2024	X	HOLMESTRAND	Ekeberg og Borgen Gullhaug og Hillestad Holmestrand Tettbygd Spredtbygd	0201-0215 0216-0311 0101-0107 0101-0105, 0203-0208, 0210-0214, 0305-0307 0106-0202, 0209, 0215-0303, 0308-0311
2020		KAUTOKEINO	Galanito Kautokeino Lahpoluoppal Masi Mierunjavri Soattefielbma	0002 0001 0006 0007 0004 0005
2023		MELHUS	Flå Hørg Hølonda Melhus Melhus kommunesenter Øvrige tettbygd Spredtbygd	0013-0015 0016-0024 0025-0030 0001-0012 0003-0005, 0 011 0009, 0013, 0018, 0022, 0026 0001-0002, 0006-0008, 0010, 0012, 0014-0017, 0019-0021, 0023-0025, 0027-0030
2021		NITTEDAL ⁵⁶	Øvre Hakadal Nittedal for øvrig Tettbygd Spredtbygd	0101, 0102, 0104, 0105, 0106 0103, 0202, 0203, 0205, 0207, 0208, 0209, 0210, 0211, 0212, 0213, 0214, 0215, 0302, 0304, 0305, 0306, 0307, 0308, 0309, 0312, 0313, 0314, 0315, 0316, 0317, 0401, 0402, 0403, 0404, 0405, 0407, 0409, 0411, 0414, 0415, 0416, 0417, 0419, 0420, 0421, 0422, 0505 0104, 0103, 0207, 0208, 0209, 0214, 0215, 0302, 0304, 0306, 0307, 0308, 0309, 0312, 0313, 0314, 0316, 0403, 0407, 0409, 0411, 0414, 0415, 0416, 0417, 0419, 0420, 0101, 0102, 0105, 0106, 0202, 0203, 0205, 0210, 0211, 0212, 0213, 0305, 0315, 0317, 0401, 0402, 0404, 0405, 0421, 0422, 0505
2020		NORD-AURDAL	Aurdal kirkesogn Skrautvål kirkesogn Svenes kirkesogn	0018-0023 0012-0013 0003-0004, 0006-0009

⁵⁵ Definert ved oppstart av Gamle hus da og nå i år 2000

⁵⁶ Dagens kretsinndeling benyttet i 5. omdrev

			Tingnes kirkesogn	0010-0011, 0014-0017
			Tisleidalen kirkesogn	0005
			Ulnes kirkesogn	0001-0002
			Tettbygd	0009-0010, 0015-0016, 0018
			Spredtbygd	0001-0008, 0011-0014, 0017, 0019-0023
2022		SALTDAL	Nedre Saltdal	0101-0115
			Øvre Saltdal	0201-0209
			Tettbygd	0105, 0208
			Spredtbygd	0101-0104, 0107-0207, 0209
2024		SAMNANGER	Tysse tettsted	0009
			Spredtbygd	0001-0008, 0010
2022		SANDNES	Høle	0031-0034
			Høyland	0005-0025, 0035-0036
			Riska	0026-0030
			Sandnes by	0001
			Øvrige tettbygd	0009, 0017, 0027
			Tettbygd totalt	0001, 0009, 0017, 0027
			Spredtbygd	0005-0008, 0010-0014, 0019-0026, 0028-0036
2024	X	SARPSBORG	Gamle Sarpsborg	0105:0103-0307
			Skjeberg	0105:1101-3110, 0115:0101-0206
			Tune	0130:0101-0511
			Varteig	0114:0101-0107
			Tettbygd	0105:0103-0307, 0105:1302-1310, 0105:1312-1313, 0015:1401-1403, 0105:1405-3109, 0115:0205-0130:0407
			Spredtbygd	0105:1101-1207, 0105:1311, 0105:1314, 0105:1404, 0105:3110-0115:0203, 0130:0502-0511
2022	X	SKJÅK	Skjåk øst	0001-0008
			Skjåk vest	0009-0011
			Tettbygd	0006, 0007
			Spredtbygd	0001-0005, 0008-0011
2023	X	SNÅSA	Rundt Snåsavatnet	0001-0006, 0011-0012
			Skog- og fjellbygdene	0007-0010
			Tettbygd	0003
			Spredtbygd	0001-0002, 0004-0012
2023	X	VEGA	Vegaøyen	0110-0111
			Vegaøyen m/Ylvingen	0101-0109
			Gladstad	0106
			Vega utenom Gladstad	0101-0105, 0107-0111
2021		TROMSØ	Gamle Tromsø by	0102-0127
			Hillesøy	04101-04306
			Tromsøysund	0202-3202, 4001-4005, 4401-4508
			Ullsfjord	3301-3308
			Tettbygd	0102-1501, 2030-2060, 4104
			Spredtbygd	1502-2020, 2070-4103, 4201-4508

NAJONAL VERNESTATUS SEFRAK-registrerte bygninger	Undersøkt	Tap	%	Gjenstående	Endret totalt	%	A-stor endring	%	B-middels endring	%	C- Liten endring	%	Ukjent endringsgrad	%	Uendret	%	Sterkt truet	%	Truet	%	Intakt	%
Stadlig listeført kl. 2	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	0	0 %	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	0 %	0	0 %	2	100 %
Automatisk fredet etter Kulturminneloven	12	2	17 %	10	2	20 %	0	0 %	0	0 %	2	20 %	0	0 %	8	80 %	1	10 %	2	20 %	7	70 %
Vedtaksfredet etter Kulturminneloven	10	0	0 %	10	5	50 %	0	0 %	0	0 %	5	50 %	0	0 %	5	50 %	0	0 %	0	0 %	10	100 %
Forskriftsfredet etter Kulturminneloven	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Listeført kirker	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nasjonale interesser i by (NB-registeret)	113	1	1 %	112	92	82 %	3	3 %	18	16 %	71	63 %	0	0 %	20	18 %	0	0 %	0	0 %	112	100 %
Totalt	137	3	0 %	134	100	0 %	3	0 %	18	0 %	79	0 %	0	0 %	34	0 %	1	0 %	2	0 %	131	0 %

9.6. Vedlegg 6: Detaljert resultatoversikt nye bygninger lagt til i 4. omdrev, Tromsø kommune

NYE BYGNINGER LAGT TIL I 4. OMDREV	Undersøkt			Gjenstående	Endret		A-stor		B- middels		C- Liten		Ukjent		Uendret		Sterkt		Truet		Intakt		ukjent	
	5. omdrev	tapt	%		totalt	%	endring	%	endring	%	endring	%	endringsgrad	%	Uendret	%	truert	%	Truet	%	Intakt	%	tilstand	%
Våningshus	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Bolig	100	1	1%	99	11	11%	1	1%	1	1%	9	9%	2	2%	86	87%	0	0%	0	0%	99	100%	0	0%
Bolighus, våningshus	100	1	1%	99	11	11%	1	1%	1	1%	9	9%	2	2%	86	87%	0	0%	0	0%	99	100%	0	0%
Bygård	14	0	0%	14	1	7%	0	0%	0	0%	1	7%	0	0%	13	93%	0	0%	0	0%	14	100%	0	0%
Uthus knyttet til bolig/bygård	1	0	0%	1	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%
Andre mindre uthus i/nær tunet	3	1	33%	2	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%
Sidebygning	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Smie	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Stabbur, loft	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Mindre uthus	4	1	25%	3	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%
Driftsbygning	3	1	33%	2	1	50%	0	0%	0	0%	1	50%	1	50%	0	0%	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%
Fjøs, stall, låve	1	0	0%	1	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%
Driftsbygninger i tunet	4	1	25%	3	1	33%	0	0%	0	0%	1	33%	1	33%	1	33%	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%
Andre hus i utmark	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Andre hus på setra	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Koie	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Kvern, sag	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Seterbu/sel	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Seterfjøs	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Seterløe	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Utløe, sommerfjøs	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Hus i utmark, seter	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Sjøhus, brygge	3	0	0%	3	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%
Naust, sjøbu	4	0	0%	4	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%
Rorbu	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Fyr	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Naust, sjøhus, fyr m.m.	7	0	0%	7	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	43%	4	57%	0	0%	0	0%	7	100%	0	0%
Annet	7	0	0%	7	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7	100%	0	0%	0	0%	7	100%	0	0%
Kirke, kapell	7	0	0%	7	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	14%	6	86%	0	0%	0	0%	7	100%	0	0%
Bygdemagasin, tollbu	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Forretningsbygg, butikk, kontor	3	0	0%	3	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%
Forsamlingshus	2	0	0%	2	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%
Stasjonsbygning	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Hotell, gjestgiveri, skystasjon, kafé	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Hytte, fritidsbolig	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Næringsbygg, industri, verksted	4	0	0%	4	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%
Skole	4	0	0%	4	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%
Kraftstasjon, transformatorstasjon	1	0	0%	1	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%
Sykehus, institusjon	2	0	0%	2	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%
Andre hustyper	30	0	0%	30	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	3%	29	97%	0	0%	0	0%	30	100%	0	0%
Totalt	159	3	2%	156	13	8%	1	1%	1	1%	11	7%	7	4%	136	87%	0	0%	0	0%	156	100%	0	0%

NASJONAL VERNESTATUS - NYE BYGNINGER 4. OMDREV	Undersøkt			Gjenstående	Endret		A-stor		B- middels		C- Liten		Ukjent		Uendret		Sterkt		Truet		Intakt		ukjent	
	tapt	%			totalt	%	endring	%	endring	%	endring	%	endringsgrad	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Statlig listeført kl. 2	10	0	0%	10	1	10%	0	0%	0	0%	1	10%	0	0%	9	90%	0	0%	0	0%	10	100%	0	0%
Automatisk fredet etter Kulturminneloven	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Vedtaksfredet etter Kulturminneloven	0	0	0%	0	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Forskriftsfredet etter Kulturminneloven	1	0	0%	1	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%
Listeført kirker	4	0	0%	4	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%
Nasjonale interesser i by (NB-registeret)	18	0	0%	18	1	6%	0	0%	0	0%	1	6%	4	22%	13	72%	0	0%	0	0%	18	100%	0	0%
Totalt	33	0		33	2		0		0		2		4		27		0		0		33		0	

9.7. Vedlegg 7: Detaljert resultatoversikt nye bygninger lagt til i 5. omdrev, Tromsø kommune

NYE BYGNINGER LAGT TIL I 5. OMDREV	Undersøkt 5. omdrev	Sterkt truet	%	Truet	%	Intakt	%	ukjent tilstand	%
Våningshus	14	0	0 %	0	0 %	14	100 %	0	0 %
Bolig	90	0	0 %	2	2 %	88	98 %	0	0 %
Bolighus, våningshus	106	0	0 %	2	2 %	104	98 %	0	0 %
Bygård	9	0	0 %	0	0 %	9	100 %	0	0 %
Uthus knyttet til bolig/bygård	4	0	0 %	1	25 %	3	75 %	0	0 %
Andre mindre uthus i/nær tunet	15	0	0 %	2	13 %	13	87 %	0	0 %
Sidebygning	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Smie	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Stabbur, loft	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Mindre uthus	21	0	0 %	4	19 %	17	81 %	0	0 %
Driftsbygning	2	0	0 %	1	50 %	1	50 %	0	0 %
Fjøs, stall, låve	21	1	5 %	3	14 %	17	81 %	0	0 %
Driftsbygninger i tunet	21	1	5 %	3	14 %	17	81 %	0	0 %
Andre hus i utmark	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Andre hus på setra	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Koie	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Kvern, sag	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Seterbu/sel	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Seterfjøs	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Seterløe	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Utløe, sommerfjøs	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Hus i utmark, seter	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Sjøhus, brygge	12	0	0 %	0	0 %	12	100 %	0	0 %
Naust, sjøbu	25	0	0 %	1	4 %	24	96 %	0	0 %
Rorbu	4	0	0 %	0	0 %	4	100 %	0	0 %
Fyr	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Naust, sjøhus, fyr m.m.	40	0	0 %	1	3 %	39	98 %	0	0 %
Annet	11	0	0 %	1	9 %	10	91 %	0	0 %
Kirke, kapell	3	0	0 %	0	0 %	3	100 %	0	0 %
Bygdemagasin, tollbu	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Forretningsbygg, butikk, kontor	3	0	0 %	0	0 %	3	100 %	0	0 %
Forsamlingshus	5	0	0 %	0	0 %	5	100 %	0	0 %
Stasjonsbygning	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hotell, gjestgiveri, skysstasjon, kafé	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hytte, fritidsbolig	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Næringsbygg, industri, verksted	10	0	0 %	0	0 %	10	100 %	0	0 %
Skole	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Kraftstasjon, transformatorstasjon	1	0	0 %	1	100 %	0	0 %	0	0 %
Sykehus, institusjon	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Andre hustyper	35	0	0 %	2	6 %	33	94 %	0	0 %
Totalt	233	1	0 %	12	5 %	220	94 %	0	0 %

SOSIAL MILJØSAMMENHENG - NYE BYGNINGER 5. OMDREV	Undersøkt 5. omdrev	Sterkt truet	%	Truet	%	Intakt	%	ukjent tilstand	%
Annen næringsdrivende	17	0	0 %	1	6 %	16	94 %	0	0 %
Arbeider, husmann, tjenestemann	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Bonde	43	1	2 %	3	7 %	39	91 %	0	0 %
Fisker	58	0	0 %	3	5 %	55	95 %	0	0 %
Embetsverk, institusjon	11	0	0 %	1	9 %	10	91 %	0	0 %
annet	104	0	0 %	4	4 %	100	96 %	0	0 %
Totalt	233	1	0 %	12	5 %	220	94 %	0	0 %

SAMFUNNSSEKTOR - NYE BYGNINGER 5. OMDREV	Undersøkt 5. omdrev	Sterkt truet	%	Truet	%	Intakt	%	ukjent tilstand	%
Andre sektorer	3	0	0 %	0	0 %	3	100 %	0	0 %
Fast bosetting uten næringstilknytning	83	0	0 %	2	2 %	81	98 %	0	0 %
Industri, merkantil virksomhet	17	0	0 %	1	6 %	16	94 %	0	0 %
Landbruk, fiske, fangst	113	1	1 %	7	6 %	105	93 %	0	0 %
Offentlig sektor	17	0	0 %	2	12 %	15	88 %	0	0 %
annet	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Totalt	233	1	0 %	12	5 %	220	94 %	0	0 %

PLANSTATUS UNDERSØKELSESGRUNNLAG - NYE BYGNINGER 5. OMDREV	Undersøkt	Sterkt truet	%	Truet	%	Intakt	%	Ukjent tilstand	%
Kommuneplanens arealdel 2017-2026	68	0	0 %	1	1 %	67	99 %	0	0 %
Sum kommuneplan	68	0	0 %	1	1 %	67	99 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1450, vedtatt 18.11.2008	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1517, vedtatt 05.06.2013	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1703, vedtatt 28.04.2010	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1725, vedtatt 27.09.2017	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1730, vedtatt 27.08.2014	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1741, vedtatt 30.05.2012	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1748, vedtatt 09.11.2011	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1762, vedtatt 28.05.2014	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1779, vedtatt 26.03.2014	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1785, vedtatt 01.12.2015	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1800, vedtatt 15.06.2016	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1813, vedtatt 26.10.2016	2	0	0 %	0	0 %	2	100 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1822, vedtatt 15.06.2016	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1830, vedtatt 30.08.2017	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1831, vedtatt 12.12.2018	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1832, vedtatt 25.03.2015	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1843, vedtatt 21.06.2017	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1846, vedtatt 17.06.2020	2	0	0 %	0	0 %	2	100 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1870, vedtatt 22.11.2017	2	0	0 %	0	0 %	2	100 %	0	0 %
Hensynssone bevaring, Reguleringsplan (pbl) planid 1891, vedtatt 27.02.2019	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Sum reguleringsplaner nye bygg 5. omdrev	10	1	10 %	0	0 %	9	90 %	0	0 %
Sum nye bygninger 5. omdr. reg. bevaring kommuneplan/reguleringsplan	78	1	1 %	1	1 %	76	97 %	0	0 %
Sum nye bygninger 5. omdr. uten vern gjennom plan- og bygningsloven	155	0	0 %	11	7 %	144	93 %	0	0 %
Totalt antall nye bygninger 5. omdrev	233	1	0 %	12	5 %	220	94 %	0	0 %
Totalt antall nye bygninger 5. omdrev kun prioritert i kulturminneplan	152	0	0 %	11	7 %	141	93 %	0	0 %

NASJONAL VERNESTATUS - NYE BYGNINGER 5. OMDREV	Undersøkt	Sterkt truet	%	Truet	%	Intakt	%	ukjent tilstand	%
Statlig listeført kl. 2	3	0	0 %	0	0 %	3	100 %	0	0 %
Automatisk fredet etter Kulturminneloven	4	0	0 %	1	25 %	3	75 %	0	0 %
Vedtaksfredet etter Kulturminneloven	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Forskriftsfredet etter Kulturminneloven	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Listeført kirker	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nasjonale interesser i by (NB-registeret)	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Totalt	8	0		1		7		0	

